ISTOMAČENJE

STVARIH POTRIBITIH NAUKA KRSTJANSKOGA

SASTAVLJENO OD PRISVITLOGA,

I PRIPOŠTOVANOGA GOSPODINA

FRA AUGUSTINA MILETICÁ BISKUPA

PRISLOVOTIŠTENO NASTOJANJEM

FRA ANGJELA KRALJEVIĆA BISKUPA

METELOPOLITANSKOG I NAMISTNIKA APOŠTOLSKOG
U HERCEGOVINI

U RIMU

SLOVA VJEROPLODNIČINA
U RUKU VITEZA PETRA MARIETTIA
1867.

Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis
(*Ier. Tren. c.* 4. v. 4.).

Frange esurienti panem tuum
(*Is. c.* 58. *v.* 7.).

STVARI OD POČETKA SVITA

Od početka svita do sado prošlo je godištah 5875 a Martirologio Svetih meće 7066. Bilo je pet vikovah do porodjenja Gospodinova. Prvi vik durao je od Adamo do potopa 1749, a Martirologio Svetih meće 2346; živi Adam u sve godištah 930; imade Adam u sve sinovah 33, a kćerih 30. Enok bi uzet od andjela u raj zemaljski od godištah 365.

Drugi vik durà godištah 943. U ovomu viku Noe učini korablju za sahraniti svako pleme, i sime narodah, od utopa. Kada poče korablju činiti imaše 500 godinah, i čini je za 100 godinah. Biše rečena korablja duga lakàtah 300, široka 50, visoka 30. Na 17 Listopada poče potop i kiša za 40 danah, i 40 noćih brez pristanka; okolo svrhe Studenoga pristaše, i povratiše se vode na svoje misto na 27 Listopada, i tada izadje Noe iz korablje. U ovomu viku bi učinjena kula, iliti toranj od Babilonije, u kojoj biše podiljeni jezici, koja bi velika i visoka rastežajah 5174; na nugao ozidana, imadiše 17 vratah, jedna od drugih daleko 50 rastežajah.

Treći vik dura 953. U ovomu viku poče obrizovanje od Abrama kada imadiaše godinah 99. Izak Sin Abramov bi prikazan na posvetilište od godištah 25. Lot bi oslobodjen od vatre Sodomske kada izgori pet gradovah, to jest Sodoma, Gomora, Sebai, Belakve, i Segor. Jozip bi prodan od bratje od 16 godinah. Jakov Patriarka dodje u Egipat sa svojom obitili od 70 čeljadi. Bi puk obrani Izraelski u službi i progonstvu egiptskomu godištah 430. Pobiže Mojsia iz Egipta, i izvede sobom ljudih šest stotin hiljadah od puka, izvan diece, staracah, i ženah, i privede ih priko crljenoga mora po suhu na 24 ožujka u nedilju. A potopiše Farauna s' dvi stotine hiljadah vojnikah, pedeset hiljadah konjah, i šest stotinah kočiah u isto more. Posli toga na godinu danah primi Mojsia zapovidi Božie, koje mu dade na planini Sinajskoj, na pet Svibnja, u ponediljak. Vlada pukom obranim u pustinji 40 godinah. Umri na 4 rujna. Istoga vika jaki Samson ubi 3000 filišteah, i dvor njihov obori. U ovomu bi blaženi Job ustrpljivi. Jeremia prorok bi umoren. David od 17 godinah ubi Goliota gjigantu iz praće.

Četvrti vik dura od Davida do sužanjstva babilonskoga godištah 485. U ovomu viku bi mudri Salomun za Kralja, koi učini Crkvu Božiu, koja bi duga 600 lakatah, široka 300, visoka 180,

u koju metnu čavle, iliti kline od zlata čistoga: postavi misnikah u obćinu za prikazivati posvetilišta u istoj crkvi dvanest hiljadah, četeri hiljade sakrištanah, četeri hiljade vratarah, četeri hiljade pivaocah, i odviše dvanest hiljadah misnikah koji će svaki dan govoriti božanstveno officie. Na posvećenje iste Crkve prikaza sto i dvadeset hiljadah ovnovah, dvadeset i dvi hiljade volovah. Načinja istu Crkvu za sedam godištah, potroši u istu dvadeset i devet milionah zlata: tratiaše svaki dan na ručak devedeset žitnicah brašna, trideset volovah, sto ovnovah, izvan lova nebrojenoga; imadiaše konjah sedlenikah dvanest hiljadah, a kočinjikah četerest hiljadah, i druge stvari nebrojene, i. t. d. Ovoga vika bi Ilia prorok prinešen na ognjenim kočijam, u raj zemaljski: ovi se prorok rodi pria porodjenja Isusova na 1000 godinah. Ovoga vika Nabukodonozor kralj babilonski zaplini, i odvede u sužanjstvo puk Izraelski u Babiloniu.

Peti vik dura od rečenoga sužanjstva do porodjenja Isusova. Istoga vrimena Ciro kralj oslobodi žudie od rečenoga sužanjstva, u komu su stali 70 godištah. Ovoga vrimena Judita odsiče glavu Olofernu, i oslobodi puk svoj. Antiok kralj porobi Jeruzolim, pogubi i izsiče osamdeset hiljadah žudiah, a odvede u sužanjstvo četerést hiljadah. U sva ova vrimena od

početka svita do došastja Gospodinova prošlo je godištah 4004.

Šesti vik poče od porodjenja Gospodinova koi bi začet po Duhu Svetom u utrobi B. D. M. na 25 ožujka u petak. Isti dan bi mučen u petak na 25 rečenoga miseca u prolitje, zašto u isti dan sagriši Adam i Eva. A budući došao Isus zaradi istoga griha Adamova, da narod čovičanski oslobodi od rečenoga griha: zarad toga hotio se začeti, muku podniti, i umriti na isti dan, í u isto vrime, to jest u prolitje, kad se svako stvorenje veseli i raduje, kako svidoče sveti otci, i. t. d.

Isti Isukrst, buduči od 29 godištah, bi krsćen od svetoga Ivana Krstitelja u rjeci Jordanskoj na 6 sićnja. Isto godište umri sveti Jozip, budući od 70 godištáh.

Budući Isus od 30 godištah obrà sebi Apoštole: a od 33 bì propet od žudiah, kako sveta pisma svidoče, i. t. d.

Posli toga za zloću i grihe žudinske, nehtiući poznati ni primiti istoga Spasitelja za Mesiu poslanoga od Boga, za njihovo pedipsanje i pokaranje otidje Vespazian Cesar u Jeruzolim s vojskom velikom, i obside ga, izsičè i probi žudiah jedan milion i sto hiljadah; a odvede u sužanjstvo sto i devet hiljadah, i razkopa vas grad, i bi izpunjeno proročanstvo, koje rečè Isus kada idjaše mimo Jeruzolim znajući nje-

govo pokaranje koje imadiaše doći svrhu njega. *Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns civitatem flevit super illam etc. venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo etc. et ad terram prosternent te et filios tuos, qui in te sunt, et non derelinquent in te lapidem supra lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae.* Luc. 19.

O GODIŠTU ŠTO JE, I KAKO JE.

Godište ima misecih dvanest, nediljah pedeset i dvi, dan jedan: danah u svem godištu trista šeset i pet i šest sahtah, i ovo šest sahtah u četeri godišta čini dan cio i noć, to jest 24 sahta.

Drugo Ima se znati da u ovo šest sahtah rečenih manjka nikoliko minutah oliti hipovah dekikah i ni je puno šest sahtah: (minutah, oliti dekikah idje 60 u jedan saht, a u jednom minutu idje 60 *sekundich.*)

Treće. Ovi minuti, koji manjkaju u ovo šest sahtah na godinu, u sto godinah čine jedan dan i noć punu: zato u trista godinah zasebice nečini se pristupno godište, jer nareste jedan dan cio u sto godinah od onih minutah, kako smo rekli ozgar. Zarad toga ni je bilo pristupno lito na 1700, ni je bilo na 1800, niti će biti na 1900: a na dvi hiljade, iliti tisuće, onda će biti pristupno lito, pak opet iznova, i. t. d.

Zarad toga Grci, Hristjani, ostaju iza nas u svetkovinam sve nadalje po jedan dan u sto godinah, jer oni onda čine pristupno lito kad mi nečinimo, to jest u sto godinah; kako se je vidilo na 1700 ostali su jedan dan nadalje; i ostali su na 1800, i ostat će na 1900, kako je rečeno ozgar; a na dvi hiljade neće ostat iza nas, jer i mi onda činimo pristupno godište, to jest četverte stotine: i zato Grci ostaju, jer neslide kalendara svetoga otca Pape Grgura XIII. Koi godištah 1582 po svojoj velikoj mudrosti nadje način pravi rečenih minutah, koi manjkaju od ono šest sahtah, što nedotiče na godinu danah, da u sto godínah čine dan i noć punu, kako je rečeno. Koi način ni je mogao naći ni Sabor Nicenski, koga slide Grci varajući se u rečenim minutim, i čine pristupno lito i na sto godištah, kako je rečeno; premda se ima činiti prístupno lito svako četvrto godište, izvan u sto godištah; to jest kada prodje sto godinah, u ono godište od sto nečini se, kako je ozgar rečeno, i. t. d.

Četeri díla od godišta, to jest Prolitje, Lito, Jesen, i zima.

Tabula Svetkovinah Gibljivih.

Čista srida, to jest prvi dan svete četrdesetnice, (korizme) najranije kada je na 4 veljače, a najkasnije kada dodje na 10 ožujka. Uskrs najranije može doči na 22 ožujka. Kako se god pomiče Uskrs, tako i ostale svetkovine uskrsne, kakonoti Uzašastje Gospodinovo, to jest Spasov-dan, koi dolazi 40 danah po Uskrsu; Duhovi, pedeset danah po Urkrsu; Sveto Trojstvo; u prvu nedilju po Duhovim; Tilo Isusovo itili Brašeni četvrtak, u prvi četvrtak po svetom Trojstvu: te sve svetkovine pomiču se po Uskrsu jednako; ako Uskrs rano, i one rano, ako li kasno, i one kasno, i tako dalje.

GODIŠTA GOSPODIN	BROJ ZLATNI	EPATTA	SLOVO MARTYR	SLOVO NEDILJ.	SEDAMDESETNICA	ČISTA SRIDA
1867	6	25	F	f	17 Veljače	6 Ožujka
1868	7	6	f	e d	9 Veljače	26 Veljače
1869	8	17	s	c	24 Sičnja	10 Veljače
1870	9	28	M	b	13 Veljače	2 Ožujka
1871	10	9	i	A	5 Veljače	22 Veljače
1872	11	20	A	g f	28 Sičnja	14 Veljače
1873	12	1	a	e	9 Veljače	26 Veljače
1874	13	12	m	d	1 Veljače	18 Veljače
1875	14	23	D	c	24 Sičnja	10 Veljače
1876	15	4	d	b A	13 Veljače	1 Ožujka
1877	16	15	q	g	28 Sičnja	14 Veljače
1878	17	26	G	f	17 Veljače	6 Ožujka
1879	18	7	g	e	9 Veljače	26 Veljače
1880	19	18	t	d c	25 Sičnja	11 Veljače
1881	1	*	P	b	13 Veljače	2 Ožujka
1882	2	11	l	A	5 Veljače	22 Veljače
1883	3	22	C	g	21 Sičnja	7 Veljače
1884	4	3	c	f e	10 Veljače	27 Veljače
1885	5	14	p	d	1 Veljače	18 Veljače
1886	6	25	F	c	21 Veljače	10 Ožujka
1887	7	6	f	b	6 Veljače	23 Veljače
1888	8	17	s	A g	29 Sičnja	15 Veljače
1889	9	28	M	f	17 Veljače	6 Ožujka
1890	10	9	i	e	2 Veljače	19 Veljače
1891	11	20	A	d	25 Sičnja	11 Veljače
1892	12	1	a	c b	14 Veljače	2 Ožujka
1893	13	12	m	A	29 Sičnja	15 Veljače
1894	14	23	D	g	21 Sičnja	7 Veljače

USKÉRS	SPASOVDAN	DUHOVI	TILO GOSPODINO	NEDILJE PO DUHOVI	NEDILJA 1. PRIŠASTJA
21 Travnj.	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
28 Ožujka	6 Svibnj.	16 Svibnja	27 Svibnja	27	28 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	24	27 Stud.
9 Travnj.	18 Svibnj.	28 Svibnja	8 Lipnja	26	3 Prosin.
31 Ožujka	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin.
13 Travnj.	22 Svibnj.	1 Lipnja	12 Lipnja	25	30 Stud.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
28 Ožujka	6 Svibnj.	16 Svibnja	27 Svibnja	27	28 Stud.
16 Travnj.	25 Svibnj.	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
21 Travnj.	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
13 Travnj.	22 Svibnj.	1 Lipnja	12 Lipnja	25	30 Stud.
28 Travnj.	6 Svibnj.	16 Svibnja	27 Svibnja	27	28 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	24	27 Stud.
9 Travnj.	18 Svibnj.	28 Svibnja	8 Lipnja	26	3 Prosin.
25 Ožujka	3 Svibnj.	13 Svibnja	24 Svibnja	28	2 Prosin.
13 Travnj.	22 Svibnj.	1 Lipnja	12 Lipnja	25	30 Stud.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
25 Travnj.	3 Lipnja	13 Lipnja	24 Lipnja	23	23 Stud.
10 Travnj.	19 Svibnj.	29 Svibnja	9 Lipnja	25	27 Stud.
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
21 Travnj.	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
6 Travnj.	15 Svibnj.	25 Svibnja	5 Lipnja	26	30 Stud.
29 Ožujka	7 Svibnj.	17 Svibnja	28 Svibnja	27	29 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	24	27 Stud.
2 Travnj.	11 Svibnj.	21 Svibnja	1 Lipnja	27	3 Prosin.
25 Ožujka	3 Svibnj.	13 Svibnja	24 Svibnja	28	2 Prosin.

GODIŠTA GOSPODIN	BROJ ZLATNI	EPATTA	SLOVO MARTYR	SLOVO NEDILJ.	SEDAMDESETNICA	ČISTA SRIDA
1895	15	4	d	f	10 Veljače	27 Veljače
1896	16	15	q	e d	2 Veljače	19 Veljače
1897	17	26	G	c	14 Veljače	3 Ožujka
1898	18	7	g	b	6 Veljače	23 Veljače
1899	19	18	t	A	29 Sičnja	15 Veljače
1900	1	29	N	g	11 Veljače	28 Veljače
1901	2	10	k	f	3 Veljače	20 Veljače
1902	3	21	B	e	26 Sičnja	12 Veljače
1903	4	2	b	d	8 Veljače	25 Veljače
1904	5	13	n	c b	31 Sičnja	16 Veljače
1905	6	24	E	A	19 Veljače	8 Ožujka
1906	7	5	e	g	11 Veljače	28 Veljače
1907	8	16	r	f	27 Sičnja	13 Veljače
1908	9	27	H	e d	16 Veljače	4 Ožujka
1909	10	8	h	c	7 Veljače	24 Veljače
1910	11	19	u	b	23 Sičnja	9 Veljače
1911	12	*	P	A	12 Veljače	1 Ožujka
1912	13	11	l	g f	4 Veljače	21 Veljače
1913	14	22	C	e	19 Sičnja	5 Veljače
1914	15	3	c	d	8 Veljače	25 Veljače
1915	16	14	P	c	31 Sičnja	17 Veljače
1916	17	25	F	b A	20 Veljače	8 Ožujka
1917	18	6	f	g	4 Veljače	21 Veljače
1918	19	17	s	f	27 Sičnja	13 Veljače
1919	1	29	N	e	16 Veljače	5 Ožujka
1920	2	10	k	d c	1 Veljače	18 Veljače
1921	3	21	B	b	23 Sičnja	9 Veljače
1922	4	2	b	A	12 Veljače	1 Ožujka

USKÉRS	SPASOVDAN	DUHOVI	TILO GOSPODINO	NEDILJE PO DUHOVI	NEDILJA 1. PRIŠASTJA
14 Travnj.	23 Svibnj.	2 Lipnja	13 Lipnja	25	1 Prosin.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
18 Travnj.	27 Svibnj.	6 Lipnja	17 Lipnja	24	28 Stud.
10 Travnj.	19 Svibnj.	29 Svibnja	9 Lipnja	25	27 Stud.
2 Travnj.	11 Svibnj.	21 Svibnja	1 Lipnja	27	3 Prosin.
15 Travnj.	24 Svibnj.	3 Lipnja	14 Lipnja	25	2 Prosin.
7 Travnj.	16 Svibnj.	26 Svibnja	6 Lipnja	26	1 Prosin.
30 Ožujka	8 Svibnj.	18 Svibnja	29 Svibnja	27	30 Stud.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
3 Travnj.	12 Svibnj.	22 Svibnja	2 Lipnja	26	27 Stud.
23 Travnj.	1 Lipnja	11 Lipnja	22 Lipnja	24	3 Prosin.
15 Travnj.	24 Svibnj.	3 Lipnja	14 Lipnja	25	2 Prosin.
30 Travnj.	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin.
19 Travnj.	28 Svibnj.	7 Lipnja	18 Lipnja	24	29 Stud.
11 Travnj.	20 Svibnj.	30 Svibnja	10 Lipnja	25	28 Stud.
27 Ožujka	5 Svibnj.	15 Svibnja	26 Svibnja	27	27 Stud.
16 Travnj.	25 Svibnj.	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.
7 Travnj.	16 Svibnj.	26 Svibnja	6 Lipnja	26	1 Prosin.
23 Ožujka	1 Svibnj.	11 Svibnja	22 Svibnja	28	30 Stud.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
4 Travnj.	13 Svibnj.	23 Svibnja	3 Lipnja	26	28 Stud.
23 Travnj.	1 Lipnja	11 Lipnja	22 Lipnja	24	3 Prosin.
8 Travnj.	17 Svibnj.	27 Svibnja	7 Lipnja	26	2 Prosin.
31 Ožujka	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin.
20 Travnj.	29 Svibnj.	8 Lipnja	19 Lipnja	24	30 Stud.
4 Travnj.	13 Svibnj.	23 Svibnja	3 Lipnja	26	28 Stud.
27 Ožujka	5 Svibnj.	15 Svibnja	26 Svibnja	27	27 Stud.
16 Travnj.	25 Svibnj.	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.

GODIŠTA GOSPODIN	BROJ ZLATNI	EPATTA	SLOVO MARTYR	SLOVO NEDILJ.	SEDAMDE-SETNICA	ČISTA SRIDA
1923	5	13	n	g	28 Sičnja	15 Veljače
1924	6	24	e	f e	17 Veljače	4 Ožujka
1925	7	5	E	d	8 Veljače	25 Veljače
1926	8	16	r	c	31 Sičnja	17 Veljače
1927	9	27	H	b	13 Veljače	2 Ožujka
1928	10	8	h	A g	5 Veljače	22 Veljače
1929	11	19	u	f	27 Sičnja	13 Veljače
1930	12	*	P	e	16 Veljače	5 Ožujka
1931	13	11	l	d	1 Veljače	18 Veljače
1932	14	22	C	c b	24 Sičnja	10 Veljače
1933	15	3	c	A	12 Veljače	1 Ožujka
1934	16	14	p	g	28 Sičnja	14 Veljače
1935	17	25	F	f	17 Veljače	6 Ožujka
1936	18	6	f	c d	9 Veljače	26 Veljače
1937	19	17	s	e	24 Sičnja	10 Veljače
1938	1	29	N	b	13 Veljače	2 Ožujka
1939	2	10	k	A	5 Veljače	22 Veljače
1940	3	21	B	g f	21 Sičnja	7 Veljače
1941	4	2	b	e	9 Veljače	26 Veljače
1942	5	13	n	d	1 Veljače	18 Veljače
1943	6	24	E	c	21 Veljače	10 Ožujka
1944	7	5	e	b A	6 Veljače	23 Veljače
1945	8	16	r	g	28 Sičnja	14 Veljače
1946	9	27	H	f	17 Veljače	6 Ožujka
1947	10	8	h	e	2 Veljače	19 Veljače
1948	11	19	u	d c	25 Sičnja	11 Veljače
1949	12	*	P	b	13 Veljače	2 Ožujka
1950	13	11	l	A	5 Veljače	22 Veljače

USKÉRS	SPASOVDAN	DUHOVI	TILO GOSPODINO	NEDILJE PO DUHOVI	NEDILJA 1. PRIŠASTJA
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
20 Travnj.	29 Svibnj.	8 Lipnja	19 Lipnja	24	30 Stud.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
4 Travnj.	13 Svibnj.	23 Svibnja	3 Lipnja	26	28 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	24	27 Stud.
8 Travnj.	17 Svibnj.	27 Svibnja	7 Lipnja	26	2 Prosin.
31 Ožujka	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin.
20 Travnj.	29 Svibnj.	8 Lipnja	19 Lipnja	24	30 Stud.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
27 Ožujka	5 Svibnj.	15 Svibnja	26 Svibnja	27	27 Stud.
16 Travnj.	25 Svibnj.	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
21 Travnj.	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
28 Ožujka	6 Svibnj.	16 Svibnja	27 Svibnja	27	28 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	23	27 Stud.
9 Travnj.	18 Svibnj.	28 Svibnja	8 Lipnja	26	3 Prosin.
24 Ožujka	2 Svibnj.	12 Svibnja	23 Svibnja	28	1 Prosin.
13 Travnj.	22 Svibnj.	1 Lipnja	12 Lipnja	25	30 Stud.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
25 Travnj.	3 Lipnja	13 Lipnja	24 Lipnja	23	28 Stud.
9 Travnj.	18 Svibnj.	28 Svibnja	8 Lipnja	26	3 Prosin.
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
11 Travnj.	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
6 Travnj.	15 Svibnj.	5 Svibnja	19 Lipnja	26	30 Stud.
28 Ožujka	6 Svibnj.	27 Svibnja	3 Svibnja	27	28 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	16 Lipnja	26 Lipnja	24	27 Stud.
9 Travnj.	18 Svibnj.	8 Svibnja	15 Lipnja	26	3 Prosin.

GODIŠTA GOSPODIN	BROJ ZLATNI	EPATTA	SLOVO MARTYR	SLOVO NEDILJ.	SEDAMDE-SETNICA	ČISTA SRIDA·
1951	14	22	C	g	21 Sičnja	7 Veljače
1952	15	3	c	f e	10 Veljače	27 Veljače
1953	16	14	p	d	1 Veljače	18 Veljače
1954	17	25	F	c	14 Veljače	3 Ožujka
1955	18	6	f	b	6 Veljače	23 Veljače
1956	19	17	s	A g	29 Sičnja	15 Veljače
1957	1	29	N	f	17 Veljače	6 Ožujka
1958	2	10	k	e	2 Veljače	19 Veljače
1959	3	21	B	d	25 Sičnja	11 Veljače
1960	4	2	b	c b	14 Veljače	2 Ožujka
1961	5	13	n	A	29 Sičnja	15 Veljače
1962	6	24	E	g	18 Veljače	7 Ožujka
1963	7	5	e	f	10 Veljače	27 Veljače
1964	8	16	r	e d	26 Sičnja	12 Veljače
1965	9	27	H	c	14 Veljače	3 Ožujka
1966	10	8	h	b	6 Veljače	23 Veljače
1967	11	19	u	A	22 Sičnja	8 Veljače
1968	12	*	P	g f	11 Veljače	28 Veljače
1969	13	11	l	e	2 Veljače	19 Veljače
1970	14	22	C	d	25 Sičnja	11 Veljače
1971	15	3	c	c	7 Veljače	24 Veljače
1972	16	14	p	b A	30 Sičnja	16 Veljače
1973	17	25	F	g	18 Veljače	7 Ožujka
1974	18	6	f	f	10 Veljače	27 Veljače
1975	19	17	s	e	26 Sičnja	12 Veljače
1976	1	29	N	d c	15 Veljače	3 Ožujka
1977	2	10	K	b	6 Veljače	23 Veljače
1978	3	21	B	A	22 Sičnja	8 Veljače

USKRS	SPASOVDAN	DUHOVI	TILO GOSPODINO	NEDILJE PO DUHOVI	NEDILJA 1. PRIŠASTJA
25 Ožujka	3 Svibnj	13 Svibnja	24 Svibnja	28	2 Prosin.
13 Travnj.	22 Svibnj.	1 Lipnja	12 Lipnja	25	30 Stud.
5 Travnj.	14 Svibnj.	24 Svibnja	4 Lipnja	26	29 Stud.
18 Travnj.	27 Svibnj.	6 Lipnja	17 Lipnja	24	28 Stud.
10 Travnj.	19 Svibnj.	29 Svibnja	9 Lipnja	25	7 Stud.
1 Travnj.	10 Svibnj.	20 Svibnja	31 Svibnja	27	2 Prosin.
21 Travnj	30 Svibnj.	9 Lipnja	20 Lipnja	24	1 Prosin.
6 Travnj	15 Svibnj	25 Svibnja	5 Lipnja	26	30 Stud.
29 Ožujka	7 Svibnj.	17 Svibnja	28 Svibnja	27	29 Stud.
17 Travnj.	26 Svibnj.	5 Lipnja	16 Lipnja	24	27 Stud.
2 Travnj	11 Svibnj.	21 Svibnja	1 Lipnja	27	3 Prosin.
22 Travnj.	31 Svibnj.	10 Lipnja	21 Lipnja	24	2 Prosin.
14 Travnj.	23 Svibnj.	2 Lipnja	13 Lipnja	25	1 Prosin.
29 Ožujka	7 Svibnj.	17 Svibnja	28 Svibnja	27	29 Stud.
18 Travnj.	27 Svibnj.	6 Lipnja	17 Lipnja	24	28 Stud.
10 Travnj.	19 Svibnj.	29 Svibnja	9 Lipnja	25	27 Stud.
26 Ožujka	4 Svibnj.	14 Svibnja	25 Svibnja	28	3 Prosin.
14 Travnj.	23 Svibnj.	2 Lipnja	13 Lipnja	25	1 Prosin.
6 Travnj.	15 Svibnj.	25 Svibnja	5 Lipnja	26	30 Stud.
29 Ožujka	7 Svibnj.	17 Svibnja	28 Svibnja	27	29 Stud.
11 Travnj.	20 Svibnj.	30 Svibnja	10 Lipnja	25	28 Stud.
2 Travnj.	11 Svibnj.	21 Svibnja	1 Lipnja	27	3 Prosin.
22 Travnj.	31 Svibnj	10 Lipnja	21 Lipnja	24	2 Prosin.
14 Travnj.	23 Svibnj.	2 Lipnja	13 Lipnja	25	1 Prosin.
30 Ožujka	8 Svibnj.	18 Svibnja	29 Svibnja	27	30 Stud.
18 Travnj.	27 Svibnj.	6 Lipnja	17 Lipnja	24	28 Stud.
20 Travnj.	19 Svibnj.	29 Svibnja	9 Lipnja	25	27 Stud.
26 Ožujka	4 Svibnj.	14 Svibnja	25 Svibnja	28	3 Prosin.

GODIŠTA GOSPODIN	BROJ ZLATNI	EPATTA	SLOVO MARTYR	SLOVO NEDILJ.	SEDAMDESETNICA	ČISTA SRIDA
1979	4	2	b	g	11 Veljače	28 Veljače
1980	5	13	n	f e	3 Veljače	20 Veljače
1981	6	24	E	d	15 Veljače	4 Ožujka
1982	7	5	e	c	7 Veljače	24 Veljače
1983	8	16	r	b	30 Sičnja	16 Veljače
1984	9	27	H	A g	19 Veljače	[illegible] Ožujka
1985	10	8	h	f	3 Veljače	20 Veljače
1986	11	19	u	e	26 Sičnja	12 Veljače
1987	12	*	P	d	15 Veljače	4 Ožujka
1988	13	11	I	c b	31 Sičnja	17 Veljače
1989	14	22	C	A	22 Sičnja	8 Veljače
1990	15	3	c	g	11 Veljače	28 Veljače
1991	16	14	p	f	27 Sičnja	13 Veljače
1992	17	25	F	e d	16 Veljače	4 Ožujka
1993	18	6	f	c	7 Veljače	24 Veljače
1994	19	17	s	b	30 Sičnja	16 Veljače
1995	1	29	N	A	12 Veljače	1 Ožujka
1996	2	10	k	g f	4 Veljače	21 Veljače
1997	3	21	B	e	26 Sičnja	12 Veljače
1998	4	2	b	d	8 Veljače	25 Veljače
1999	5	13	n	c	31 Sičnja	17 Veljače
2000	6	24	E	b A	20 Veljače	8 Ožujka
2001	7	5	e	g	11 Veljače	28 Veljače
2002	8	16	r	f	27 Sičnja	13 Veljače
2003	9	27	H	e	16 Veljače	5 Ožujka
2004	10	8	h	d c	8 Veljače	25 Veljače
2005	11	19	u	b	2 Sičnja	9 Veljače
2006	12	*	P	A	12 Veljače	1 Ožujka

USKÉRS	SPASOVDAN	DUHOVI	TILO GOSPODINO	NEDILJE PO DUHOVI	NEDILJA 1. PRIŠASTJA
15 Travnj.	24 Svibnj	3 Lipnja	14 Lipnja	25	2 Prosin.
6 Travnj.	15 Svibnj.	25 Svibnj	5 Lipnja	26	30 Stud.
19 Travnj.	28 Svibnj.	7 Lipnja	18 Lipnja	24	29 Stud.
11 Travnj.	20 Svibnj.	30 Svibnja	10 Lipnja	25	28 Stud.
3 Travnj.	12 Svibnj.	22 Svibnja	2 Lipnja	26	7 Stud.
22 Travnj.	31 Svibnj	10 Lipnja	21 Lipnja	24	2 Prosin.
7 Travnj	16 Svibnj.	26 Svibnja	6 Lipnja	26	1 Prosin
30 Ožujka	8 Svibnj	18 Svibnja	29 Svibnja	27	30 Stud.
19 Travnj.	28 Svibnj.	7 Lipnja	18 Lipnja	24	29 Stud.
3 Travnj	12 Svibnj.	22 Svibnja	2 Lipnja	26	7 Stud.
26 Ožujka	4 Svibnj.	14 Svibnja	25 Svibnja	28	3 Prosin.
15 Travnj.	24 Svibnj.	3 Lipnja	14 Lipnja	25	2 Prosin.
31 Ožujka	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin.
19 Travnj.	28 Svibnj.	7 Lipnja	18 Lipnja	24	29 Stud.
11 Travnj.	2 Svibnj.	30 Svibnja	10 Lipnja	25	28 Stud.
3 Travnj	12 Svibnj.	22 Svibnja	2 Lipnja	26	27 Stud.
16 Travnj	25 Svibnj	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.
7 Travnj.	16 Svibnj.	26 Svibnja	6 Lipnja	26	1 Prosin.
30 Ožujka.	8 Svibnj.	1 Svibnja	29 Svibnja	27	30 Stud.
12 Travnj.	21 Svibnj.	31 Svibnja	11 Lipnja	25	29 Stud.
4 Travnj.	13 Svibnj.	23 Svibnja	3 Lipnja	26	28 Stud.
23 Travnj.	1 Lipnja	11 Lipnja	22 Lipnja	24	3 Prosin.
15 Travnj.	24 Svibnj	3 Lipnja	14 Lipnja	25	2 Prosin.
31 Ožujka	9 Svibnj.	19 Svibnja	30 Svibnja	27	1 Prosin
20 Travnj	29 Svibnj.	8 Lipnja	19 Lipnja	24	30 Stud.
11 Travnj	20 Svibnj.	30 Svibnja	10 Lipnja	25	28 Stud.
27 Ožujka	5 Svibnj.	15 Svibnja	26 Svibnja	27	27 Stud.
16 Travnj.	25 Svibnj.	4 Lipnja	15 Lipnja	25	3 Prosin.

KALENDAR

ILITI SVETODANIK

SIČANJ IANUARIUS

od 31 *danah*

Nediljno Slovo	Dnevi. Miseca.
A	1. Obrinzovanje Gospodinovo; t. j. Mladi Božić Svetkovina Zapovidna.
b	2. Osmina s. Stipana.
c	3. Osmina s. Ivana Apoštola.
d	4. Osmina ss. Mladinacah.
e	5. Nadvečerje Vodokrstja. s. Telesfor Papa Mučenik.
f	6. Vodokrstje. Svetkovina zapovidna.
g	7. Drugi dan Osmine.
A	8. Treći dan Osmine.
b	9. Četvrti dan Osmine.
c	10. Peti dan Osmine.
d	11. Šesti dan Osmine, i s. Higinio Pap. Muč.
e	12. Nedilja medju Osminom.
f	13. Osmina: iliti osmi dan od Vodokrstja.

g 14. Svetkovina Prislavnoga i Prisvetoga. Imena Isusova: ima uspomena s. Felicia Mučenika.
A 15. s. Pavo Prvi Pustinjak Ispovidnik. Uspomena s. Maura Opata.
b 16. ss. Berardo i družba prvi Mučenici Reda s. Otca Frane. *Oproštenje podpuno.*
c 17. s. Antun Opat: (odvitnik u Fojnici s podpu. Oproš.)
d 18. Pristolje s. Petra u Rimu. Uspom. s. Priške divice i Mučenice.
e 19. s. Kanut Mučenik. Usp. ss. Marie i družbe Mučenikah.
f 20. ss. Fabian i Sebastian Mučenici.
g 21. s. Janja Divica i Mučenica.
A 22. ss. Vincencio i Anastažio Mučenici.
b 23. Zaručenje B. D. Marie. Huspomena s. Emerenciane divice i Mučenice.
c 24. s. Timoteo Biskup i Mučenik.
d 25 Obraćenje s. Pavla Apoštola.
e 26. s. Polikarpo Biskup i Mučenik.
f 27. s. Ivan Zlatoustni Biskup i Ispovidnik.
g 28. s. Mato od Agrigenta Biskup. i Hispovidnik.
A 29. s. Frano Salezio Biskup i Ispovidnik.
b 30. s. Jacinta Divica Trećega Reda Svetog Otca Frane. Pedpuno oproštenje.
c 31. s. Ludovika Udovica Trećeg Reda S. O. F.

VELJAČA FEBRUARIUS.

od 28 danah.

d 1. s. Andria od Knezovah Ispovid. Reda S. O. F.
c 2. Očišćenje B. D. M. Svetkovina zapovidna.
f 3. Blaženi Odorik Isp. R. S. O. F. Usp. s. Blaža Bis. Muč.
g 4. s. Jozip od Leonisse ispovid. Reda S. O. Franc.
A 5. ss. Petar Krstitelj, i družba Mučenici Reda S. O. Franc. *Podpuno Oproštenje.*
b 6. s. Agata Divica i Muč. Usp. s. Dorotee div. i Muč.
c 7. b. Antun. od Stronkonia Isp. Reda S. O. Franc.
d 8. S. Ivan od Mata Ispovidnik.
e 9. s. Polonia divica i Mučenica.
f 10. b. Školastika divica.
g 11. b. Iva Valesia Udovica.
A 12. s. Petar Nolaško Ispovidnik.
b 13. b. Viridiana divica Trećeg Reda S. O. F.
c 14. s. Andria Korsini Biskup. Isp. Uspomena Svetog Valentina Mučenika.
d 15. s. Romualdo Opat. Uspomena ss. Faustina i Jovite Mučenikah.

e 16. Filipa Mereria div. drugog Reda S. O. F.
f 17. s. Hilario Biskup. Ispovidnik.
g 18. s Marcello Papa Mučenik.
A 19. s. Konrado iz Placencie Isp. Trećeg R. S. O. F.
b 20. s. Raimundo od Pennaforta Isp.
c 21. s. Andjelia Mericia div. Trećeg R. S. O. F.
d 22. s. Margarita od Kortone: Trećeg Reda S. O. F. *Oproštenje podpuno.*
e 23. Pristolje s. Petra u Antiokii. *Post Svetomu Matii Apoštolu.*
f 24. s. Matia Apošto.
g 25. b. Sebastian od Aparicia Isp. R. S. O. F.
A 26. s. Ignacio Biskup Mučenik.
b 27. b. Eustokia Div. drugog R. S. O. F.
c 28. b. Toma od Kora Isp. R. S. O. F.

Zabiliženje.

Kad je Pristupna godina, ovi Misec Veljača ima 29 danah; i tada Svetkovina s Mátie Apoštola nebiva na 24, već na 26 istoga, a Post mu na 24. I od onda neslidi isto Započeto slovo Nediljno, već se promine, i uzme se slovo prid njim stojeće, na priliku, ako je donle bilo slovo nediljno g. uzme se slovo f. i tako od ostalih.

OŽUJAK LAŽAK MARTIUS

od 31 *danah.*

d 1. b. Matia od Nazarca div. drug. R. S. O. F.
e 2. s. Martina divica i Mučenica.
f 3. s. Marin Vojnik Mučenik.
g 4. s. Kažimir Isp. Uspomena s. Lucia Papo Mučenika.
A 5. s. Ivan-Jozip od križa Isp. Reda S. O. F.
b 6. s. Koleta divica drugog Reda S. O. F. *Podpuno Oproštenje, i za umrle duše.*
c 7. s. Toma od Akvina Isp. i Naučitelj. Uspomena ss. Perpetue i Felicite Mučenicah.
d 8. s. Ivan od Boga Ispovidnik.
e 9. s. Katarina iz Bolonje Div. 2. R. S. O. F. *Podp. Oproš.*
f 10. ss. Četrdeset Mučenikah.
g 11. s. Franciska Rimkinja Udovica.
A 12. s. Grgur Papa Isp. i Naučitelj.
b 13. b. Rogierio Isp. Reda S. O. F.
c 14. b. Petar od Montikula Isp. R. S. O. F.
d 15. Uspomena Svetih, koizih Tilesa, i Moći nolaze se u Crkvam R. S. O. F.
e 16. b. Petar od Siene Isp. Trećeg R. S. O. F.
f 17. s. Patricio Biskup Ispovidnik.
g 18. b. Salvator od Horte Isp. R. S. O. F.

A 19. s. Jozip Zaručnik B. D. M. Svetkovina Zap.
b 20. b. Ivan iz Parme Isp. R. S. O. F.
c 21. s. Benedikt Opat.
d 22. s. Benvenut Biskup Isp R. S. O. F.
e 23. s. Petar Damjani Bis. Isp. Naučitelj Crke.
f 24. s. Gabriel Arkandjeo.
g 25. Navištenje B. D M., iliti Blagovist. Svet. Zapovidna.
A 26. b. Riccrio Isp. Reda S. O. F.
b 27. b. Peregrin Isp. Reda S. O. F.
c 28. b. Marko iz planine Gallo Reda S. O. F.
d 29. b. Pava Gambara Kosta Udov. Reda S. O. F.
e 30. b. Andjelia od Fulinja Udov. Trećeg. R. S. O. F.
f 31.

TRAVANJ APRILIS

od 30 *danah.*

g 1.
A 2. s. Frano od Paule Ispovidnik.
b 3. s. Benedikt od Svetoga Filadelfa Isp. R. S. O. F.
c 4. s. Ižidor Bisk. Isp.
d 5. s. Vincencio Ferrerio Isp.
e 6.
f 7.

g 8. b. Julian od s. Agustina Isp. R. S. O. F.
A 9.
b 10.
c 11. s. Leon. Papa. Isp.
d 12. b. Andjeo od Klavasia Isp. R.S. O. F.
e 13. s. Hermenegildo Mučenik.
f 14. ss. Tiburcio, i družba Mučenici.
g. 15.
A 16. s. Rafo Arkandjel.
b 17. s. Aniceto Papa Mučenik.
c 18. b. Andria Hibernon Isp. Reda S. O. F.
d 19. b. Konrad od Askula Isp. Reda S. O. F.
e 20.
f 21. s. Anselmo Biskup. Ispovidnik.
g 22. Ss. Soter, i Kajo Pape, i Mučenici.
A 23. s. Juraj Mučenik; (Jurjev-dan) Zaštititelj Bosne i Hercegovine. Svetkovina ni je zapovidna.
b 24. s. Fidelis od Sigmaringe Muč. R. S. O. F.
c 25. s. Marko Evandjelišta: (Markov-dan: biva Procession, i blagosov Poljah, al ni je svet. zap.
d 26. Ss. Cleto, i Marcelin, Pape, i Mučenici.
e 27. b. Jakob od Bitekta Isp. R. S. O. F.
f 28. b. Lucio Isp Reda S. O. F.
g 29. s. Petar Mučenik.
A 30. s. Katarina od Siene divica.

SVIBANJ MAJUS

od 31 danah.

b 1. Ss. Filip i Jakov Apoštoli. Ni je svet. zap.
c 2. s Anastasio Biskup. Isp.
d 3. Našastje s. Križa. Usp. s. Alexandra, i druž. M.
e 4. s. Monika Udovica Mati s. Agustina.
f 5. s. Pio Papa Peti Ispovidnik.
g 6. s. Ivan Evandjelišta. Prid Vratim Latinskim u kazan ulja vrućega Stavljen.
A 7. s. Stanislav Bisk. Mučenik.
b 8. Prikazanje s. Mihovila Arkandjela.
c 9. s. Grgur Nazianzen Bisk. Isp.
d 10. s. Antonin Bisk. Isp. Usp. Ss. Gordiana
e 11. b Egidio Isp. Reda S. O. F.
f 12. Ss. Nereo, Akileo, Domitilla, i Pankracio Muč.
g 13. s. Petar Regalat, R. S. O. F. Podpuno oproštenje.
A 14. b. Frano od Fabriana R. S. O. F. Usp. S. Bonifacia m.
b 15. b. Benvenut od Recineta Isp. R. S. O. F.
c 16. s. Ivan Nepomucen Mučenik.
d 17. s. Paškal Isp. R. S. O. F. Podpuno oproštenje.
e 18. s. Felic od Kantalicia Isp. R. S. O. F.

f 19. s. Ivo Isp. Trećeg R. S. O. F.
g 20. s. Bernardin od Siene Ispovidnik R. S. O. F. Podpuno oproštenje.
A 21. s. Venancio Mučenik.
b 22. s. Humiliana Ud. Trećega R. S. O. F.
c 23. s. Petar Celestin Papa. Isp.
d 24. b. Ivan od Prada Múč. R. S. O. F.
e 25. Prinešenje Tila S. O. Frane. Uspomena s. Urbana Pape Mučenika.
f 26. s. Filip Nerio Isp. Usp. S. Eleuteria
g 27. s. Maria Mandalina od Paccis d. Usp. s. Ivana P. M.
A 28. s. Grgur Sedmi Papa Isp.
b 29. s. Ubaldo Ispovidnik Biskup.
c 30. s. Felic Papa Mučenik.
d 31. s. Pera Divica.

LIPANJ JUNIUS

od 30 *danah.*

e 1. b. Jakov od Strepe Bisk. Isp. R. S. O. F.
f 2. Ss. Marcelin i Družba Mučenici.
g 3. b. Andria od Hispella Isp. R. S. O. F.
A 4. s. Frano Caracciolo Isp.
b 5. b. Pacifik od Ceredana Isp. R. S. O. F.
c 6. s. Norbert Biskup. Isp.
d 7.
e 8.
f 9. Ss. Primo, i Felician Mučenici.

g 10. s. Margarita Kraljica od Škocie Udovica.
A 11. s. Barnaba Apošto.
b 12. b. Gvid od Kortone Isp. R. S. O. F.
c 13. s. Antun od Padue Isp. Reda. S. O. Frane, Podpuno oproštenje.
d 14. s. Bazilio Veliki Biskup. Isp.
e 15. s. Ivan od s. Fakunda. Usp. s. Vida (vidov-dan).
f 16.
g 17.
A 18. Ss. Marko i Marcellian Mučenici.
b 19. b. Mikelina Ud. 3. R. S. O. F. Usp. Ss. Gervažia i Protažia Muč. Podpuno oproštenje.
c 20. Osmina s. Antuna od Padue Usp. s. Silveria P. m.
d 21. s. Juliana od Falkoneria divica.
e 22. s. Paulin Biskup Ispovidnik.
f 23. Post s. Ivanu Krstitelju.
g 24. Porodjenje s. Ivana Krstitelja (Ivandan) Svetkovina zapovid. Podpuno oproštenje. U Sudinskoj.
A 25. s. Guglielmo Opat.
b 26. Ss. Ivan i Pavo Mučenici.
c 27. b. Benvenut Eugubinski Isp. R. S. O. F.
d 28. s. Leon Drugi Papa. Post Ss. Petru i Pavlu.
e 29. Ss. Petar i Pavo Ap. Svet. zapovidna.
f 30. Uspomena s. Pavla Apoštola.

SRPANJ JULIUS

od 31 *danah.*

g 1. Osmina s. Ivana Krstitelja.
A 2. Pohodjenje B D. M.
b 3. Od Osm ine Ss. Petra i Pavla Apoštolah.
c 4. Obćena uspomena posvećenja svih Crkavah posvećenih Reda S. O. Franc.
d 5. Od Osmine.
e 6. Osmina Ss. Apoštolah Petra i Pavla.
f 7. b. Lovrinac od Brundusia Isp. R. S. O. F.
g 8. s. Elizabeta Kraljica od Portugalie Udov.
A 9. Bb. Nikola, i Družba Muč. R. S. O. F. Pod. Op.
b 10. Ss. Sedam Bratje, i Družba Mučenici.
c 11. Osmina Posvetćenjah Crkavah R. S. O. F.
d 12. s. Ivan Gualberto, Opat.
e 13. s. Anaklet, Papa Mučenik.
f 14. s. Bonaventura Bisk. Stožernik i Naučitelj S. Crkve. R. S. O. F. Podpuno oproštenje.
g 15. s. Enrik Cesar Ispovidnik.
A 16. Gospa od Karmela.
b 17. s. Aleksa Ispovidnik.
c 18. b. Šimun od Lipnice Isp. Reda S. O. F. Usp. Ss. Sinforože i njezini sedam sinovah Mučenik.
d 19. b. Ivan od Duklo Isp. R. S. O. F.

e 20. s. Ilia Prorok Poglaviti zaštititelj Bosne i Hercegovine. Zapovidna Svetkovina.

f 21. Osmina s. Bonaventure. Usp. s. Praksede div.

g 22. s. Maria Mandalina.

A 23. s. Apolinar Bis. Muč. Usp. s. Liboria Bisk. Isp.

b 24. s. Frano Solan Isp. R. S. O. Franc. Podpuno oprèštenje. Post s. Jakovu. Usp. s. Kristine div. i Muč.

c 25. s. Jakov Apošto. Usp. s. Kristofora Mučenika.

d 26. s. Anna Mati B. D. M.

e 27. Osmina s. Ilie Proroka. Usp. s. Pantaleona m.

f 28. Ss. Nazario i Družba Mučenici.

g 29. s. Marta div. Usp. Ss. Felicia i Družbe Mučenikah.

A 30. s. Kamillo od Lellis Isp. Usp. Ss. Abdona i Sennena.

b 31. s. Ignacio (Vatroslav) Ispovidnik.

KOLOVOZ AUGUSTUS

od 31 *danah*.

c 1. s. Petar u sindžirim. Usp. Ss. Makabeah M. M.

d 2. Gospa od Angjelah. Usp. s. Stipana Pape

M. Podpuno oproštenje, koje se za duše umrli može odredit.

e 3. Našastje s. Stipana Prvoga Mučenika.
f 4. s. Dominik Isp.
g 5. Gospa od Sniega.
A 6. Priobražcnje Gospodinovo. Usp. s. Xista M.
b 7. b. Vincencio od Akvile Isp. R. S. O. F.
c 8. Ss. Ciriak, i Družba mučenici.
d 9. s. Vincencio od Paule Isp. Uspomena s. Romana Muč. Post s. Lovrincu.
e 10. s. Lovrinac Mučenik.
f 11. Osmina s. Domika. Usp. Ss. Tiburcia i Sužanne Mučenikah.
g 12. s. Klara divica. Oproštenje Podpuno.
A 13. b. Petar od Moliana Isp. R. S. O. F. Usp. s. Hipolita.
b 14. b. Sanctes Isp. R. S. O. F. Post velikoj Gospoini.
c 15. Uznešenje B. D. M. (Velika Gospoina) Svet. zapovidn.
d 16. s. Rok Ispovidnik Reda S. O. F.
e 17. Osmina s. Lovrinca.
f 18. s. Jelina Cesarica Máti Konstantina Cesara.
g 19. s. Ludovik Biskup Reda S. O. F.
A 20. s. Bernardo Opat.
b 21. s. Iva Frana Udovica.
c 22. Osmina Velike Gospoine.

d 23. s. Filip Benicio Isp. Post s. Bartolu.
e 24. s. Bartuo Apošto.
f 25. s. Ludovik od Francie Kralj. Podpuno Oproštenje.
g 26. s. Hiacinto Isp. Usp. s. Zeferina Pape Muč.
A 27. s. Jozip Kalassancio Isp.
b 28. s. Agustin Biskup i Naučitelj S. C.
c 29. Odsićenje glave s. Ivana Krstitelja.
d 30. s. Ružica Limana Divica.
e 31. s. Raimundo Nerodjen Ispovidnik.

RUJAN SEPTEMBER

od 30 danah.

f 1. b. Izabela div. drugog R. S. O. F.
g 2. s. Stipam Kralj Ungarski Isp.
A 3. Bb. Ivan, i Petar Mučenici R. S. O. F.
b 4. s. Ruža od Viterba div. Podpuno opro-
c 5. b. Gentil Muč. R. S. O F.
d 6. s. Jerolim Emilian Isp.
e 7. b. Kunegunda div. drugod R. S. O. F.
f 8. † Porodjenje B. D. M. (Mala Gospoina).
g 9. b. Serafina Udovica drugog R. S. O. F.
A 10. s. Nikola od Tolentina Isp.
b 11. s. Gaetan Isp. Usp. Ss. Prota, i Jacint M. M.
c 12. s. Lovrinac Biskup. Isp.
d 13. Od Osmine Porodjenja B. D. M.

c 14. Uzvišenje s. Križa.
f 15. Osmina Porodjenja B. D M.
g 16. Ss. Kornelio i Ciprian Mučenici.
A 17. Rane S O. Frane. Podpuno oproštenje.
b 18. s. Jozip od Kupertina R. S. O. F.
c 19. Ss. Januario i druzba Mučenici.
d 20. Ss. Eustakio i druž. M.M. Post s. Matii.
e 21. s. Matie Apošto i Evandjelišta.
f 22. s. Toma od Villanove Bisk. Isp.
g 23. s Lino Papa Mučenik.
A 24. Svetkovina B. D M. od Plaće.
b 25. b. Pacifik od s. Severina R. S. O. F.
c 26. s. Lucia div. Trećeg R. S. O. F.
d 27. s. Elzeario Isp. Trećeg R. S. O. F.
e 28. b. Bernardin od Feltrie Isp R. S. O. F.
f 29. s. Mihovil Arkangjel
g 30. s. Jerolim Ispovidnik. Veliki Naučitelj.

LISTOPAD OCTOBER

od 31 danah.

A 1. s. Remigio Biskup Isp.
b 2. Ss. Angjeli Stražani, Čuvaoci.
c 3. Ss. Kosma i Damian Muč.
d 4. s. Otac Frano. Podpuno oproštenje.
e 5. b. Ivan od Pinne Isp. R. S. O. F.
f 6. s Bruno Ispovidnik.
g 7. s. Marko Papa Isp.
A 8. s. Birgita Udovica.

b 9. Ss. Dionizio, i družba Muč.
c 10. s. Frano Borgia Isp.
d 11. Osmina s. Otca Frane.
e 12. s. Serafin Isp. R. S. O. F.
f 13. Ss. Daniel i družba Muč. R. O. F. Podp.
Oproštenje.
g 14. s. Kalisto Papa Muč.
A 15. s. Terezia divica.
b 16. s. Venceslao Muč.
c 17. s. Edvige Udovica.
d 18. Luka Evandjelišta.
e 19. s. Petar od Alkantare Isp. R. S. O. F.
Podp. oprošt.
f 20. s. Ivan Kancio Ispovidnik.
g 21. Ss. Oršula, i drugarice div, i Mučenice.
A 22 b. Vladislao Isp. Reda S. O F.
b 23. s. Ivan od Kapistrana R. S. O. F. Podp.
oprošt.
c 24. s. Eduardo Kralj Isp.
d 25. Ss. Krizanto i Daria Mučenici.
e 26. s. Evaristo Papa Mučenik.
f 27. Post Ss. Šimunu i Judi.
g 28. Ss. Simun i Juda Apoštoli.
A 29.
b 30.
c 31. b. Toma od Firence R. S. O. F. Post
svim svetim.

STUDENI NOVEMBER

od 30 *danah.*

d 1. Svetkovina Svih Svetih Zapovidna.
e 2. Uspomena Svih Pravovirnih Mrtvi. Od Osmine Svih Svetih.
f 3. Od Osmine.
g 4. s. Karlo Isp. i Biskup.
A 5. b. Rainerio Isp. R, S. O. F.
b 6. Od Osmine.
c 7. Od Osmine.
d 8. Osmina Svih Svetih.
e 9. Posvećenje Crkve Spasitelja.
f 10. s. Andria Avelin Isp.
g 11. s. Martin Biskup.
A 12. s. Djdak Isp, R. S. O. F. Podp. Oproštenje.
b 13. s. Martin Papa Mučenik.
c 14. b. Gabriel Isp. R. S. O. F.
d 15. s. Gertruda divica.
e 16. s. Janja divica Sestra s. Klare R. S. F.
f 17. b. Salomea divica drugog R. S. O. F.
g 18. Posvećenje Crkvah Ss. Petra i Pavla.
A 19. s. Elizabeta Kraljica Ungarska Udov.
b 20. s. Felic od Valoisa Isp.
c 21. Prikazanje B D. M. u Crkvi.
d 22. s. Cecilia divica i Mučenica.
e 23. s. Klement Papa Mučenik.

f 24. s Ivan od Križa Isp.
g 25. s. Katarina divica i Mučenica.
A 26. b. Delfina div. 3. R. S O. F.
b 27. b. Leonardo od Porta Mauricia R. S. O. F.
c 28. s. Jakov od Markie Isp. R. S. O. F.
d 29. Svetkovina Svih Svetih R. S. O. F.
e 30. s. Andria Apošto.

Zabiliženje.

U drugu Nedilju ovoga Miseca jest Svetkovina od zaštitenja B. D. Marie.

PROSINAC DECEMBER

od 31 danah.

f 1.
g 2. s. Bibiana divica i Mučenica.
A 3. s. Frano Xaverio Isp.
b 4. s. Petar Krizolog Biskup. Isp.
c 5. s. Sabba Opat.
d 6. s. Nikola Biskup. Isp.
e 7. s. Ambroža Bisk. Isp. i Naučitelj.
f 8. Neoskvrnjeno Začetje B. D. Marie Svetkovina Zapovidna. Podp. Oproštenje.
g 9. s. Grgur Čudotvorni Bisk. Isp.
A 10. Prinešenje Slavne Kuće Laurentanske B. D. M. Usp. s. Melkiada Pap. M.
b 11. s. Damazo Papa Isp.
c 12. Našastje Tila S. O. Frane.

d 13. s. Lucia divica i Mučenica.
e 14. Od Osmine Začetja B. D. Marie.
f 15. Osmina Začetja B. D. Marie.
g 16. s. Euzebio Bisk. Mučenik.
A 17.
b 18. Čekanje Poroda B. D. Marie.
c 19. B Konrad od O.ide Ispovidnik.
d 20. Post S. Tomi Apoštolu.
e 21. S. Toma Apošto.
f 22.
g 23. B. Nikola Factor. Isp. R. S. O. F.
A 24 Post Božića (Badnji dan.)
b 25. Porodjenje Gospodina Našega Isukrsta. Božić.
c 26 S. Stipan Prvi Muč. Svetkovina Zapovid.
d 27. S. Ivan Apošto i Evandjelišta.
e 28. SS. Mladinci.
f 29. S. Toma Biskup Mučenik.
g 30. Od Nedilje Medju Osminom.
A 31. S Silvestro Papa Ispovidnik.

Zabiliženje I.

Zabiližili smo svuda po Misecih oproštenja podpunah, kako se biliže u Kalendaru Našega Reda S. O. Frane: jer ova oproštenja jesu ovdi u Bosni i Hercegovini pružena svemu Puku ne samo po našim Crkvam, već i po svim Grebljim i mistim u koim se običaje govoriti S. Missa. Ali za primiti ova podpuna oprošterja valja

biti za oni dan izpovidjen, i pričešćen, drugčie se neprima oprošćenje podpuno, izvan oni, koi imaju bogoljubni i sveti običaj izpovidat se svake Nedilje i nebi imat mogli Izpovidnika oni dan, a nebi bili u grihu smrtnomu, mogu se pričestit, i primaju oproštenje.

Zabiliženje II.

Četvera vrimena, iliti Kvatre dolaze u Sridu, u Petak, i u Sabotu: *prve* po prvoj Nedilji Korizme: *druge* posli Svetkovine duhovah: *treće* posli Svetkovine Uzvišenja Svetoga Križa: *četvrte* posli treće Nedilje Prišašća Gospodinova.

NAPOMENA
STVARIH POTRIBITIK
NAUKA KRSTJANSKOGA
T. J. RIMO-KATOLIČKOGA

Zlamenje Svetoga Križa.

† U Ime Otca, i Sina, i Duha Svetoga. Amen.

Molitva na početku svakoga dilavanja.

Dilovanja naša, molimo te Gospodine, nadahnućem priteci, i pomoćju naslidnj: da svako naše molenje, i dilovanje od tebe vazda počme, i potebi početo svrši. Amen.

Zazvanje Duha Svetoga.

Dojdi Duše Sveti, napuni srca tvojih pravovirnih, i tvoje ljubavi u njima oganj zažeži.

R. Izpusti Duh tvoj i stvorit će se.

O. I ponovit ćeš lice zemlje.

Pomolimo se.

Bože, Koji srca pravovirnih prosvitljenjem Duha Svetoga naučio jesi: daj nam po istom Duhu pravedna naučiti, i njegovim se utišenjem vazda veseliti. Po Isukrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva Gospodinova.

Otče naš, koji jesi na Nebesih; sveti se Ime tvoje: pridji (dojdi) Kraljestvo tvoje: budi volja tvoja kako na Nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas: i od pusti nam dugo naše, kako i mi odpušćamo dužnikom našim: i neuvedi nas u napast: dal' izbavi nas oda zla. Amen.

Molitva Gospina.

Zdrava Mario, milosti puna; Gospodin s tobom; blagosovljena ti medju ženam, i blagosovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Mario Majko Božia, moli za nas grišnike sada, i u vrime smrti naše. Amen.

Virovańje Apoštolsko.

Virujem u Boga, Otca Svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isukrsta Sina njegova jedinoga, Gospodina našega: Koi začet jest pò Duhu Svetom, rodjen od Marie divice: mučen pod Ponciom Pilatom, propet, umro i pokopan: Snídje nad pakao: treći dan uskrsnu od mrtvih: uzidje na nebesa, sidi ob desnu Boga Otca svemogućega: od tuda ima doći suditi živo i mrtve. Virujem u Duha Svetoga. Svetu Crkvu Katolićansku. Svetih obćinu. Odpuštenje grihah. Puti uskrsnutje. Život vičnji. Amen.

Obćena Izpovid.

Izpovidam se Bogu svemogućemu, Blaženoj Marii vazda Divici, blaženomu Mihovilu Arkangjelu, blaženomu Ivanu Krstitelju, Svetim Apoštolim Petru i Pavlu, svim Svetim i tebi Otče: jer sam sagrišio veoma mišlju, ričju, i dilom: moj grih, moj grih, moj priveliki grih. Zato molim blaženu Mariu vazda Divicu, blaženoga Mihovila Arkangjela, blaženoga Ivana Krstitelja, Svete Apoštole Petra i Pavla, sve Svete, i tebe Otče, da se molite za me Gospodinu Bogu našemu.

Molitva Zdrava Kraljico.

Zdrava Kraljico, Majko milosrdja, životu, sladkosti, i ufvanje naše, zdravo Ktebi vapijemo izagnani sinovi Eve. Ktebi uzdišemo cvileći, i plačući u ovoj suznoj dolini. Deh dakle odvitnico naša, one tvoje milosrdne oči knama obrati. I Isusa, blagosovljeni plod utrobe tvoje, nami pasli ovoga izagnanja pokaži O dobrostiva, o milostiva, o sladka Divico Mario.

Molitva od Zahvalnosti posli svakoga dila.

Zahvaljujemo ti, Svemogući Bože, na svim dobročinstvim tvojim: Koji živeš i Kraljuješ po sve vike vikovah. Amen.

Dva Otajstva poglavita naše S. Vire.

Prvo. Jedinstvo i Trojstvo Božie.

2. Upućenje, i Smrt našega Spasitelja Isusa, koiće sudit žive i mrtve, za dat dobrim Raj Nebeski a zlim muke Paklene za u vike.

Četiri stvari brez koji se nitko nemože sahranit.

1. Vira. 2. Ufanje. 3. Ljubav. 4. Dobra dila.

Deset Zapovidih Božijih.

1. Ja jesam Gospodin Bog tvoj, nemoj imat drugog Boga izvan mene,
2. Neuzmi Ime Božie u izpraznost.
3. Spomenise posvetit dan Svetčani.
4. Poštuj Otca, i Mater.
5. Neubij.
6. Nesagriši bludno.
7. Neukradi.
8. Nereci kriva svidočanstva.
9. Nepoželi tudjega druga.
10. Nepoželi nikakvu tudju stvar od ovoga svita.

Dvi Zapovidi zakona Naravskoga.

1. Čini drugomu, štoje tebi drago, da ti se učini.
2. Nečini drugomu, što nije tebi drago, dati se učini od drugoga.

Dvi Zapovidi od Ljubavi.

1. Ljubi Boga svrhu svake stvari.
2. Ljubi Iskrnjega, kako sebe istoga.

Pet Zapovidih svete Matere Crkve.

1. Slišati Misu u Nedilje, i u ostale Svetkovine Zapovidne od počela do svrhe.

2. Postiti Korizmu, i ostale Poste naredjene: Četvera Vrimena priko godine; i nejesti mesa u Petak, ni u Subottu.

3. Izpoviditse najmanje jedan put priko svake godine; i pričestit se o Uskrsu, u Župi vlastitoj.

4. Nepirovat u vrimena Zabranjena, t. j. od prve Nedilje Došast'a Gospodinova do Vodokršća, i od prvoga dneva Korizme do osmoga po Uskrsu.

5. Platiti Crkvi Desetinu.

Sedam Sakramenatah.

1. Krštenje.
2. Krizma.
3. Pričeštenje, iliti Tilo Isusovo.
4. Pokora, t. j. Sveta Izpovid.
5. Ulje Sveto, iliti Najposlidnje Pomazanje.
6. Sveti Red.
7. Ženitba.

Tri Stvari potribite za dostojno pričestiti se.

1. Bit postan od pó noći tja do pričešćenja.
2. Bit čist od svakoga griha, navlastito smrtnoga.
3. Temeljito virovat, da pod obličjem kruha u prisvetoj Oštii primamo istinito, živo tilo, i Krv Gospodina našega Isukrsta s Božanstvom, i s Čovičanstvom.

Pet stvarih potribitih za učinit dobru Izpovid.

1. Pomljivo promislit, i na pamet skupit sve svoje grihe.
2. Srčano pokajat se za grihe.
3. Temljito odlučit unapridak nepovraćat se na grihe.
4. Cilovito, i pravo izpovidit sve svoje grihe.
5. Izvršit pokoru za grihe naredjenu.

Sedam Kriposti.

1. Vira. 2. Uhvanje. 3. Ljubav. *Ove tri zovuse Bogoštovne.* 4. Razbornost. 5. Pravednost. 6. Trizmenost. 7. Jakost. *Ove četeri zovuse stožerne.*

Sedam Darovah Duha Svetoga.

1. Mudrost. 2. Razum. 3. Svit. 4. Jakost. 5. Znanost. 6. Bogoljubstvo. 7. Strah Božji.

Sedam Milosrdni Duhovnih dilah.

1. Svitovati sumnljiva.
2. Naučit neumitna.
3. Pokarati grišnika.
4. Utišit nevoljna.
5. Prostit uvridjenja.
6. Ustrpljivo podnit progonstva.
7. Moliti Boga za žive, i za mrtve.

Sedam Milosrdnih Tilesnih dilah.

1. Naranit gladna.
2. Napoit žedna.
3. Zaoditi gola.
4. Izpokojit putnika.
5. Pohoditi bolestnika.
6. Pohoditi, i pomoći tavničara.
7. Ukopati mrtvoga.

Pet oćućenjah tila našega.

1. Vidjenje. 2. Slišanje. 3. Okušanje. 4. Mirisanje. 5. Doticanje.

Tri moći Duše naše.

1. Pamet. 2. Razum. 3. Volja.

Tri stvari, Koje nas priteżu na grih.

1. Svit. 2. Tilo. 3. Djavao paklenı.

Četeri Dara tila Slavnoga.

1. Netrpljivost. 2. Hitrost 3. Tananost. 4. Svitlost.

Tri Dara, Koja će imat Duša Blažena.

1. Vidjenje t. j. gledati će Boga. 2. Dostignutje t. j. dostignuti će Boga. 3. Uživanje, t. j. uživati će Boga.

Šest stvarih kojese plakat imaju.

1. Vrime izgubljeno.
2. Život zlo upravljeni.
3. Muku Gospodina Isukrsta.
4. Porad nesriće našeg Iskrnjega.
5. Gribe učinjene.
6. Plakat uzdišući, i želeći milost Božiu, i slavu Nebesku.

Osam Blaženstvah.

1. Blaženi ubogi duhom, jer jest njihovo Kraljestvo Nebesko.
2. Blaženi krotki, jer će oni zemlju posidovat.
3 Blaženi, koji plaču jer će se oni utišit.
4. Blaženi, koji gladuju, i žedjaju pravdu, jer će se oni nasitit.

5. Blaženi milosrdni, jer će oni milosrdje dostignuti.

6. Blaženi čistoga srca, jer će oni Boga vidit.

7. Blaženi ljubomirni, jer će se oni sinovi Božji zvat.

8. Blaženi, koji progonstvo trpe porad pravde, jer jest njihovo Kraljestvo Nebesko.

Tri Svitovanja Gospodina našega Isukrsta.

1. Ubоštvo povoljno.
2. Čistoća vikovita.
3. Posluh u svakoj stvari koja nije grih.

Četeri stvari najposlidnje čoviku.

1. Smrt. 2. Sud. 3. Raj. 4. Pakao.

Sedam Radostih poglavitih Blažene Divice Marie.

1. Navištenje Angjeosko, i začetje Sina Isusa u Utrobi po Duhu Svetomu.
2. Pohodjenje Svete Elizabete.
3. Porodjenje Sina Isusa.
4. Poklonenje Kraljah Istočni.
5. Našastje izgubljenog Sina Isusa medju Naučiteljim treći dan u Crkvi.
6. Vidjenje Gospodina Isukrsta Uskrsnuta.
7. Uznešenje, i Okrunenje iste. Gospoje na Nebesih.

Sedam poglavitih Žalostih Blažene Divice Marie.

1. Proročanstvo Šimunovo: *Tvojuće istu Dušu Skroz mač proći.*
2. Bižanje u Egipat.
3. Izgubljenje Sina Isusa u Jeruzolimu.
4. Susritnutje Sina Isusa pod Križom.
5. Propetje istoga Isusa na Križu.
6. Skinutje mrtva Tila Isusova s' križa, koje primi na krilo.
7. Pokopanje Tila Isusova u grob.

Otajstva Svetoga Rožarja.
Pet Radostnih.

1. Navištenje Angjeosko, daće začet po Duhu S. i proditi Isusa Sina Božiega.
2. Pohodjenje Svete Elizabete.
3. Porodjenje Isusovo.
4. Prikazanje istoga Isusa u Crkvi.
5. Našastje Isusa medju mudracim u Crkvi Salomunovoj u Jeruzolimu.

Pet Žalostnih.

1. Molitva u Vrtlu, i znojenje krvavim znojom.
2. Bičevanje pri stupu.
3. Okrunenje trnovom Krunom.
4. Nosenje Križa na Kalvariu.

5. Propetje, i Smrt istoga Spasitelja na Križu.

Pet Slavnih.

1. Uskrsnutje Gospodina Isukrsta.
2. Uzašastje njegovo na Nebesa.
3. Došastje Duha Svetoga.
4. Uznešenje Gospino na Nebesa.
5. Okrunenje, i Uzvišenje iste Gospe za Kraljicu na Nebesih.

Rožarie.

U Rožarju govorise 150 Zdravi Maria, i 15 Otčenaša.

Zabiliženje.

Kada se reknu sva tri dila zajedno, ondan se na svrhi reknu Gospine Letanie, tko ih nezna neka reče jedno Virovanje; kada se govori po jedan Dio isto se rekne ko i gori. Tko pako želi biti pobožan Kraljici Nebeskoj, govoreći S. Rožarje, neka štije Knjige zvane Paša Duhovna; i ondiće naći način kako se ima govoriti, i kolika se oproštenja primaju. Rečene knjige nalaze se u Mostaru kod Prisvitloga Gospodina Fr. Angjela Kraljevića Biskupa, i kod Redovnikah S. O. Frane na Širokom Brigu u Hercegovini, cina je pleta 1. Ne lakomi se daklen bogoljubni štioče, nego prihvati za ovo blago duhovno,

pak se u tvojim molitvam i mene spomeni rekavši za me jednu Zdravu Mariu.

Krunica Irusova.

U krunici Isusovoj govori se trideset i tri Otčenaša sedam Zdravi Mariah i tri Vironvanja.

Krunica Gospina.

U Krunici Gospinoj govori se šesdeset i tri Zdrave Marie, sedam Otčenašah, i jedno Virovanje.

Sedam grihah poglavitih iliti iz kojih se poradjaju ostali grisi.

1. Holost, 2. Lakomost, 3. Bludnost. 4. Srčba, 5. Proždrlost, 6. Nenavidost, 7. Linost.

Šest grihah protiva Duhu Svetomu.

1. Neuhvanje Spasenja.
2. Zlo uzdanje spasit se brez zaslugah i brez dobrih dilah.
3. Suprotivitise istini poznanoj.
4. Nenavidit dobro duhovno Iskrnjih naših.
5. Ostvrdnut u grisih.
6. Odluka umrit brez pokajanja.

Ceteri griha, koja vapiu osvetu prid Bogom.

1. Ubojstvo povoljno.
2. Puteni grih protiva naravi.
3. Pritisnutje Sirotah i Ubogih.
4. Uzdržanje plaće Težačke iliti Najmeničke.

Devet grihah tudjih, kojima se i drugi na grih navode.

1. Drugoga na grih svitovat.
2. Drugomu, da grih učini zapovidit.
3. Drugoga grihu privoljit.
4. Drugoga na grih poticat.
5. Drugoga grihe hvalit.
6. Drugoga grihe zatajat kad bi bila potriba kazat Starešini.
7. Drugoga grihe nezabranjujuć propuštat.
8. Primit dio od stvarih nepravedno stečenih.
9. Tudje zloće jezikom ili kojim drugim načinom branit.

LETANIE GOSPINE

O Mario milostiva sladka Majko milostiva, Ti od djavla nas obrani, na čas smrti Ti nas primi.

Začetje tvoje neoskvrnjeno, Pričista Bogorodico, veselje navisti svemu Svitu; jer je od

tebe izteklo Sunce pravde Isukrst Bog naš, koji odrišivši proklestvo, dade blagosov, i smetavši Smrt, dade nam život vićnji.

Gospodine pomiluj.
Krste pomiluj.
Isukrste ćuj nas.
Isukrste uslišaj nas.
Otče Nebeski Bože.
Sine Odkupitelju svita Bože.
Duše Sveti Bože.
Sveta Trojico jedini Bože.
Sveta Mario.
Sveta Bogorodico.
Sveta Divo divicah.
Majko Isukrstova.
Majko Bažanstvene milosti.
Majko pribistra.
Majko pričista,
Majko nepotlačena.
Majko neoskvrnjena.
Majko ljubezniva,
Majko čudna,
Majko Stvoriteljeva.
Majlio Spasiteljeva.
Divico primudra.
Divico poštovana.
Divico pripovidana
Divico moguća.

Moli za nas

Divico milostiva.
Divico virna·
Ogledalo pravde.
Pristolje Mudrosti.
Uzroče naše radosti.
Sude duhovni.
Sude poštovani.
Sude velikog bogoljubstva.
Ružico zlamenita.
Polačo Davidova,
Polačo urešena,
Kućo zlatna.
Korabljo od uvita.
Vrata nebeska.
Zvizdo jutrnja.
Zdravlje nemoćnikah.
Utočište grišnikah
Utišenje ožaloštenih.
Pomoćnico Krstjanska.
Kraljico Angjeoska.
Kraljico Patriarska.
Kraljico Prorokah.
Kraljico Apoštolah.
Kraljico Mučenikah.
Kraljico Izpovidnikak.
Kraljico Divicah.
Kraljico svih Svetih.
Kraljico brez griha iztočnoga začeta.
Kraljico Odvitnico naša.

Moli za nas

Jagančc Božii, koi odnimaš grihc Svita.
Prosti nam Gospodinc.
Jaganče Božii, koi odnimaš grihe Svita.
Uslišaj nas Gospodinc.
Juganče Božii, koi odnimaš grihc Svita.
Smiluj se nam Gaspodine.
Krste čuj nas.
Isukrst uslišaj nas.
Gospodine promiluj.
Krstc promiluj.
Gospodinc pomiluj. *Otče naš.*
I neuvedi nas u napast.
Da izbavi nas odazla.

Moli za nas

Moli za nas Svela Bogorodico.
Da dostojni budemo obećanjah Isukr-
stovi.
Gospodine uslišaj molitvu moju.
I vapaj maj neka pridje ktebi.

Pomolimo se.

Milostju tvojom, molimo te Gospodine na-
ših gribah uzle odriši, i molenjem Blažene Ma-
rie vazda Divice, sa svim Svetim tvojim, nas
sluge tvoje, dobročinioce naše, i mista naša u
svakom zdravlju, učuvaj; i sve Rodiake, Pria-
telje, Bližnike, i Družbenike naše od zloćah
očisti, kripostima prosvitli: mir, i zdravlje nama
podili: nepriatelje vidjene, i nevidjene odnimi:
putena poželenja odagni: zrak zdrav, i plod-

nost dopusti: Države naše, i mista naša sa svim Pravovirnim koji u njima pribivaju, od svake nemoći, kuge, glada, vojske, krivovirstva, i nepriateljske zloće cilovito, i zdravo sahrani: i svim Virnim živim, i mrtvim, život, i pokoj vičnji dopusti: I Crkvu Svetu Rimsku, Papu Našega N. N. Biskupa našega N. N. Pastire naše, i vas Puk Krsćanski od svake protivština obrani; i Blagosov tvoj vazda neka bude svrhu nas. Po Isukrstu Gospodinu našem. Amen.

Gospino pozdravljenje.

Angjeo Gospodnji navisti Marii, i zače po Duhu Svetom.

Zdrava Mario· i. t. d.

Evo Službenica Gospodnja, budi meni po riči tvojoj.

Zdrava Mario. i. t. d.

I Rič put učinjena jest, i pribiva u nami.

Zdrava Mario.

Moli za nas Sveta Bogorodico.

Da dostojni budemo obećanjah Isukrstovih.

Pomolimo se.

Milost tvoju, molimo te Gospodine, pametima našim ulij, da mi, koji po Navištenju Angjeoskom Isukrsta Sina tvoga Upećenje poz-

nalismo, po kriposti Muke njegove, i Križa k' Slavi Uskrsnutja privedeni budemo. Po istom Isukrstu Gospodinu našem. Amen.

DILA BOGOŠTOVNA.

Dilo Vire.

Gospodine Bože moj, ja virujem, da si ti sam jedan Bog u bitju, i u naravi, u tri kipa Božanstvena, koja se zovu, Otac, i Sin, i Duh Sveti. Virujem po isti način, daje drugi kip Trojstva prisvetoga Isukrst sin tvoj učiniose Čovik u Utrobi pričiste Divice Marie po kriposti Duha Svetoga; i da je muku podnio, i umro na križu za naše spasenje; i da na svrhi svita ima doći sudit žive, i mrtve, za dat dobrim Raj Nebeski, a zlim muke Paklene za uvike. Posli toga virujem sve ono, što viruje Sveta Crkva Rimska, Katoličanska; i u ovoj Viri svetoj želim živit, i umriti, i da bi bila potriba za nju moju krv prolit, jer ti Bože, koi nit moreš privarit, ni privaren bit, jesi ova objavio.

Dilo Uhvanja.

Gospodine Bože moj, ja uhvam u priveliko milosrdje tvoje, da ćeš mi dati, po dostojanstvim dilah, i muke Isukrstove, i po mojim dobrim dilim, koja budem s' pomoćju tvojom

učinit, oproštenje grihah mojih, i Raj Nebeski. I ovo temeljito uhvam; jer si ti, Bože, obećao, koi budući primoguć, primilostiv, i pri, viran, nemožeš pomanjkat u svom obećanju.

Dilo Ljubavi.

Gospodine Bože moj, budući ti u sebi pravo, najveće, i neizmirno dobro, ljubim tebe iz svega srca moga, i svom jakostju Duše moje, svrhu svake stvari stvorene: i zarad tebe ljubim moga, Iskrnjega, kako sebe istoga; jer ti, Bože, zapovidaš.

Dilo Skrušenja.

Gospodine Bože moj, ja se kajem iz svega srca moga od svih grihah mojih, po kojim sam uvridio tebe dobro najveće: i nežalim samo, da sam po njima učinio se nedostojan Raja Nebeskoga, a dostojan Pakla; nego mi je mlogo veće žao štosam uvridio, i pogrdio tebe Boga Stvoritelja moga, svake ljubavi, i poštenja pridostojnoga; i odlučujem temeljto izpovidit se, i u napridak tvoje svete Zapovidi obsluživat, i pria umriti, nego tebe povoljno ikakvim grihom uvriditi.

Molitva poslim Pričeštenja.

Dušo Isukrstova posveti mene,
Tilo Isukrstovo spasi mene,

Krvi Isukrstova napoj mene,
Vodo Prsiuh Isukrstovih operi mene,
Muko Isukrstova pokripi mene,
O! dobri Isuse uslišaj mene,
U Rane tvoje sakrij mene,
Nedopusti da se razdilim od tebe,
Od nepriatelja zločestoga brani mene,
Na čas smrti moje zovi mene,
I čini mene doći k tebi, da te hvalim i slavim sa svim svetim tvojim po sve vike vikovah. Amen.

Pozdravljenje Prisvetoga Trojstva.

Svet ✠ Svet ✠ Svet ✠ Gospodin Bog Vojskah, puna jesu Nebesa, i Zemlja Slave tvoje: Slava Otcu, Slava Sinu, Slava Duhu Svetomu.

Sveti Bože, Sveti jaki, Sveti neumrli smiluj se nami.

POČETAK TOMAČENJA
KRSTJANSKOGA NAUKA

POGLAVJE PRVO

Upit. Štosi ti?

Odgovor. Ja jesam razložito stvorenje Božie od Duše, i Tila sastavljeno, na sliku, i priliku Božiu učinjeno.

Up. U čem se uzdrži u Čoviku priličnost Božia?

Od. Uzdrži se u Duši nadarenoj pametju, razumom, i voljom.

Up. Tko te je stvorio?

Od. Stvorio me je Bog.

Up. Oda šta te je Bog učinio?

Od. Tilo učinio je Bog od zemlje; u koje nadahnuo je Dušu po svomu mogućstvu od ništa stvorenu.

Up. Što je Duša?

Od. Duša jest jedno bitje priplemenito, jednostajno, nerazdiljivo, neumrlo, na sliku, i priliku Božiu stvoreno; u kom bitju nikakve priličnosti tilesne neima.

Up. Zašto te je Bog stvorio?

Od. Bog me je stvorio, da ga na ovom svitu hvalim, i slavim, i da mu virno služim, obslu-

žujući Zapovidi svete njegove, a na drugom da uživam vikovičnju slavu u Kraljestvu Nebeskom.

Up. Kojim načinom dužni smo Bogu služiti?

Od. Dužnismo Bogu služiti virno, i podpuno u njega virujući, njemu se klanjajući, od njega milosti, i pomoći proseći, Zapovidi svete njegove obslužujući, čuvajući se od svakoga zla, i napridujući u svakom dobru.

Up. Koje si ti Vire, i Zakona?

Od. Ja sam Kršćanin katolik po milosti Božijoj.

Up. Zašto se zoveš Kršćanin?

Od. Zovem se Kršćanin katolik po milosti Božijoj jer sam kršten Krštenjem svetim, od Gospodina Isusa postavljenim, i naredjenim.

Up. Štoje Kršćanin?

Od. Kršćanin jest Učenik Isusov.

Up. Zašto se zoveš Katolik?

Od. Zovem se Katolik, jerbo virujem, i izpovidam sve ono, što viruje, i izpovida crkva sveta Rimska Katoličanska.

Up. Zašto veliš, da si Kršćanin Katolik po milosti Božjoj.

Od. Velim, da sam kršćanin katolik po milosti Božjoj; jerbo je ovo privelika milost Božia, da sam rodjen u viri svetoj, i u Zakonu Isusovu; budući ovi jedini pravi Zakon, u kom se može zadobit vikovičnje spasenje.

Up. Po čem se poznaje pravi Kršćanin?

Od. Poznajese sdvora po zlamćnju svetoga Križa, koje zlamenje imo se činit ovako, stavljajući ruku desnu na čelo, i govoréci. *U Ime Otca* i spuštajući istu ruku s' čela na prse, i govoreći. *I Sina* noseći istu raku s' prsa na livo, pak na desno rame, i govoreći. *I Duha Svetoga:* posli sklapajući obedvi ruke, govoreći. *Amen.*

A iz nutra poznaje se pravi Kršćanin po ljubavi prama Bogu, i prama svojim izkrnjim.

Up. Što je Zakon Isusov?

Od. Zakon Isusov jest uprava, iliti nauk, koi nam je, Spasitelj Isus u Evangelju svetomu ostavio, za moć upravljat naše življenje, i ža dostignuti vikovićje spasenje.

Up. Koje su stvari poglavitije u Zakonu Isusovu?

Od. Najpoglavitije, i najpotribitije stvari u Zakonu Isusovu jesu slideće, to jest. 1. Krštenje Sveto. 2. Vira. 3. Uhvanje. 4. Ljubav, prama Bogu, i prama svim iskrnjim. 5. Dobra dila. Brez ovih stvarih nitko se sahranit nemože.

POGLAVJE DRUGO

PRIGOVARANJE I.

O Viri, i Otajstvim poglavitim.

Up. Što je Vira?

Od. Vira jest jedan dar, jedna milost, iliti Kripost svrhunaravna, od Boga na Krštenju svetomu u Duše naše ulivena, po kojoj virujemo sva ona, kojaje Bog Crkvi svetoj očitova, i ona uči nas da virujemo.

Up. Što su dužni Kršćani najpria virovat?

Od. Dužni su najpria virovat dva Otajstva poglavita: posli toga sva ona, koja viruje, i uči Sveta Mati Crkva Rimska Katoličanska, i Apoštolska.

Up. Koja su to dva Otajstva poglavita, koja su dužni Krstjani najpria virovat?

Od. Dva Otajstva poglavita jesu ova: Prvo Jedinstvo, i Trojstvo Božie. Drugo Upućenje, i Smrt Gospodina našeg Isukrsta; koi će sudit žive; i mrtve, i dat dobrim Raj Nebeski, a zlim muke paklene za uvike.

Up. Što će to reć Jedinstvo Božje?

Od. Jedinstvo Božje hoće reć, da je jedan jedini pravi Bog Stvoritelj Neba, i Zemlje , i svih stvarih vidjenih i nevidjenih, i da izvan njega samoga nema drugoga Boga, nit je ikad bilo, nit može bit.

Up. Što je Bog?

Od. Bog jest jedan pričisti Duh vikovičnji, koi nit ima početka, nit može imat svrhe: pun svake dobrote, svetinje, i izvrstitosti.

Up. Gdi se Bog nalazi?

Od. Bog se nalazi svagdi, i na svakomu mistu, jer je neizmirni.

Up. Što zlamenuje Trojstvo Božje?

Od Trojstvo Božje zlamenuje, da u ovom jedinom Bogu imaju tri Kipa Božanstvena, koja se zovu Otac, i Sin, i Duh Sveti: i sva tri jesu jedan jedini nerazdiljeni Bog: jerbo sva tri isto nerazdiljeno Bitje, iliti Narav Božanstvenu imaju: i zato nit je jedan od drugoga starii, nit mladji, ni bolji, ni veći, ni mogućii: ni izvrstiji, nego su sva tri u svemu, i po sve jednaka; porad jedinstva nerazdiljivoga Naravi Božanstvene, koju od vika sva tri kipa obćeno, jednako brez ikakva razdiljenja posiduju.

Up. Kojom prilikom tomači se ovo privisoko Otajstvo, Jedinstva, i Trojstva Božjega?

Od. Tomačise, koliko pametju našom možemo dosegnuti, Otajstvo privisoko Jedinstva, i Trojstva Božjega prilikom Duše čovičanske, koja premda je u svom bitju, i u naravi jednostajna, i nerazdiljiva; ništanemanje nalaze se u njoj tri moći, to jest, Razum, Volja, i Uspomena; koje moći premda su medju sobom

različite; jerbo Razum, nije Volja, a Volja nije Uspomena: sa svim tizim nisu tri duše u čoviku, nego jedna: Tako i u Bogu premda se nalaze tri kipa medju sobom različita: jerbo Otac nije Sin, nit je Duh sveti; ništanemanje nisu tri Boga, nego jedan, porad jedinstva nerazdiljivoga naravi Božanstvene, koja se jednako u sva tri kipa nalazi.

Up. Što će reć Upućenje Spasitelja našega Isukrsta?

Od. Upućenje Spasitelja našeg Isukrsta hoće reć, da je drugi kip trojstva Prisvetoga, Isus Sin Božii, Čovik se učinio u Utrobi pričiste Divice Marie po kriposti Duha Svetoga: sjedinivši s' kipom svojim Božanstvenim bitje iliti narav čovičansku.

Up. Što zlamenjuje Smrt Gospodina našeg Isukrsta?

Od. Zlamenuje, da je ovi isti Gospodin naš Isukrst, drugi kip Trojstva prisvetoga, pravi Bog Čovikom učinjeni, za nas muku trpio, i na križu umro, to jest, da se je Duša njegova prisveta s' Tilom razstavila: da je bio u grob pokopan, i da je treći dan svojim Božanstvenim mogućstvom zdrav, čitav od mrtvih uskrsnuo.

Up. Što je Gospodin Isukrst?

Od. Gospodin naš Isukrst jest pravi Bog i pravi Čovik.

Up. Od kad je Isus Bog?

Od. Gospodin Isus jest Bog od vika, jer ko Bog nit ima početka; nit može imat svrhe.

Up. Od kada je Čovik Gospodin Isus?

Od. Gospodin naš Isus postao je čovik od onoga časa, od kad je sjedinio s' kipom svojim Božanstvenim narav čovičansku u Utrobi pričiste Divice Marie, po kriposti Duha Svetoga.

Up. Gdi se sada nalazi Gospodin Isus?

Od. Gospodin Isus ko Bog nalazi se svagdi. a ko Bog čovikom učinjeni, nalazi se na Pristolju svomu Božanstvenomu gori u visinam Nebeskim na desnu Boga Otca, Svemogućega, i u prisvetom Sakramentu Otarskom, premda sakriven pod oblijčjem kruha, i vina.

Prigovaranje II.

O Virovanju Apoštolskom.

Up. Što je Virovanje Apoštolsko?

Od. Virovanje Apoštolsko jest jedno skupljenje iliti sastavljenje Otajstvah poglavitih, koje smo svi dužni znat, i temeljito virovat.

Up. Koliko ima dielovah, iliti članakah u Virovanju Apoštolskomu.

Od. Dielovah, iliti članakah u Virovanju Apoštolskemu ima dvanest.

Up. Zašto se zove Virovanje Apoštolsko?

Od. Zove se Virovanje Apoštolsko, jerbo

su ga sastavili Apoštoli sveti, po nadahnutju, i prosvitljenju Duha Svetoga pria nego su se razašli po Svitu ža pripovidat Evangelje sveto, za moć bit složni u nauku , i u pripovidanju Zakona Isusova.

Up. Što se uzdrži u Virovanju Apoštolskom?

Od. U prvi osam članaka, uzdržè se dva Otajstva poglavita naše Vire svete. A u četeri poslidnja uzdrže se ona, koja se dotiču Crkve iliti Skupštine pravovirnih.

Up. Kaži mi sada razborito, što se u svakom članku od Virovanja na pose uzdrži, počmavši od prvoga?

Od. U prvom članku: *Virujem u Boga Otca Svemogućega Stvoritelja Neba, i Zemlje;* uzdrži se nauk istiniti, od istoga Boga očitovani, to jest, da budući jedan jedini Bog u Trojstvu kipovah božanstvenih, prvi kip zove se Otac; zašto bo od vikovičnosti, načinom Božanstvenim poradja Sina u svemu, i po sve sebi jednaka, i jednobistvena. Isti Bog Otac zove se i jest po ljubavi Otac svih nas pravovirnih Kršćanah, budući nas priporodio po Krštenju svetomu, i učinio baštinike Kraljestva Nebeskoga. Zove se Svemogući; jerbo može učinit svaka koja su pristojna volji svetoj njegovoj. Zove se Stvoritelj Neba, i Zemlje; jerbo je od ništa stvorio Nebo, i Zemlju, i sva ostalah.

vidjenah, i nevidjenah, koja se na Nebu, i na Zemlji nalaze.

Up. Što se uzdrži i drugom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U drugom članku: *I u Isukrsta Sina njegova jedinoga Gospodina našega;* zadrži se nauk istiniti, da je drugi Kip Trojstva Prisvetoga Gospodin naš Isukrst pravi Sin Božji, jerbo je od vika porodjen od Boga Otca brez Matere. Zove se Sin jedini; jerbo Bog Otac drugoga Sina naravnoga nit ima, nit može imat; Zove se Gospodin naš; jerbo je pravi jedini Bog s Otcem zajedno, s kojim nas je jednako stvorio: i jer nas je svojom prigorkom mukom, i krvju svojom prisvetom od sužanstva vraga paklenoga odkupio.

Up. Što se zadrži u trećem članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U trećem članku: *Koi začet jest po Duhu Svetom, rodjen od Divice Marie:* Zadrži se nauk istiniti, da je Gospodin naš Iesukrst, Vikovičnji Sin Božji, drugi Kip Trojstva prisvetoga, učinio se čovik, to jest, da je bio začet u Utrabi pričiste Divice Marie po kriposti Duha Svetoga sjedinivši s kipom svojim Božanstvenim Dušu, i Tilo čovičansko, i da se je porodio od iste Divice Priblažene na ovi svit u púti čovičanskoj, u svem, i posve nama priličan, osim samoga griha, u kom se mi svi poradjamo.

Up. Što se zadrži u četvrtom članku Virovanja Apoštolskoga ?

Od. U četvrtom članku: *Mučen pod Ponciom Pilatom, propet, umro: i pokopan;* zadrži se nauk istiniti, da je Gospodin Isukrst pravi Bog, i pravi čovik rodio se na ovi svit u puti čovičanskoj za izbavit Narod čovičanski iz sužanstva vražiega: i porad toga uzroka. da je u vrime Poncia Pilata Neznabožca, koi na mistu Cesara Rimskoga biaše u ono vrime Vladaoc u Zemlji Žudinskoj, strašne muke podnio; da je od istoga Poncia Pilata bio nepravedno osudjen na smrt, da je bio na križu umoren, i da je mrtvo Tilo njegovo prisveto bilo pokopano u Grob.

Up. Što se zadrži u petom članku Virovanja Apoštolskoga ?

Od. U petom članku: *Snidje nad Pakao, treći dan uskrsnu od mrtvih:* zadrži se nauk istiniti, da je Gospodin Isus, to jest prisveta Duša njogova od Tila razdiljena; a s Božanstvom uvik združena, sašla u Limbu, iliti u Dubine, za izbavit iz tminah Duše Patriarkah, Prorokah, i svih ostalih Pravovirnih, koji su unj još od početa svita virovali, i njegovo slavno došastje, i odkupljenje Naroda čovičanskoga s neizrečonom željom od toliko vikovah čekali. Zadrži se po isti način u ovom članku petom, da je ista Duša blagosovljena Isusova treći dan u njegovo vlastito tilo u grobu postavljeno po-

vratila se; to jest, da je isti Gospodin naš Isukrst, koi je na križu umoren, svojom Božanstvenom kripostju, i mogućstvom slavodobitno treći dan posli svoje smrti od mrtvih uskrsnuo.

Up. Što se zadrži u šestom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U šestom članku: *Uzadje na Nebesa; sidi ob desnu Boga Otca Svemogućega;* zadrži se nauk istiniti, da je Gospodin naš Isukrst četeresti dan posli svoga slavnog Uskrsnutja vidjenim načinom, na očigled pričiste Divice Marie, i svojih svetih Apoštolah s' planine Maslinske uzdigao se s' Dušom, i s' Tilom gori u visine Nebeske svrhu svih Korah Angjeoski i ko Bog čovikom učinjen bio na pristolje svoje Božanstveno na desnu Boga Otca svoga Svemogućega, gdi je ko Bog sidio od vika, i sidit će za uvike vikovah, kraljujući s' Otcem svrhu svih stvorenjah Nebeskih, i Zemaljskih, vidjenih i nevidjenih.

Up. Što se zadrži a sedmom članku Virovanja Apoštolskaga?

Od. U sedmom članku: *Od tuda ima doći suditi žive, i mrtve,* zadrži se nauk istiniti, da će ovi isti Gospodin naš Isukrst, pravi Bog čovikom učinjeni, na svrhi svita doć ozgor iz visinah Nebeskih, ne ko čovik krotak, i ponizan, kako je došao prvi put, kad se je u prilici čovičanskoj na svit porodio, nego ko Su-

dac strahoviti, svemogući, i sveznani za sudit žive, i mrtve, zle, i dobre, za dat svakomu što tko bude živući na ovom svitu zaslužio.

Up. Što se zadrži u osmom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U osmom članku: *Virujem u Duha Svetoga;* zadrži se nauk istiniti, da je Duh Sveti treći Kip Trojstva prisvetoga, pravi jedini Bog u bitju, i u naravi s' Otcem, i Sinom zajedno, i da od vika jednako po ljubavi od Otca, i od Sina izlazi; i da nit je starii, ni mladji od Otca, ni od Sina, nego su sva Trojica u svem, i po sve jednaka; jer bo sva tri jedno nerazdiljeno Božanstvo, od vika imaju. Ovi isti Duh Sveti, pedeseti dan posli Uskrsnutja, a deseti posli Uzašastja Gospodina Isusa na Nebo, sašao je vidjenim načinom u prilici jezikah vatrenih iz visinah Nebeskih svrhu Apoštolah Svetih za posvetit, i ustanovitit po njima Crkvu svetu Rimsku Katoličansku, koju on isti vlada i upravlja, i vladatće do skončanja svita.

Up. Što se zadrži u devetom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U devetom članku: *Svetu Crkvu Katoličansku: i Svetih općinu* zadrži se nauk istiniti, da ima na svitu ovom jedna Crkva iliti jedna jedina prava Skupština Pravovirnih, koji drže, izpovidaju, i obslužuju jedan jedini

pravi Zakon, to jest Isukrstov. I ova Skupština jest Sveta; jer bo je Svet, i vrilo svetinje Gospodin Isukrst njezin Temelj, Paglavar, i Vladaoc. Zove se ova Skupština Katoličanska iliti obćina, jerbo je po svem okolišaju zemaljskom razširena, i gdigod se nalazi, svagdi jednako drži istu Viru, iste Sakramente, iste običaje, i poznaje jednoga samoga Poglavara Isukrsta na Nebu, i Isukrstova Namistnika Svetoga Otca Papu Rimskoga na Zemlji. Virujemo po isti način, i izpovidamo, da u ovoj jedinoj Skupštini nalazi se Svetih Obćinstvo; zašto bo svi Pravovirni u obćenu, i svaki na pose bivaju dionici svih dobarah duhovnih, koja se čine od svih dobrih, i svetih Kršćanah, i Kršćanakah po svem okolišaju Zemaljskom razplodjenih.

Up. Što se zadrži u desetòm članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U desetom članku: *Odpuštenje grihah:* zadrži se nauk istiniti, da je Gospodin Isukrst ostavio u Crkvi Svetoj svojoj oblast podpunu svojim Namistnicim, po redu Crkovnom, da mogu grišnike pokerne oblastju njegovom od svakoga griha odrišit po Sakramentu svetom Pokore, iliti Izpovidi svete, čineći nji od sinovah, i sužanjah, Vražiih, Sinovo Bažje, i baštinike slave Nebeske.

Up. Što se zadrži a jedanestom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U jedanestom članku: *Puti uskrsnutje,* zadrži se nauk istiniti, da će svi, koi su pomrli, opet oživit, niti će se, već ikakva Duša sa svojim Tilom razstat, nego će uvik živit, dobri u Raju: a zločinci u Puklu.

Up. Što se zadrži u dvanestom članku Virovanja Apoštolskoga?

Od. U dvanestom članku: *Zivot vičnji. Amen.* zadrži se nauk istiniti, da će dobri, i pravedni Naslidnici Isusovi s' Dušom i s' Tilom zajedno s' Gospodinom Isusom, i s' Angjelim svetim otić gori u Visine Nebeske, gdi će uživat svaku slavu, i veselje za uvike vikovah: a zločesti, i opaki Neznabožci, Nevirnici Krivovirci, i svi grišnici, i grišnice s' Dušom, i s' Tilom biti će strpani u oganj pakleni, gdi će se mučit s' Vrazim brez ikakva utišenja, i pokoja za uvike vikovah.

A ova rič: *Amen,* kojom svaku molitvu završujemo, ovde zlamenuje *Tako je u istinu.*

POGLAVJE III.

Prigovaranje I.

O Uhvanju, i Molitvi u obćenu.

Up. Sto je Uhvanje?

Od. Uhvanje jest jedna kripost Božanstvena, svrhunaravna, od Boga na Krštenju svetom u Duše naše ulivena, po kojoj želimo, i stano-

vito uzdamo se primit od Gospodina Boga našega, po dostojanstvim dilah, i muke Isukrstove, i po našim dobrim dilim, s Božjom pomoćju učinjenim, oproštenje grihah, slavu Nebesku, i sva ona dobra, koja su nam potribita za spasenje Duše, i tila.

Up. Na što se naslonja ovo naše Uhvanje?

Od. Naslonja se na obećanja Božja, budući nam on isti po svojoj neizmirnoj dobroti na puno mistah u Pismu svetom obećao, ako mu budemo virno služit, da će nam sva rečena obilato providit, i poklonit: a budući Gospodin Bog naš primoguć, primilostiv, i priviran, u svom obećanju pomanjkat nemože.

Up. Jesmo li dužni prosit rečene milosti od Boga?

Od. Jesmo dužni brez ikakve sumnje.

Up. Kako imamo prosit?

Od. Imamo prosit s' poniznostju bdijući, i stajući na molitvi.

Up. Što je Molitva?

Od. Molitva jest uzdignutje pameti k Bogu, i razgovor s Bogom.

Up. Od Koliko, je vrstah Molitva?

Od. Molitva je od dvi vrste, jedna se zove molitva promišljanja, koja se čini srcem, i pametju samo. A druga se zove molitva glasna, koja se čini ustima riči izgovarajući, i pametju promišljajući.

Up. Koja je od ovih dviju vrstah molitva izvrstnija, Bogu ugodnija, i nama koristnija?

Od. Molitva promišljanja u sebi je izvrstnija, Bogu ugodnija, i nama koristnija; jerbo se po njoj Duša većma s Bogom sjedinjuje, i zadržaje se, i š njim ko Otcem priljubeznivim obći, i zadržaje se sponiznostju, s poklonom, s virom, s uhvanjem, s ljubavju, príkazujućí mu svoje potribe, i proseći od njega milosti, i pomoći duhovne, i vrimenite.

Up. Da naše molitve budu kod Boga primljene, što se iziskuje?

Od. Iziskuje se?

1. Da smo čisti u Duši od svakoga griha smertnoga, to jest, da se nalazimo u milosti Božijoj, i ako smo po nesrići u grihu smrtnom da se barem od njega pokajemo, s' odlukom izpovidit se, i već nepovraćat se ni na oni grih ni na druge.

2. Da uzdignemo pamet k Bogu, i da podlažemo volju našu volji svetoj njegovoj.

3. Du združimo naše molbe s' dostojanstvim dilah, i Muke Isusove, i s' molbam Svetih njegovih.

4. Da prosimo najpri ona, koja su nam potribita za duševno spasenje.

5. Da imamo stalno uhvanje primit onu milost, koju prosimo, i želimo od Boga,

6. Da nepristajno tištimo na molitvi.

Prigovaranje II.

O Molitvi Gospodinovoj.

Up. Koja je molitva glasna Bogu najdraža, a nama najkoristnija?

Od. Molitva glasna Bogu najdraža, a nama najkoristnija jest ona, koju nam je Gospodin naš Isukrst iz svojih Božanstvenih ustah kazao, i zapovidio, to jest, *Otče naš* etc.

Up. Što prosimo od Boga u ovoj molitvi *Otče naš?*

Od. U ovoj molitvi *Otče naš,* prosimo od Boga sve ono, što nam je od potribe za spasenje Duše, i za uzdržanje tila.

Up. Koliko ima dielovah u ovoj molitvi Gospodinovoj i šta se u svakom dielu zadrži?

Od. Dielovah, iliti prošenjah u molitvi Gospodinovoj, ima sedam: koja ovako tomačim, počmavši od prvih ričih; *Otče naš, koi jesi na Nebesih.* Prve ove riči jesu samo jedna priprava od molitve za izprosit milosti, i pomoći koje od Boga Otca našega pridobroga primit želimo.

U prvom dakle dielu molitve Gospodinove kad govorimo: *Sveti se Ime tvoje,* želimo, i prosimo, da prisveto, Ime Boga Otca pridobrog našega, bude proglašeno, pohvaljeno, i proslavljeno po svem okolišaju zemaljskom, to jest da ga poznaju, da ga ljube, da mu virno služe,

i da mu se pristojno klanjaju svi Puci, i Narodi od ovoga svita, budući dostojan svake slave, i poštenja.

U drugom, govoreći: *Pridji kraljestvo tvoje,* želimo, i prosimo, da Gospodin Bog naš svojom ljubavju dobrostivnom kraljuje u srcim, i u dušam našim, i da nam dopusti kraljestvo slave vikovičnje, koje nam je po svojoj dobroti obećao.

U trećem, govoreći: *Budi volja tvoja kako na Nebu, tako i na Zemlji,* želimo, i prosimo da nam Gospodin Bog dopusti milost, i pomoć da možemo svega vrimena našega života izpunit volju svetu njegovu, obslužujući virno, i podpuno njegove svete, zapovidi, ljubeći ga, i služeći mu onako kako ga ljube, i služe mu Dvorani Nebeski.

U četvrtom, govoreći: *Kruh naš svagdanji, daj nam danas,* želimo, i prosimo najpri hranu, i pokripljenje duhovno, to jest, milost Božju, prisvete Sakramente, i pripovidanje Riči svete njegove; buduć ovo hrana izvrstita kojom se Duše naše pokripljuju, i u životu uzdrže, brez koje hrane, i pokripljenja pomanjkale bi, i izgubile bi se. U isto vrime želimo, i prosimo, da nam Bog Otac naš primilostivi i hranu tilesnu, odiću, i sva ostala, od kojih potribu imamo za priživit pošteno na svitu ovom, providi.

U petom, govoreći: *I odpusti nama duge naše, kako i mi odpuštamo dužnikom našim*, želimo, i prosimo, da nam Bog Otac naš primilostivi oprosti dugove naše pritežke, to jest, sve zloće, i opačine, kojim smo ga uvridili, i za koje imali bi smo trpit muke paklene za uvike. Ali za izprosit ovo podpuno oproštenje naših grihah, i pedipsah, koje smo grišeći zalužili, potribito je da i mi iz svega srca oprostimo svima onim, koji su nas uvridili, onako, kako želimo, da i nama Bog oprosti: i ako neprostimo iz svega srca uvriditeljim svima, i nepriateljim našim, poradi ljubavi Božje, zaladu nam je pitat oproštenje za naše grihe; jer nam neće bit oprošteni.

U šestom, govoreći: *I neuvedi nas u napast*, želimo i prosimo, da nam Gospodin Bog naš dopusti milost, i pomoć, da se moremo junački opriet svim zasidama, i napastima djavaoskim, da nas nebi napastnik pridobio, u grih, i u propast vikovićnju oborio, i da mu nepripusti oblasti svrhu nas, koju nismo vridni brez pomoći Božje pridobiti.

U sedmom, i najposlidnjem govoreći: *Dal' izbavi nas oda zla, Amen:* želimo, i prosimo, da nas sačuva, i izbavi Gospodin Bog naš Otac primilostivi od svakoga zla vrimenitog, i vikovićnjeg i od svake pogibili, koja bi mogla nahudit Dušam, i tilesim našim.

Amen, hoće reć: tako neka bude , kako u istinu želimo, i prosimo.

Prigovaranje III.

O Molitvi Gospinoj.

Up. Posli molitve Gospodinove, koja nam je druga molitva glasna najkoristnija?

Od. Druga molitva najkoristnija jest ona, kojom molimo , i štujemo pričistu i neoskvrnjenu Divicu Mariu Bogorodicu; i ova molitva zove se *Zdrava Mario* etc.

Up. Što zlamenuju ove riči *Zdrava Mario?*

Od. Zlamenju , veseli se, raduj se, da si srićna, i čestita Divico Mario priblažena.

Up. Kaži mi, koliko ima dielovah u ovoj molitvi *Zdrava Mario,* i tko je sastavío?

Od. U molitvi *Zdrava Mario* imaju tri diela: prvi dio, to jest ove riči: *Zdrava Mario, milosti puna, Gospodin s tobom,* izustio je Sveti Gabriel Arkangjeo onda , kad je bio poslan ozgor iz visinah Nebeskih , da navisti Divici Blaženoj , da će začet u Utrobi, po kriposti Duha Svetoga, i porodit (brez i kakva oskvrnjenja Divičanstva njezina) Isusa Sina Božjega u puti, iliti u tilu čovičanskom, to jest, Boga čovikom učinjenoga.

Drugi dio ove molitve to jest: *Blagosovljena ti medju ženam, i blagosovljen plod Utrobe tvoje*

(Isus), izustila je Sveta Elizabeta Rodica Divice priblažene, onda, kadno Divica Maria noseći u Utrobi Isusa Sina Božjega, otidje pohodit Svetu Elizabetu, koja pod starost pria šest misecih začela biaše, i nosaše u Utrobi Ivu svetoga Krstitelja, koi je navistio, i krstio Spasitelja Isusa.

Treći dio, to jest, ove riči: *Sveta Mario, Majko Božja, moli za nas grišnike, sada, i u vrime smrti naše. Amen,* nadostavila je Crkva Sveta, kojim ričima prosimo pomoć, i obranu od primoguće Kraljice Nebeske u svim našim potribam, a navlastito, da nam bude pomoćnica, i zaštititeljica na strašni čas od smrti.

Up. Zašto s' molitvom Gospodinovom združujemo najčešće molitvu Gospinu?

Od. Združujemo običajnim načinom s molitvom Gospodinovom molitvu Gospinu, zašto bo je Divica priblažena mogućija izprosit nam svaku milost, budući ona prava Mati Isusa Sina Božjega, Blagodarnica sviuh darovah, i milostih Božjih, priuzvišena Kraljica Nebeska, koja sidi ob Desnu Sina svoga priljubeznivoga, uzdignuta svrhu svih Korah Angjeoskih i posli Boga njoj smo dužni svaki poklon, slavu, i poštenje prikazivat, i njoj se u svim našim potribam uticat: jerbo je Mati milosrdja neizrečenoga, svih pravovirnih Krsćanah.

Up. Jesmoli dužni i druge Svete Božje što-

vat, u pomoć ih zazivat, i njima se u našim potribam priporučivat?

Od. Jesmo dužni brez ikakve sumnje štovat ih: jer budući oni priatelji Božji dostojni su osobite slave, i poštenja svi u obćinu, i svaki na pose: i budući mogući izprosit nam svaku milost od Gospodina Boga našega, i pomoć nas u svakoj našoj potribi i duhovnoj, i vrimenitoj, vrlo nam koristno biva zazivat ih, i njima se u našim potribam priporučivat. Iz medju ostalih Svetih pristojno je, da se priporučujemo osobitim načinom našim svetim Imenjacim, i svetim Angjelim Čuvaocim, kako nas opominje Crkva sveta.

POGLAVJE IV.

Prigovoranje I.

O prisvetim Sakramentim u obćenu.

Up. Šta zlamenuje ova rič *Sakramenat?*

Od. Ova rič *Sakramenat* zlamenuje Sveto Otajstvo, iliti stvar svetu otajnu.

Up. Što je *Sakramenat?*

Od. *Sakramenat* jest njeko vidjeno zdvoranje obiližje, koje zlamenuje, i poradja nevidjenu svrhunaravnu milost Božju u Dušam pravovirnih, koji Sakramente dostojno primaju.

Up. Koliko je Sakramenatah?

Od. Sakramenatah ima sedam, i jesu.

1. Krštenje.
2. Krizma etc. Ostali na listu 44.

Up. Od koliko su vrstah Sakramenti?

Od. Sakramenti jesu od dvi vrste; Jedni se zovu Sakramenti od mrtvih, a drugi od živih.

Up. Koji su to Sakramenti od mrtvih?

Od. Sakramenti od mrtvih jesu Krštenje, i Izpovid.

Up. Zašto se Krštenje, i Izpovid zovu Sakramenti od mrtvih.

Od. Zovu se Sakramenti od mrtvih Kršteje, i Izpovid: zašto bo Krštenje poradja u Duši život svrhunaravni, to jest milost Božju, koju smo po grihu iztočnom izgubili. Izpovid sveta po isti način istu milost Božju poradja u onim Dušam, koje su posli Krštenja smrtno sagrišili.

Up. Koliko je Sakramenatah od živih, i koji su?

Od. Sakramenatah, od živih ima pet, to jest.

1. Krizma.
2. Pričeštenje iliti Tilo Isusovo.
3. Najposlidnje Pomazanje, iliti Ulje Sveto.
4. Sveti Red.
5. Ženitba.

Up. Zašto se ovi Sakramenti zovu od živih?

Od. Zovu se ovi Sakramenti od živih jer bo oni, koji ove Sakramente primaju valja da budu

živi u milosti Božijoj, to jest, valja da budu čisti od svake pogaštine griha smrtnega.

Up. Tko je učinio sve gori rečene Sakramente?

Od. Sve sedam Sakramenatah učinio je Gospodin naš Isukrst.

Up. Za koju svrhu učinio je Gospodin naš Isukrst ovo sedam Sakramenatah?

Od. Učinio je Gospodin naš Isus sve sedam Sakramenatah za naše vikovičnje spasenje, i Dušah naših posvećenje, i pokripljenje.

Up. Jesu li svi Sakramenti svakom kipu potribiti za sahranitse?

Od. Svi Sakramenti potribiti su svoj Crkvi, iliti Skupštini pravovirnih kršćanah; al nisu svi potribiti svakom kipu po nase.

Up. Koji su dakle Sakramenti svatkomu potribiti, tako, da se brez nji sahranit nemože?

Od. Potribiti su svatkomu ovi slideći, to jest.

1. Krštenje svima; jer brez Krštenja nitko se sahranit nemože.
2. Potribita je po isti način sveta Pokora iliti Izpovid svim onim, koji su posli Krštenja smrtno sagrišili.
3. Potribito je sveto Pričeštenje svim onim, koji su došli na zrilost od godinah, i na poznanje ovoga prisvetoga Sakramenta.

*

Up. Griše li oni, koji primaju koigod Sakramenat nedostojno brez priprave, i nalazeći se u grihu smrtnom?

Od. Griše strahovito svi oni, koji Sakramente svete nedostojno primaju, grihom strašnim svetogrdja.

PRIGOVARANJE II.

O Sakramentu Krštenja.

Up. Što zlamenuje ova rič Krštenje?

Od. Ova rič Krštenje zlamenuje opranje, iliti očištenje od griha·

Up. Što je Krštenje?

Od. Krštenje jest najprvi, i najpotribitii Sakramenat novoga Zakona, od Gospodina Isusa postavljen, u kom po polivanju vode naravne i po izgovaranju ričih od Gospodina Isusa zabiliženih. *Ja te krstim* ect. čistimo se od grihah zadobivamo milost Božju primamo pečat, iliti obiližje vikovičnje na Dušu, postajemo sinovi Božji, i baštinici Kraljestva Nebeskoga.

Up. Komu se pristoji krstit?

Od. Običajnim načinom pristoji se krstit Misnicim, navlastito Pastirim, i njihovim Pomoćnicim. A da bi se diete nekršteno nalazilo u pogibili, i nebi se moga imat Misnik, u takoj potribi može krstit svako čeljade, koje znade, i muško, i žensko, i Roditelji isti, kad se nebi nitko drugi dogodio koi bi krstit znao.

Up. Što se iziskuje za krstit diete u potriti?

Od. Za krstit diete u potribi valja.

1. Imat odluku činit ono, što čini Crkva sveta.
2. Valja polivat vodom blagosovljenom oli naravnom diete po glavi.
3. Dok se voda na diete cidi, valja bistro, i razborito da govori oni isti koji poliva, ove riči: *Ja te krstim, u Ime Otca, i Sina, i Duha Svetoga, Amen.*

Up. Što obećajemo Bogu na Krštenju Svetom?

Od. Najpria na Krštenju odriečemo se Vraga paklenoga, i svih dilah, i razkošjah njegovih.

2. Zavitujémo se Bogu virno služit svega vrimena našega živeta, obslužujući Svete Zapovidi njegove.
3. Obećajemo, da ćemo s Božjom pomoćju u Viri svetoj Isusovoj do smrti živit, i ako bi potriba bila za Viru Isusovu našu vlastitu krv prolit.

Up. Jesu li potribiti Kumovi, i Kume na Krštenju?

Od. Potribiti su Kumovi za muškiće, i Kume za ženskadiu, koliko na Krštenju, toliko na Krizmi, budući tako Crkva sveta naredila: izvan ako bi diete nekršteno nalazilo se u pogibili, a nebi se dogodio, tko bi ga pridržo.

Up. Što je Kumstvo?

Od. Kumstvo jest njeko rodstvo duhovno, koje se po Sakramentim Krštenja, i Krizme poradja, poradi koga rodstva zabranjuje se Ženitba, i Udatba medju slidećim kipovim, to jest.

1. Medju krstećim, i krštenim, i medju istim Krstiteljem, i Roditeljim krštenoga oli krizmanoga.
2. Medju držećim na Krštenju, oli na Krizmi, i medju onim, koga je držao, i njegovim Roditeljim.

Up. Koja je osobita dužnost Kumovah, i Kumah, koji su držali koga na Krštenju, oli na Krizmi?

Od. Kumovi, i Kume budući Roditelji duhovni onizih, koje su na Krštenju, oli na Krizmi držali, njihova osobita dužnost valja da bude, davat dobar izgled, dobre svite, i nauke njihovoj Kumčadi, nastojeći s pomnjom ljubeznivom, da budu Kršćani pravi: a osobito su ovo dužni činit, gdi vide, da Roditelji u ovoj dužnosti pomanjkaju: oli kad bi Roditelji pomrli, i da nebi bilo bližnje rodbine po krvi, koji bi onim sirotam upravili, tada još većma Bog, i Crkva Sveta Kumove, i Kume zadužuje, da njihovu Kumčad na put spasenja, i na obsluženje Zakona svetoga Božjega oni uprave.

Up. Što se iziskuje, da tko može bit Kum, i Kuma dostojno?

Od. Da tko može dostojno kumovat na Krštenju, i na Kirzmi iziskuje se.

1. Doba podpuna razuma iliti razabranja.
2. Imaju bit kršteni oni, koji drže na Krštenju, a koji drže na Krizmi, valja da budu i oni pria krizmani.
3. Valja, da su dobri, i poštoni Katolici.
4. Valja, da dobro znaju Nauk Kršćanski.
5. Valja, da su učinili godištbenu Izpovid, i Uskrsno pričeštenje.
6. Valja, da budu odabrani za Kumove, i Kume od Roditejah one Diece, koju će držat.
7. Valja, da znaju rodstvo duhovno Kumstva, i dokle se pruža.

Up. Zašto je naredila Crkva Sveta, da se imaju izabrat pošteni kršćani za Kumove, i za Kume na Krštenju, i na Krizmi ?

Od. Naredila je Crke Sveta, da na Krštenju, i na Krizmi izaberu se pošteni kršćani i kršćanke za Kumove, i kume.

1. Da budu jamci, da će njihova kumčad bit pravi Naslidnici Isusovi, i obsluživatelji Zakona svetoga njegova.
2. Da budu Namistnici Otca i Ma-

tere, i da upravljaju dobrim izgledom, i svetim naukom svoju kumčad putom spasenja, ako bi dičica osirotila, ol ako bi Roditelji u ovoj njihovoj dužnosti pomanjkali.

Up. Kojim zabranjuje Crkva sveta, da nemogu bit Kumovi, ni Kume koliko na Krštenje, toliko na Krizmi?

Od. Prvo, nemogu držat ni na Krštenju, ni na Krizmi Roditelji svoga poroda vlastitoga; premda bi mogli krstit u kakvoj velikoj potribi, kad se nebi nitko drugi ondi dogodio, tko bi znao krstit.

2. Koji neimaju doba od razuma.
3. Koji nisu kršteni, nemogu držat ni na Krštenju, ni na Krizmi. A na Krizmi nemogu držat, koji nisu bili pria krizmani.
4. Nemogu bit Kumovi, ni Kume ni na Krštenju, ni na Krizmi oni, koji neznaju Nauka kršćanskoga.
5. Nemogu bit Kumovi, ni kume prokletci, ni očiti grišnici, ni grišnice.
6. Koji su držali na Krštenju, nemogu ono isto diete držat na Krizmi brez potribe i brez dopuštenja.
7. Popovi, ni Redovnici nemogu držat ni na Krštenju ni na Krizmi.

Up. Zašto se stavlja, oli prominjuje Ime na Krštenju?

Od. Stavlja se, oli prominjuje Ime na Krštenju po nardobi Crkve Svete.

1. Da se po Imenu mogu poznat svagdi Naslidnici Isusovi, i Naslidnice.
2. Stavlja se Ime koga Svetoga, da Kršteni nasliduju dila kripostna onoga Svetog oli Svetice, čije Ime nose na sebi.
3. Da svaki pravovirni kršćanin i onošćanka ima Zaštitelja kod Boga krga Svetoga, koga Ime na sebi nosi.

Prigovaranje III.

O Sakramentu Svete Krizme.

Up. Što zlamenuje ova rič Krizma?

Od. Krizma jest rič grčka, koja u naš jezik zlamenuje pomazanje, jerbo se krizmani mažu uljem svetim na čelu. Zove se drugim imenom Potvrdjenje; jerbo se po ovom Sakramentu kršteni potverdjuju u Viri Svetoj Isusovoj.

Up. Što je Krizma?

Od. Krizma jest Sakramenat od Gospodina Isusa postavljen, po kom kršteni se na čelu zlamenjem Križa svetoga s' uljem od Biskupa

na Veliki Četvrtak posvećenim, i s ričma od Crkve Svete naredjenim, primaju darove Duha Svetoga, i pečat duhovni, i bivaju izvrstiti vojnici, i naslidnici Isusovi.

Up. Koje su dužnosti Krizmanih ?

Od. Dužnosti krizmanih jesu.

1. Izpovidat ričju, i dilom slobodno svega vrimena života svoga Viru Svetu, i Zakon Isusov.
2. Čuvat se od svake prigode grišne, i uklonjat se, koliko je veće moguće, od družtva poganoga priopaki, grišnikah, Neznabožacah, i Krivoviracah, koji bi ih mogli od Vire Isusove odvratit.
3. Zakon sveti Isusov, i Zapovidi njegove podpuno obsluživat.

Up. Jeli Krizma svatkomu potribita ?

Od. Krizma nije toliko, potribita svatkomu koliko je potribito sveto Krštenje, ali jest veoma koristna svakomu krštenomu za pokripljenje u Viri svetoj, i za podpuno, i lasno obsluženje Zapovidih svetih Božjih, i Crkvenih. Porad šta sagrišili bi veoma svi oni, koji imaju ći prigodu, nebi nastojali Krizmat se.

Up. Od koje dobi dužni su kršteni krizmat se u Crkvi Latinskoj.

Od. Običajnim načinom Crkve Latinske, svaki kršteni dužan je križmat se kako je stu-

pio na godine razabranosti , za moć poznat , koliko je moguće, dostojanstvo ovoga Sakramenta, i dužnosti kršćanske.

Up. Koja se priprava iziskuje u onim, koji žele primit ovi sveti Sakramenat Krizme ?

Od. Svi oni, koji se žele krizmat potribito je.

1. Da nauče barem Otajstva poglovita Vire naše svete , *Otče naš*, *Zdravu Mariu, i Virovanje*.
2. Da se pria izpovide, i pričeste oni, koji znaju da su koi grih smrtni učinili, oli barem da učine podpuno dilo pokajanja ako se nebi mogli izpovidit.
3. Valja, da su čisti ne samo u Duši od svakoga griha smrtnoga, nego i u tilu, i u odići da su umiveni, i oprani od svake tuzge porad poštenja kaje se pristoji svetomu Sakramentu Krizme.
4. Imaju držat Maramicu čistu na livoj ruci, kojom se ima svezat čelo krizmanoga zarad poštenja svetoga pomazanja.
5. Valja, da barem za jedan dan nose rečenu Maramicu na čelo svezanu.

Up. Što zlumenuje ona pleska , koju po obrazu daje Biskup kad Krizma ?

Od. Zlamenuje.

1. Da krizmani, iliti zabiliženi zlamenjem Kríža Isusova imaju bit pripravni podnosit uztrpljivo svake suprotivštine ovoga svita, i smrt istu, kad bi bilo od potribe poradi Vire svete, i porad ljubavi Isusove.
2. Neka se spominju, da su jednoč bili krizmani, i da se drugi put brez velika griha, i svetogrdja krizmat nemogu.

Up. Kako imaju Kumovi, i Kume držat Diecu na Krizmi?

Od. 1. Svaki Kum, i Kuma imaju držat s velikom sputnostju, i poniznosti svoje kumče prid sobom, stavivši vlastitu ruku desnu svrhu desnoga ramena svoga kumčeta.

2. Dužni su napomenuti Biskupu krizmajućem, kako je Ime Dietetu, koje se ima krizmat.
3. Namistiti, i svezat Maramicu Dietetu na čelu, i priporučit, da ju neskida za vas oni dan.
4. Dužni su čuvat, da Dieca kuda ne otidju neprimivši Blagosov Biskupov, koi se podiljuje na svrhi, posli nego Biskup svu Diecu krizma.

Prigovaranje IV.

O Sakramentu Tila Isusova

Up. Kako se zove treći Sakramenat?

Od. Treći Sakramenat zovese imenom grčkim Eukaristia, naški Sveto Posvetelište zahvalnosti: Posvetelište Otarsko, Tilo Isusovo:

Up. Što je dakle Sakramenat Tila Isusova?

Od. Sakramenat Tila Isusova jest sveto Otajstvo, u kom po ričma najpri od Gospodina Isusa na najposlidnjoj Večeri, i po naredbi njegovoj od Misnikah na Otaru svrhu kruha pšenična, i svrhu vina od loze, izrečenim, priobraća se kruh u živo Tilo, i vino u živu Krv Isusovu,

Up. Što smo dužni virovat svrhu ovoga prisvetoga Sakramenta Otarskoga?

Od. Dušni smo virovat svrhu Sakramenta Tila Isusova, da oni isti Gospodin Isus Sin Boga Vičnjega, pravi Bog, i pravi Čovik, koi sidi na pristolju Božanstvenom gori u visinam Nebeskim, nalazi se bistveno u ista doba vas, čitav s Dušom, i s Tilom, s Božanstvom, i s Čovičanstvom pod obličjem kruha, i vina u svakoj i najmanjoj kapljici razstavljenoj, koja se okom može nazriti, odmah posli posvećenja Misničkoga po svem širokom svitu, na svakom Otaru, gdi se posvećuje; i pribiva u istim, doklegod ónà obličjá krušna, i vinena neizčeznu.

Up. Za koju svrhu jest ostavio Gospodin Isus prisveti Sakramenat Otarski?

Op. Ostavio je Gospodin Isus Sakramenat Otarski.

1. Za uspomenu svakdanje svoje goruće ljubavi prama nama, želeći s nama od skončanjá svita ovde na zemlji pribivat, da ga nepristajno prid očima imamo, da mu se klanjamo, i da ga u svim našim potribam na pomoć zazivamo.
2. Za hranu, i za pokripljenje Dušah naših.
3. Da po njem napridujemo u kripostima, i u obsluživanju Zakona svetoga njegova.

Up. Što primamo u prisvetoj Oštii, kad se pričešćujeme?

Od. Kad se pričešćujemo primamo u prisvetoj Oštii istoga Gospodina našega Isukrsta, Boga živoga, Stvoritelja Neba, i Zemlje, Odkupitelja svita, i Sudca pravednoga, koi će sudit žive, i mrtve.

Up. Što se iziskuje za dostojno se pričestit?

Od. Za dostojno se pričestit izikuje se.

1. Cistoća u Duši od svakoga griha smrtnoga, a koliko je moguće i od prostnoga.
2. Post naravni od pô noći do Pri-

češćenja, da se neima nikakva ni najmanja stvar izist, ni popit.

3. Sputnost, i čistoća, koliko je moguće veća, u tilu i u odići.
4. Bogoljubno promišljanje pria Pričešćenja neizmirne ljubavi Božanstvene, i veličanstva sobeta Božanstvenoga, na koi smo pozvani. A posli Pričešćenja iziskuje se zahvalnost, koliko se ikad veće može, na tolikom dobročinstvu koje nam Spavitelj Isus podiljuje u ovom prisvetom Sakramentu. Zato valja se zadržat za njeko vrime u družtvu istoga Spasitelja, i Odkupitelja Našega toliko ljubeznivoga, koga smo bistveno u prsa naša primili, proseći od njega milosti, i pomoći duhovne, i vrimenite od koji potribu imamo.

Up. Koi grih čine oni, koji nalazeći se u grihu smrtnom usudjuju se pričestit?

Od. Koji se u grihu smrtnom usude pričestit, čine grih strašni, i priopaki svetogrdja, jerbo blaguju prisveto Tilo Isusovo na osudjenje vikovičnje, i postaju krivci Tila, i Krvi Isusove većma nego isti Žudije, koji su ga mučili, i na smrt dali.

Up. Od koje dobi dužni smo primat ovi prisveti Sakramenat od Pričešćenja?

Od. Dužni smo običajnim načinom primat Sakramenat prisveti Pričešćenja, kako smo došli na zrilost razuma, za moć razabrat ovi Kruh Božanstveni od kruha naravnoga; nit se može u tom jednako svatkomu vrime zabiližit; al'se neima odmicat dalje od dvanaest godinah, u onim, koji su oštroumnije pameti. Posli te dobi Crkva nas pod smrtni grih zadužuje, da se imamo pričešćivat barem po jednoč svake godine oko Uskrsa u Župi vlastitoj: i kad se nalazimo u bolesti velikoj ol' u drugoj kakvoj smrtnoj pogibili. A tkogod se više putah priko godine s' bogoljubnom pripravom dostojno pričešćuje, neizmirne milosti, i plode duhovne zadobiva.

Up. Kaži mi način, kako se ima primat ovi prisveti Sakramenat Pričešćenja?

Od. Najpri izpovidi pravo, i razborito prid Namistnikom Isusovim sve tvoje grihe: začmi u srcu goruću želju primit u tvoju Dušu Spasitelja Isusa. Probudi u tebi živu viru, stanovito uhvanje, užganu ljubav prama Stvoritelju, Utišitelju, i Nadaritelju, s koim se želiš duhovno sjedinit Pokaj se iznova, i pitaj oproštenje, sto si ga toliko putah brezobrazno uvridio· To učinivši, pristupi s velikom poniznostju prid Otar: klekni na velika kolina: dokle Misnik pričešćuje, pridrži pod vratom maramu, oli paramentu oli tanjurić. Naravnim načinom

glavu podigni: oči prida se obori; usta otvori, i jezik malo dalje od gubice doljne pruži. Posli nego Misnik Oštiu posvećenu na jezik postavi, polagano, s velikom pomnjom usta sklopi, i Božanstveno Pričešćenje odmah niz grlo spusti, a nečekaj dok ti se Oštia prisveta u pljuvaku raztopi. A da bi se na gornje nebo u ustima prilipila, ne prstom, nego jezikom pomnjivo odlipi, i niz grlo spusti. Posli Pričešćenja nemoj za njeko vrime odpljuhivat, navlastito, ako nisi usta vinom, oli vodom oprao, i napitak isti ustoperni niz grlo spustio, i proždro.

Up. Kako se ima provest vas oni dan u koi si se pričestio?

Od. Ima se provest s osobitim, i izvrstitim Bogoljubstvom, najpri čuvajući se velikom pomnjom od svake misli, riči, i dila grišna, od zločesta družtva, i od svake prigode grišne: a tako i posli napridujući u kripostima, i u dobrim dilim: zadržajući se na molitvi promišlanja, slišajući Mise, pohodeći nemoćnike, dileći lemozine, učeći, i drugim kazujući Nauk kršćanski: dobrim izgledom, i ljubeznivim ponukovanjim iskrnje odvraćajući od zla, i nagovarajući na dobro. A osobitim načinom često priko dneva promišljajući neizmirnu ljubav, i dobročinstvo Spasitelja Isusa, koi se je dostojao s tobom se sjedinit, u tvom srcu, i u Duši bistveno pribivat za tvoju duhovnu korist,

utišenje, i pokripljenje Svrhu svega moli Spasitelja pridobroga, da nepripusti, da se ikad više po grihu smrtnom od njega odcipiš.

PRIGOVARANJE V.

O Sakramentu Pokore iliti svete Izpovidi.

Up. Što zlamenuje Pokora?

Od. Pokora zlamenuje tri stvari.

1. Kripost svrhunaravnu, po kojoj se grišnik iz svega srca kaje, i žali, da je uvridio Boga dobro najveće, izgubio milost svetu njegovu.
2. Pedipsanje tila poradi grihah učinjenih za izplatit pravidi Božjoj.
3. Zlamenuje Sakramenat Pokore, iliti svete Izpovidi.

Up. Što je Sakramenat Pokore, iliti svete Izpovidi?

Od. Sakramenat Pokore iliti svete Izpovidi jest sveto Otajstvo od Gospodina Isusa postavljeno, po kom opraštaju se grisi posli Krštenja učinjeni, i prid zakonitim Misnikom s pravim pokajanjem cilovito izpovidjeni, s odlukom temeljitom na nje se više nepovraćat.

Up. Tko oprašta grihe prid Misnikom izpovidjene?

Od. Grihe prid zakonitim Misnikom izpovidjene oprašta Bog, po milosti svojoj, po

skrušenju pokornikovu, i po odrišenju Misnikovu.

Up. Koliko se stvarih iziskuje za učinit dobru i valjalu Izpovid?

Od. Za učinit Izpovid dobru, i valjalu iziskuje se pet staurih.

1. Potribito je sve grihe pomnjivo razmislit, i na pamet skupit.
2. Za sve grihe zbiljno se iz svega srca pokajat, i na nje mrzit.
3. Učinit zbiljno, i stanovito obećanje unapridak se na grihe nepovraćat.
4. Sve grihe smrtne bistro, razborito, istinito, i pravedno izpovidit, nijednoga povoljno neostavivši.
5. Primit na Izpovidi ponizno, i izvršit s velikom pomnjam, koliko je moguće pria pokoru od Misnika naredjenu.

O Izkušanju.

Up. Što se ima najpria činit kad se odredi poć na Izpovid?

Od. Kad se odredi poć na Izpovid ima se najpria klekavši na kolina priporučit Bogu, Blaženoj Divici Marii, svetomu Angjelu Stražaninu, i svetim Božjim, za moći grihe na pamet skupit, i od njih se čisto, i pravedno izpovidit.

Drugo, s velikom pomnjom, i sabranostju pameti razmislit, i dozovnut na pamet sve grihe mislima, ričima, i dilom protiva Zakonu Božjemu učinjene.

Up. Po čem se imaju razmišljat, i iztraživat grisi?

Od. Za sabrat lašnje grihe na pamet, ima se stavit prid oči pameti.

1. Deset Zapovidih Božjih, i zabiližit, što smo protiva kojoj sagrišili.
2. Pet Zapovidih Crkvenih, biližeći po isti način pomankanja protiva istim učinjena.
3. Sedam smrtnih grihah, biližeći one u kojim se nalazimo.
4. Devet tudjih grihah biližeći po isti način pomankanja, u koja smo upali.
5. Dužnosti stanja vlastitog, promotrivši, i zabiližívši sva pomanjkanja, i zaostavljenje etc.

Up. Kolika se pomnja iziskuje za izkušat Dušu, i za sabrat grihe na pamet?

Od. Tolika se pomnja iziskuje za skupit grihe na pamet, kolika se iziskuje za učinit jedan proračun od najveće cine.

Up. Kako se more čovik spomenut svih grihah pomišljenih, rečenih, i učinjenih?

Od. More se spomenut lasno s' pomocju Božjom promislivši.

1. Mista, u kojim se je zadržavao.
2. Čeljad, iliti družtva, s' kojim je obćio.
3. Promislivši svoja zločesta prignutja, i zle običaje.
4. Dužnosti osobite stanja vlastitoga, u kom se tko nalazi: na priliku, ako je redovnik, oli Svitovnjak, ako je Starešina, oli podložnik etc.
6. Najlašnje može svoje grihe sabrat, tko uzme u običaj barem po jednoč na dan svoju Dušu izkušavat, i svagdanja pomankanja biližit, i na pamet držat

O Skrušenju iliti Pokajanju.

Up. Što je Skrušenje, iliti Pokajanje?

Od. Jest jedno unutrnje svrhunaravno ožalošćenje, i mrzenje na grihe, kojim smo Boga dobro neizmirno uvridili, Raj izgubili, i muke paklene zaslužili, združeno, s odlukom u napridak se na grihe nepovraćat.

Up. Od koliko je vrsta, Skrušenje iliti Pokajanje?

Od. Skrušenje, iliti Pokajanje jest od dvī vrste: jedno se zove izvrstito, iliti podpuno, a drugo zove se manjkavo iliti nepodpuno.

Up. Tko ima Skrušenje podpuno?

Od. Skrušenje podpuno ima oni grišnik, koi se iz svega srca žalosti, jerbo je Boga Otca pridobroga, svake ljubavi, i poštenja pridostojnoga uvridio: i volio bi pria svake muke pritrpit, i život isti izgubit, nego njega unapridak ikakvim grihom smrtnim povoljno uvridit.

Up. Tko ima skrušenje nepodpuno?

Od. Nepodpuno skrušenje ima oni grišnik koi se samo žalosti, jerbo je grišeći Raj izgubio, i muke paklene zaslužio. Ovi se veće žalosti poradi straha, nego porad ljubavi prama Bogu, zato poznaje se očito, da je prvoga pokajanje neiz mirnim načinom bolje, i izvrstnije: jerbo od ljubavi sinovske prama Bogu Otcu pridobromu iztiče: neg' ovog drugoga, koi se veće porad vlastite svoje štete, nego porad Božje ljubavi sinovske, žalosti i kaje.

Up. Koliko se stvarih iziskuje da skrušenje bude dobro?

Od. Da skrušenje, iliti pokajanje bude dobro iziskuju se četeri stvari, to jest.

1. Valja, da bude ožalošćenje unutrnje iz svega srca.
2. Valja, da bude veće od svakog drugoga ožalošćenja, koje se može dat na svitu ovom, tako da smo pripravni podnit svaku nezgodu, e

štetu vrimenitu, nego li već smrtno sagrišit.

3. Valja, da bude obćeno, i svrhu svakoga napose, nijednoga neiznimajući.
4. Valja, da bude svrhunaravno to jest, po nadahnutju, i prosvitljenju Duha Svetoga učinjeno, i poradi uzrokah koje nam Vira sveta dokazuje. Zato dabi se tko pokajao samo porad kakve štete, oli sramote vrimenite, koju porad griha trpi, neimajući u isto vrime ožalošćenja svrhunaravnoga, da je Boga dobrotu neizmirnu uvridio, milost njegovu, i Raj izgubio, a muke paklene zaslužio, tako pokajanje bilo bi sasvim nepodobno, za imat odrišenje, i duševno spasenje.

Up. Kako se može imat ovo pravo pokajanje?
Od. Može se imat pravo pokajanje.

1. Proseći tu milost od Boga.
2. Promišljajući dobrotu neizmirnu Boga Otca našega primilostivoga, koga smo grišeći uvridili.
3. Promišljajući zloću neizrečenu grihah, koji su bili uzrok prigorke muke, i prinemile smrti Isusove.
4. Promišljajući, da smo po grisim

izgubili milost Božju, i slavu Nebesku, učinili se sužnji Vražii, i da smo zaslužili vikovičnje muke paklene.

Up. Kako se može poznat, da je pokornik ima, i da ima na Izpovidi svetoj, i posli Izpovidi pravo pokajanje?

Od. Naravnim načinom, brez osobitoga Božjega objavljenja, unutrnja ganutja, i skrovišta srca ljudskoga poznat se nemogu; ništanemanje zdvoranjim načinom sudit običajemo, da pokornik ima pravo pokajanje.

1. Ako mrzi na grihe više nego na ikakvo drugo zlo vrimenito, i to porad uvridjenja Bozjega.
2. Ako dragovoljno prima svit, i podlaže se pod pokoru, koju mu Misnik naredjuje.
3. Ako je zbiljnjo, i stanovito pripravan podnit koju mu drago štetu vrimenitu, i život isti izgubit za neuvridit u napridak dobrotu neizmirnu Božju.
4. Ako se pomnjivo čuva ne samo od svakoga griha smrtnoga, nego i od svake prigode grišne.
5. Ako stanovito, i nepristajno tišti, i napriduje u dobrim dilim, u kripostima, i u bogoljubstvu.

6. Ako često pristupa s pripravom podobnom, i s bogoljubstvom na Izpovid, i na Pričešćenje.

Uvo su zlamenja običajna; po kojim se pravi pokornici poznaju; a u komu ova zlamenja manjkaju, razložito sumnjiti može, da nije ima pravoga pokajanja; i zato da su prošaste Izpovidi bile lažljive, grišne, i svetogrdne, koje se imaju ponovit Izpovidju obćenom, pritresavši vas život prošasti, zbiljno se pokajavši, i obrativši na put spasenja.

Up. Kad smo dužni prigovarat dilo Pokajanja?

Od. Dužni smo prigovarat dilo Pokajanja, iliti Skrušenja često, a navlastito.

1. Posli svakoga griha smrtnoga, ako bismo u koi po nesrići upali.
2. Kad se nalazimo u kakvoj pogibili, prigodi oli napasti za sagrišit.
3. Kad se nalazimo u kakvoj bolesti, oli pogibili smrtnoj.
4. Pria nego podjemo na Izpovid.

A bilo bi veoma koristno, da se prigovara i jutrom, i večerom, oli barem još jednoč na dan.

Up. Što zlamenuje odluka stanovita negrišit unapridak?

Od. Odluka stanovita zlamenuje, da oni koi ima pravo pokajanje, ima začet u srcu, i u

pameti živu želju, i pravo hotienje čuvat se ne samo od svakoga griha smrtnoga, nego još i od svake prigode grišne: ima prominut življenje na bolje, i bit uvik pripravan pria umrit, nego Boga dobrotu neizmirnu uvridit.

Od Izpovidi.

Up. Što je Izpovid?

Od. Izpovid jest osvadjenje svojih vlastitih grihah prid Izpovidnikom Isusovim za primit od njih odrišenje, iliti oproštenje.

Up. Zašto se Izpovid zove osvadjenje?

Od. Izpovid zove se osvadjenje za zlamenovat, da nije dosta na Izpovidi izkazat grihe ko jednu kazavicu, nego se valja od njih osvadjat s' pokajanjem pravim nutrnjim, i s' zdvoranjim ko krivci, prid Bogom, i prid Izpovidnikom njegovim.

Up. Je li potribita Izpovid sveta svatkomu?

Od. Izpovid sveta toliko je potribita svakomu čoviku, koi je posli Krštenja smertno sagrišio, koliko je potribito Krštenje sveto onim, koji nisu Kršteni; jerbo se drugčie sahranit nemogu.

Up. Koje plode primaju oni kršćani, i kršćanke, kojí se dostojno izpovidaju.

Od. Koji se dostojno izpovidaju primaju.

1. Oproštenje grihah.

2. Povraćenje milosti Božje, koju su po grihu bili izgubili.
3. Utišenje, i veselje duhovno.
4. Pokrïpljenje za lašnje moći se unapridak od gribah učuvat.
5. Prominenje pokore vikovičnje u pokoru vrimenitu.

Up. Od koje dobi dužni smo započet se izpovidat?

Od. Dužni smo započet izpovidat se, kako smo došli u godine razuma, to jest, posli sedam godinah, i pria, kad bi se našlo diete koje toliko veleznano, u kom bi zloća godine pritekla, terbi po nosrići grihom kojim smrtnim Boga uvridilo.

Up. Koliko smo putah dužni se izpovidat?

Od. Dužni smo izpovidat se barem po jednoč svake godine, i svaki put kad se u pogibili smrtnoj nalazimo.

A bilo bi najbolje, da se odmah oli koliko je maguće pria, posli svakog griha smrtnoga izpovidimo, i da u grihu smrtnom nikad nezaspemo; buduć da nas svaki čas nemila smrt iznenada more prikinut.

Up. Kakova ima bit Izpovid?

Od. Izpovid ima bit.

1. Plačna.
2. Cilovita.
3. Istinita.

4. Priprostita.
5. Sabrana.
6. Razborita.

Up. Što se iziskuje da Izpovid bude plačna?

Od. Da Izpovid bude plačna iziskuje se, da bude združena s' pravim unutrnjim skrušenjem, i ožalošćenjem, jer smo Boga Stvoritelja, i Odkupitelja našega pridobrostivoga grišeći uvridili, i milost njegovu izgubili.

Up. Što se iziskuje da Izpovid bude cilovita?

Od. Da izpovid bude cilovita potribito je izpovidit sve grihe smrtne pomišljene, izrečene, učinjene, i ostavljene, vrstom, i brojem, na način, da, kad bi se jedan sami grih smrtni koje mu drago vrste, ol porad stida, ol porad pokore, ol porad drugoga kakva uzroka, povoljno ostavio neizpovidjen, Izpovid bila bi grišna, i svetogrdna, nit bi ikakav grih tada izpovidjeni bio odrišen, i oprošten.

Up. Jesmo li dužni ne samo vrste, nego i broj, i okolostanja grihah izpovidit?

Od. Dužni smo ne samo vrste, nego i broj, i okolostanja svih grihah smrtni cilovito na Izpovidi Misniku prikazat: ko na priliku taj grih, il si učinio mišlju nasladjujući se, željom, i privoljenjem; ričju, ol dilom; ili ostavljenjem: na samu, ol prid drugim, Iskrnjemu zlu priliku dajući, i štetu koju god duhovnu, oli vrimenitu uzrokujući, poštenje dižući; i koliko si putah taj

grih mišlju, ričju, oli dilom ponovio. I tako od drugih okolostanjah grišnih govoreći. Ovo je sve od potribe na pamet sabrat, bistro, i razborito na Izpovidi svetoj očitovat: drugčie Izpovid nebi bila cilovita, ni spasonosna, nego bi bila grišna, i svetogrdna.

Up. A da se tko nemože od svih grihah brojem spomenuti, što bi se imalo tada učinit?

Od. U takom dogadjaju posli pomnjiva izkušanja kaže se onliko, koliko se moreš spomenut: na priliku rekav: U ovi sam grih bio običajan upadat od toga i toga vrimena, po toliko i toliko putah priko nedilje, oli priko dneva, miseca, oli godine, i tako čini mi se u sve, da sam sagrišio na piliku, deset, oli dvaest, oli triest putah, više li, manje li, spomenut se baš pod istinu nemogu.

Up. A da bi komu došla sumnja, je li taka stvar grišna, oli, ne; je li taj grih učinio, oli ne; je li toj misli privoljio, oli ne; što se u takom dogadjaju ima činit?

Od. U takom dogadjaju, ako baš sumlji, dužan je tu sumnju Izpovidniku očitovat: i ako neočituje a još mu slidi ista sumlja, meće se u pogibio za učinit Izpovid svetogrdnu, ako se sumlja verza oko griha smrtnoga.

Up. Što se iziskuje, da Izpovid bude istinita, i priprostita?

Od. Da Izpovid bude istinita, i priprostita

potribito je očitovat Izpovidniku stanje svoje Duše baš onako, kako se nalaziš prid Bogom, zle običaje, i prigode, po kojim grišiš, ništa nesakrivši; sebe istoga osvadjajući, a ne ogovarajući, i na druge krivicu obarajući.

Up. Što se iziskuje, da Izpovid bude sabrana, i razborita?

Od. Da Izpovid bude sabrana, i razborita, imaju se kazat grisi samo u malo riči, ostavivši sve one izprazne pridgovore, ogovore, i razgovore, koji neslužе za drugo, nego za izgubljenje vrimena, i ustrpljenja u mnogim, koji žele se izpovidit.

Up. Kako se ima pristupat na Izpovid?

Od. Ima se pristupat na Izpovid načinom slidećim. Posli nego si velikom pomnjom iskuša tvoju Dušu, i skupio sve tvoje grihe na pamet, i zabiližio vrste, broj, i okolostanja: učini dilo Skrušenja, zaprosi pomoć, i prosvitljenje od Duha Svetoga, i pristojnom sputnostju približaj se, u Ime Božje k Namistniku Isusovu.

Up. Što se ima činit, kada se dodje prid Izpovidnika?

Od. Kad dodješ prid Izpovidnika.

1. Imaš ko krivac na velika kolina kleknut.
2. Imaš prikrstit se, pak ruke sklopit.

3. Imaš reć; Blagosovite me, Otče poštovani; jer bo sam sagrišio.
4. Imaš izgovorit obćensku Izpovid do polovice, to jest, do onih ričih: *moj grih, moj grih, moj priveliki grih; zato molim Blaženu Mariu vazda Divicu etc.* priuzmi posli nego Izpovid dovršiš.
5. Kaži odmah, kada si se najposlidnji put Izpovdio; jesi li pokoru naredjenu virno, i podpuno izvršio; i jesi li sa svakim u miru.
6. Započmi odmah razborito, i slobodno kazivat svoje grihe, na način, da svaku tvoju rič može Misnik razumit, za moć stanje Duše poznat, od grihah te odrišit, i s Bogom te pomirit.

Up. Posli nego je pokornik sve svoje grihe Izpovidniku očitovao, što ima još učinit?

Od. Posli sve Izpovidi ima pokornik reć: Kajem se iz svega srca nesamo od svih ovih grihah, koje sam soda izpovidio; nego i od svih ostalih, koje sam svega vrimena moga života učinio, od kojih se sada i nespominjem: za sve u obćenu, i za svaki na pose prosim podpuno oproštenje od neizmirne dobrote Božje: sveto ponukovanje, pokoru, i odrišenje od tebe Otče moj duhovni, kajući se i govoreći: moj

grih, moj grih, moj priveliki grih: I zato molim Blaženu Mariu vazda Divicu etc.

A kad tvoje govorenje dospieš slišaj pomnjivo ponukovanja, i nauke, koje ti bude dat Misnik Isusov: pamti pokoru, i primi ju dragovoljno s odlukom pravom sve podpuno izvršit, što ti izpovidnik naredjuje. Al ako poznaješ istinito, da nisi vridan naredjenu pokoru izpunit, s velikom poniznostju prikaži tvoju nemogućnost Izpovidniku moleći da ti naredjenu pokoru, oli oblakša, oli u drugu promine, kako ga Duh Sveti nadahne. Na poslidku dok Misnik diže desnicu svrhu tebe, govori molitve, i daje ti sveto odrišenje, u to vrime opet ponovi unutrnje pokajanje u srcu tvom svrhu svih grihah do onoga časa učinjenih, udarajući se rukom u prsa, i govoreći: *Bože smiluj se meni nevoljnom grišniku*; ili prigovori dilo Skrušenja. A kad sve dospieš poljubi oli u zemlju, oli Misnika u papuč, oli u skut, ako se izpovidaš na dvoru: Al ako se izpovidaš kod Izpovidnice u Crkvi, poljubi priliku Spasitelja Isusa, oli Križ, koi se ondi nalazi; pak odilazi u miru Božjemu promišljajući neizmirnu dobrotu Boga primilostivoga, koi te je na pokoru čeka, i grihe ti oprostio: ponovi odluku unapridak na grihe se nepovraćat; i pripravljaj se dilim bogoljubnim za izvršit pokoru naredjenu, i za primit dostojno prisveto Pričešćenje.

Up. A dabi se posli Izpovidi prie Pričešćenja tko spomenuo, da je koi grih smrtni nehotimice kazat na Izpovidi zaboravio, što bi ima tada učinit?

Od. Ako je moguće ikako, u takom dogodjaju ima se pria pričešćenja povratit k istomu Izpovidniku, i grih zaboravljeni izpovidit, ol ako se nebi moglo k istomu Misniku povratit, a drugoga nebi bilo ni pričešćenja u drugi dan odmaknut, tada ima se za taj grih zaboravljeni iznova pokajat, s odlukom izpovidit ga na prvoj Izpovidi, i s takom pripravom, u takoj potribi, moga bi se pričestit. Ali da bi po nesrići povoljno koi grih smrtni na Izpovidi obmuča; jurve mu je sva Izpovid navaljala, grišna, i svetogrdna, i bilo bi u za čas po njegovu Dušu, da bi se u takom žalostnom stanju pričestio, dokle nebi svu Izpovid cilovito ponovio, i sve grihe izpovidio.

Up. Jesmo li dužni pritresat u Izpovidma grihe, od kojih smo se pria izpovidili, i odrišeni bili?

Od. Premda nam to nije ni od Boga, ni od Crkve zapovidjeno; ništa nemanje stvar je veoma spasonosna pritrest i veće putah, i stavljat pod ključe svete Crkve, grihe pria izpovidjene; jer bo mučno poznat možemo, jesmoli, kako valja, od njih se izpovidili, i pokajali. Medjuto dužní smo Izpovidnika opomenut, da

smo te grihe i pria izpovidili, primili odrišenje, i izpunili pokoru naredjenu.

Up. Jesmo li kada dužni učinit Izpovid obćenu svega života prošastoga, počmavši od prvi godinah od kako smo grišit započeli, i pritrest sve prošaste Izpovidi?

Od. Izpovid obćena nesamo je koristna, i spasonosna svatkomu, nego je sasvim potribita onim, koji poznaju, oli sumnje, da su im prošaste Izpovidi bile nevaljale, grišne, i svetogrdne, oli porad nepomnje u izkušanju, oli porad pomanjkanja pravoga pokajanja, oli porad nestanovitosti obećanja, oli pokorah neispunjenih: Ali osobitim načinom ovo je potribito onim žalostnim grišnicim, i grišnicam, koi su i jedan sami grih smrtni na Izpovidi zlovoljno obmučali, ili dobro neizkazali; jerbo su jim sve poslidnje Izpovidi, i pričešćenja bila svetogrdna: nit se mogu drugčie sahranit, ako neučine Izpovid obćenu, i nepritresu prid Namistnikom Isusovim sve grihe na Izpovidi povoljno zaostavljene, oli cilovito neizpovidjene, kazavši jošter, koliko su se putah svetogrdno izpovidili, i pričestili, jerbo su ova svetogrdja prištrašni, osobiti, i najteži grisi prid Bogom.

Up. Jesmo li dužni tražit, i izabrat boljega, i naučnijega Izpovidnika, koi će našim Dušam upravit?

Od. Dobro je, ako se more imat, tražit.

Izpovidnika naučnijega i kripostnijega, da nas pomože, prosvitli, i nauči, za učinit dobru, cilovitu, i spasonosnu Izpovid, o kojoj visi naše vikovičnje spasenje.

Up. U kojim dogadjajim nemore Izpovidnik pokornika odrišit?

Od. Nemore Izpovidnik odrišit pokornika

1. Kad pokornik nezna Otajstvah naše svete Vire, i stvarih potribitih Nauka Kršćanskoga.
2. Kad poznaje, da nije stavio pomnju za sabrat grihe na pamet.
3. Kad poznaje, da neima pravog pokajanja za grihe.
4. Kad zbiljno neobećaje, da se neće unapridak na grihe povraćat.
5. Kad poznaje, da je koi grih povoljno na istoj Izpovidi zatajao, dok i oni zatajani grih neizpovidi.
6. Kad neće tudjega poštenja, oli stvari tudje nepravedno prihvaćene da povrati, mogući povratit.
7. Kad neće da prosti uvridjenja Iskrnjim, koji su mu kakvo zlo učinili.
8. Kad neće da ostavi prigode grišne.
9. Kad nestavlja dužnu pomnju za ostaviti zločesti običaj na grihe se povraćat.

10. I kad poznaje da je dao koi zao izgled Puku, i neće ga da digne čineći pokoru očito. U rečenim dogadjajim sagrišio bi Izpovidnik pokornike odrišujući; i taka bi Izpovid bila na izgubljenje Duše i Izpovidniku, i pokorniku.

Up. Što imaju činit oni žalostni grišnici, i grišnice, koji se nalaze u grisim smrtnim, a nemogu imat Misnika za ispovidit se: mogu li se sahranit, da bi ih smrt prikinula?

Od. Ni taki neimaju gubit uhvanje u priveliko milosrdje Božje. Imadu se obratit iz svega srca Bogu Otcu primilostivomu, imaju zaplakat groznim suzam, i pokajat se s izvrstitim skrušenjem za sve svoje grihe, žaleći, da su uvridili Boga Otca pridobroga, svake ljubavi, i poštenja pridostojnoga. Imaju prikazat pravdi Božijoj, za sve svoje opačine neizmirne dostojanstva dilah, i muke Isusove, krv, koju je za nas prolio, i smrt prinemilu, koju je za nas grišnike na križu podnio. Imaju prikazat dostojanstva, i molbe Blažene Divice Marie Zaštititeljice grišnikah primilostive; molbe i dostojanstva svih Svetih Dvoranah Nebeskih. Imaju zazivat u pomoć Gospodina Isusa, Gospu Blaženu svetoga Jozipa, svetoga Angjela svoga Čuvaoca, Svetoga koga Ime na sebi nose, i ostale Svete Božje, kojim su za življenja bili

pobožni. S takim Skrušenjem, i s takom pripravom i željom Izpovidi, i Pričešćenja neće se izgubit nikakav, ako će bit baš najgori, i najopačii grišnik, ili grišnica. I ovo jim je jedini put spasenja, po kom bi se mogli sahranit svi grišnici ovoga svita, svi krivovirci; i Neznabožci isti, koji nisu kršteni, kad bi virovali u Isukrsta, i želili primit Krštenje sveto, a da se nebi mogao nać, ko bi jih krstio; s takom, reko, željom, i pokajanjem, sahranili bi se i oni istinito.

O Pokori, koja se na Izpovidi naredjuje.

Up. U čem se zadrži pokora na Izpovidi naredjena?

Od. Zadrži se, u molitvam, oli u dobrim dilim od Izpovidnika naredjenim, koja se imaju izpunit s odlukom za izplatit pravdi Božijoj onliko koliko smo vridni za naše grihe.

Up. Kad se ima izvršit pokora od Izpovidnika naredjena?

Od. Pokora naredjena ima se izvršit, koliko je, moguće pria, i onako, kako nam je od Izpovidnika bila naredjena.

Up. Koja su to dobra dila, koja smo dužni činit povoljno za izplatit pravdi Božijoj za naše grihe?

Od. Jesu 1. Postovi.
2. Lemozine.
3. Molitve.

4. Ustrpljiva podnosenja bolestih, i drugih suprotivštinah, koje nam Bog šalje, i pripušća za pokaranje naših grihah.

Up. Bi li sagrišio, tko nebi hotio izpunit pokoru od Izpovidnika naredjenu?

Od. Brez ikakve sumnje sagrišio bi, navlastito ako bi ju porad nemarnosti povoljno ostavio.

Up. A da bi tko zaboravio izvršit pokoru na Izpovidi naredjenu bili sagrišio?

Od. Nebi sagrišio, ali ju je dužan izpunit, kako se spomene.

Up. Je li dužan pokornik primit svaku pokoru koju mu Izpovidnik naredi?

Od. Dužan je primit, ako ju je vridan izpunit, al ako poznaje, da nije vridan izpunit ima molit ponizno Izpovidnika da bi se dostajeo prominut ju, prikazavši mu svoju ne mogućnost.

Up. Komu smo dužni pokorom zadovoljit?

Od. Dužni smo zadovoljit svim onim, koje smo grišeći uvridili, to jest Bogu, i Iskrnjim, koje smo oli ozloglasili, oli pogrdili, oli opsovali, oli ožalostili, oli po koji mu drago drugi način na žao učinili. A svrhu svega, ako smo što tudje nepravedno prihvatili, valja, da odmah vraćamo podpuno, ako želimo, da nam se Bog smiluje, i grihe nam oprosti: drugčie neće nam grihe oprostit, dok nepovratimo tudje

stvari, i nepópravimo sve štete, koje smo Iskrnjim našim povoljno učinili, oli uzrokovali, ako smo vridni i tudje stvri povratit, i štetu propravit, a nećemo, da vratimo ni da popravimo.

Up. Kada smo dužni zadovljit Iskrnjim uvridjenje, i štete učinjene, oli uzrokovane?

Od. Dužni smo sve popravit, namistit, i pomirit se odmah što prie možemo, i mlogo bi bolje bilo pria nego dodjemo na Izpovid; drugčie, dabi se koi odrišio neizpunivši rečene dužnosti, oli pria Izpovidi, oli neimajući prave odluke odmah posli Izpovidi, koliko je moguće prvlje, rečene dužnosti izpunit, njegova bi Izpovid bila nevaljala, i svetogrdna.

Prigovaranje VI.

O Sakramentu Najposlidnjega, Pomazanja.

Up. Što je Najposlidnje Pomazanje?

Od. Najposlidnje Pomazanje jest jedno sveto Otajstvo od Gospodina Isusa postavljeno za duhovnu, i tilesnu korist Nemoćnikah, po pomazanju svetim Uljem, i po molbam Misničkim.

Up. Zašto se zove ovi Sakramenat Najposlidnje Pomazanje?

Od. Zove se tako; jerbo prvo pomazanje daje se na Krštenju, drugo na Krizmi; a ovo najposlidnje daje se u težkoj bolesti na svrhi života.

Up. Koje plode diluje ovi sveti Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja u Dušam koje ga dostojno primaju?

Od. Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja plode diluje ove.

1. Pomrsuje grihe prostne, iliti male: a i smrtne, ako se je koi na Izpovidi nehotimice zaboravio.
2. Daje Nemoćniku kripost, i snagu da može s Božjom pomoćju pridobit napasti djavolske.
3. Daje mu slobost, da se toliko neboi smrti.
4. Pokripljuje ga u ustrpljenju, da podnese dobrovoljno bolesti, dosadnosti ovoga svita, porad ljubavi Božje, i za pokoru svojih grihah.
5. Razveseljuje Dušu, i čini, da se prikloni volji Božjoj.
6. Više putah uzrokuje ovi sveti Sakramenat zdravlje ne samo Duši, još i tilu ako je za veću slavu Božju, i za spasenje Duševno.

Up. Koje dobi dužni smo primat Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja?

Od. Dužni smo primat Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja, kako smo došli na godine razuma, to jest oko sedam oli osam godinah, jerbo se te dobi započima običajnim načinom

grišit. Slobodno daklen ima se podilit i onoj Djeci, koja se još nepričešćuju: takodjer i Nimim, koji se nikad nisu mogli izpovidit, ni pričestit, kad se i jedni, i drugi u smrtnoj bolesti nalaze, ako su došli na godine razuma: takodjer i onim koi su budalasti, ako su želili ovaj Sakramenat pria nego su upali u budalaštinu, oli ako su dali koje zlamenje pokajanja.

Up. Je li od potribe čekat najposlidneg časa kad Nemoćnik počme končat, za podilit mu ovi sveti Sakramenat Pomazanja ?

Od. Zlo bi bilo čekat do toga vrimena, nego se ima pomazat, dok je Nemoćnik u sebi; i zadosta je samo da se nalazi u pogibljivoj bolesti.

Up. Moželi se ovi Sakramenat svetoga Pomazanja veće putah primit ?

Od. Može se veće putah primit, al ne u tištećoj istoj bolesti.

Up. Zašto se mažu oči, uši, nozdrve, usta, bokovi, ruke, i noge Nemoćnicim, koji se na smrtnoj pogibili nalaze?

Od. Mažu se Nemočnicim sva rečena oćućenja za izprosit jim od Boga sviuh grihah oproštenje, koje su oćućenjim, i nasladjenjem tilesnim učinili. « *Sed renum unctio in mulieribus, honestatis gratia, semper omittitur, atque etiam in viris, quando infirmus commode mo-*

veri non possit. Sed sive in mulieribus, sive in viris alia corporis pars pro renibus ungi non debet, Rit. Rom. »

Up. Što zlamenuje ulje od Biskupa posvećeno s kojim se daje ovi sveti Sakramenat od Najposlidnjega Pomazanja?

Od. Zlamenuje milost, i pokripljenje Duha Svetoga: koja nam se po ovom svetom Sakramentu obilato podiljuje.

Up. Koja se priprava iziskuje od onih koi su na razum došli za dostojno primit sveti Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja.

Od. Za primit dostojno Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja potribito je.

1. Izpovidit se, i bit u milosti Božijoj.
2. Ako je moguće, valja se pria oružat s Brašnenicom Tila Isusova, iliti pričestit se.
3. Potribito je probudit a srcu živu viru, stanovito uhvanje, i goruću ljubav prama Bogu, i pram Iskrnjim našim, i pokajat se iz nova za sve grihe života prošastoga, a navlastito, što smo se oćućenjim našim na zlo služili.

Up. Što smo dužni činit posli nego smo primili sveti Sakramenat Najposlidnjega Pomazanja?

Od. Primivši Najposlidnje Pomazanje dužni smo.

1. Zahvalit Bogu na svim dobročinstvim primiljenim, a osobito, što nas je na skončanju života ovim svetim Sakramentom nadario.
2. Imamo se sa svim srcem, i s Dušom u ruke Božje pridati željeći živom željom uživat priplemenito lice njegovo, hvaleći ga, i slaveći u družtvu Dvoranah Nebeskih, kako nam je on isti po svom neizmirnom milosrdju, i po dostojanstvim Dilah i Muke Isusove obećao.

Prigovaranje VII.

O Sakramentu Svetoga Reda.

Up. Što je Red Sveti?

Od. Red sveti jest Sakramenat, iliti sveto Otajstvo od Gospodina Isusa postavljeno, po kom daje se milost Božja, i oblast duhovna onim, koji ga primaju, da mogu podiljivat pravovirnim prisvete Sakramente, pripovidat Rič Božiju, i dilovat njeke službe odredjene, i posle duhovne u Crkvi svetoj Božjoj.

Up. Koji su podobni za primit Sakramenat Reda svetoga?

Od. Podobni su za primit svete Redove u

Crkvi Božjoj sami mužkići zakonito rodjeni, brez nakaze u tilu, brez sramote u poštenju, kršteni, krizmani, i od Boga zvani, i koji imaju pravu odluku živit u čistoći, i posvetit se svega vrimena njihova života na službu Božju; koji su na Bogoljubstvo, i na svetinju prignuti, i za nauk podobni.

Up. Od sviuh Redovah, koji se podiljuju u Crkvi Božjoj koi je Red najizvrstnii?

Od. Misničtvo posli Biskupstva jest Red najizvrstnii, porad dvostruke oblasti, koja se daje Misnicim.

1. Da mogu Posvetelište Tila prisvetoga Isusova, i Krvi pričiste njegove za sve pravovirne kršćane žive, i pokojne Bogu na Otaru prikazivat.
2. Da mogu svakoga pokornoga grišnika, i grišnicu po Sakramentu Izpovidi svete od grihah oprostit, kad su Župnici, oli kad imaju dopuštenje od Starešine Crkvenoga.

Up. Koliko smo dužni poštovat Misnike?

Od. Dužni smo štovat Misnike i Crkovnjake više nego iste Vladaoce, i poglavare ovoga svita; jerbo su Misnici Otci duhovni, Pastiri, i Upravitelji puka pravovirnoga, Namistnici Božji na zemlji, dilitelji prisvetih Sakramenatah, blagajnici milostih, i darovah Duha Svetoga, koje kroz njihove ruke primamo od Boga.

Prigovaranje VIII.

O Sakramentu Ženitbe.

Up. Što je Ženitba?

Od. Ženitba jest Sakramenat, ilitî sveto Otajstvo od Gospodina Isusa postavljeno, po kom daje se milost Božja onim, koji ga dostojno primaju, da mogu u ljubavi kršćanskoj do skončanja njihova života pribivat, skladno drugovat, medju sobom se podpomagat, i porod u strahu Božjemu radjat, i uzdizat.

Up. Zašto je Gospodin Isus ženitbu na dostojanstvo Sakramenta uzdigao?

Od. Uzdiga je Gospodin Isus Ženitbu na dostojanstvo Sakramenta porad dobra obćenoga skupštine svojih pravovirnih naslidnikah; po kom se milost Božja zaručnicim Bogabojećim podiljuje, za kršćanski u skladu, i u ljubavi pribivat, i porod u strahu Božjemu i u nauku kršćanskom uzdizat.

Up. Što zlamenuje Sakramenat Ženitbe?

Od. Sakramenat Ženitbe zlamenuje otajstveno duhovno zaručenje, iliti sjedinenje Goposdina našega Isukrsta s Crkvom svetom Rimskom katoličanskom, iliti sa skupštinom pravovirnih kršćanah, koju skupštinu posli svoga slavnoga upućenja nikada nije zaostavio Spasitelj naš Isus, nit će ju ikada zaostavit, da lí će ju uvik branit, uzdržavat, i s njom

pribivat. Po isti način i Zaručnici posli nego su zakonito vinčani, i po Sakramentu Ženitbe sjedinjeni, tja do njihove smrti razvinčat se nemogu.

Up. Koja se priprava, i odluka iziskuje za primit dostojno sveti Sakramenat Ženitbe, i milost Božju, koja se po njem Zaručnicim od Boga podiljuje?

Od. Potribito je

1. Bogu se iz srca priporučivat, molitvam, s postom, lemozinam Izpovidju čestom, dostojnim pričešćenjem, i drugim dobrim dilim, napridujući u kripostima svetim, u posluhu, i podložnosti pram svojim Roditeljim, i Starešinam.
2. Dobro se uvižbat u Otajstvim Vire naše svete, i u ostalim stvarma Nauka krsćanskoga.
3. Zapitat svit, privoljenje, i blagosov od svojih Roditeljah.
4. Čuvat se s velikom pomnjom od ljubovanjah poganih, i od svake misli, riči, i dilah nepodobni, i nečistih.
5. Čekat dok se izpune Navišćenja, i druge naredbe Crkvene.
6. Izpovidit se čisto, i pravedno, i pričestit distojno pria vinčanja. A

bila bi stvar veoma dobra, i spasonosna, da Ženjenik i Udadbenica koi dan pria vinčanja učine Izpovid obćenu pritresavši sve življenje prošasto.

7. Čuvat se od svakih nepoštenih igrah i nepristojnih maskarah u vrime pirovanja.
8. U druženju ženitbenom, imat strah Božji, i želju od poroda Bogu ugodna.

Up. Koje plode poradja sveti Sakramenat Ženitbe u onim Dušam kršćanskim, koje ga' s rečenom pripravom, i odlukom svetom primaju?

Od. Sakramenat sveti Ženitbe u Dušam kršćanskim, koje ga dostojno primaju poradja plode slideće, to jest.

1. Pomrsuje grihe prostne.
2. Uzmnožaje u Zaručnicim molost posvećujuću.
3. Poradja milosti osobite za ovi Sakramenat svezane; to jest, milost sklada i ljubavi zaručnikah, milost uztrpljenja u suprotivštinam, koje se često dogadjaju; milost pomoći, i prosvitljenja za uzdignut dobro, i sveto njihov porod u strahu Božjemu.

Up. Koi je uzrok, da se malo Zaručnikah, i Zaručnicah nalazi, koji srićno, i napridno živu?

Od. Uzrok je ovi; jerbo veći dio kršćanah, i kršćanakah nežene se, i neudaju s rečenim svetim pripravam, ni s onom odlukom, i svrhom svetom, za koju je Spasitelj Isus Ženitbu na dostojanstvo Sakramenta uzdigao.

Up. Griše li oni sinovi, i kćeri, koji ugovaraju Ženitbu, i Udadbu brez znanja, dopuštenja, i blagosova njihovih Roditeljah i Starešinah?

Od. Griše veoma taki samovoljni sinovi, i kćeri; jerbo pomanjkaju u poštenju, i posluhu prama svojim Roditeljim, i Starešinam; gaze četvrtu zapovid Božju; navlače na se strašna Božja pokaranja na ovom svitu, i na drugom; kako se vidi u mlogim, koji su se na taj način protiva volji njihovih Roditeljah zaručili.

Up. Griše li oni Roditelji, koji usiluju njihove sinove, i kčeri, da se žene, i udaju; oli da se združe s onim kipom na koga njihovo srce neprigiba?

Od. Griše veoma taki Roditelji, i bivaju uzrok mnogih grihah, i zalah; a veće putah uzrokuju izgubljenje i svojih vlastitih Dušah; i njihova Poroda. Dužni su svitovat svoje sinove, i kćeri; ali ni po jedan način nemogu jih silovat, brez uvridjenja Božjega, da se zarukaju s onim kipom, koi nije im po volji.

Up. Koje su osobite dužnosti Muža, i Žene zakonito vinčani?

Od. Dužnosti Muža, i Žene jesu:

1. Medju sobom dobrostivu kršćansku ljubav uzdržat, i u svim potribam duhovnim, i vrimenitim podpomagat se.
2. Jedno drugomu poštenje nosit.
3. Jedno drugomu virnost zaručničku brez oskvrnjenja, i razdiljenja srca uzdržavat.
4. Svega vrimena njihova života u družtvu nerazdiljeno pribivat.
5. Porod, u strahu Božjem i u Nauku svetom uzdizat.
6. U razložitoj, i zakonitoj želji jedno drugomu pošteno zadovoljit.
7. Čovik budući od Boga postavljen za starešinu, dužan je razložito kućom vladat, i uprazljat; ženu, i djecu hranit, odivat, i potribita im pošteno providjat: A žena, i djeca dužni su bit podložni, i poslušni kućnom starešini u svakoj stvari, koja se nesuprotivi zakonu Božjemu; i razlogu.

O Zaprikam Ženitbenim.

Up. Od koliko su vrstah žaprike Ženitbene?

Od. Žaprike Ženitbene jesu od dvi vrste, raztrgujuće, i zabranjujuće. Zaprike raztrgujuće, vinčanje učinjeno raztrguju, i po sve dižu, kako da nije ni učinjeno.

A zabranjujeće, Vinčanja učinjena neraztrguju, nego jih čine grišna, i nepristojna, i pokorom se liče

Up. Koliko je zaprikah raztrgujućih iliti koje čine nevaljano, i nikakvo Vinčanje učinjeno?

Od. Zaprikah ratrgujućih ima petnaest i i jesu slideće:

1. Zaprika jest *privara u Kipu* (Error in Persona) : ko da se tko vinča s Luciom, čineći, da se vinčaje s Katom; oli da se ženska glava vinča za Petra, čineći, da se vinčaje za Pavla.
2. Zaprika jest *Stalež* (Conditio): ko da se tko vinča s Robinjom tudjom, čineći, da je prosta: ol da ženska glava podje za Roba čineći, da je prost.
3. Zaprika jest *Zavit Redovnički doživotne čistoće* (Votum) : ko da se tko vinča s Redovnikom, oli s Koludricom.

4. Zaprika jest *Rodstvo* (Cognatio) i ovo je dvostruko, to jest:

1. Rodstvo duhovno iliti Kumstvo, koje se poradja po Sakramentim Krštenja, i Krizme, porad koga kumstva upada u zapriku Rodstva duhovnoga oni, koi krsti, nit može sebi zarukovat onu, koju je krstio, ni njezinu Mater: A tako po isti način, ako je ženska glava koga u potribi krstila, nemože za onoga, koga je krstila, vinčat se, ni za njegova Otca: takodjer koi je držao na krštenju, oli na Krizmi, nemore sebi zarukovat ni kumčeta, ako je žensko, ni Matere istoga kumčeta: a tako po isti način, ako je ženska glava držala kogagod mužkića na krštenju, oli na Krizmi, nemore za ovoga držanoga poć, ni za njegova Otca. Nit se ovo Rodstvo duhovno pruža dalje od spomenutih kipovah.
2. Rodstvo zove se Tilesno, iliti po krvi, to jest, kad se radjaju jedni od drugih, ko sinovi, unuci, praunuci, prapraunuci etc. I ovo rodstvo nepruža se dalje od četvrtoga kolina.

Peta zaprika jest *Opaćina* (Crimen): u koju se zapriku upada na tri slideća načina, to jest:

1. Nemogu se uzet oni, kojih il obodvoje, ili jedno od njih imajući svoga druga zakonitoga sagriše puteno medju sobom s obećanjem, da će se uzet posli smrti druga oli drugovah zakonitih.
2. Nemogu se uzet oni, koji su s dogovorom umorili (što Bog sučuvao): druga svoga zakonitoga s odlukom zarukovat se posli smrti svoje žene zakonite, oli muža nemilo s opakim sdogovorom umorenoga.
3. Nemogu se uzet oni, koji su za života druga vlastitoga bludno sagrišili, da bi jedno od njih oli sa znanjem, oli brez znanja druge strane drugu svomu zakonitomu kidisalo s odlukom za moći posli vinčat s onim kipom, s kojim je za života druga vlastitoga bludnost provodilo.

Šasta zaprika jest *Usilovanje* (Vis), ko da bi jodno, oli obodvoje sa silom nepravednom bilo natirano, da se vinča sasvim protiva volji vlastitoj, neimajući pravog unutrnjega privoljenja za vinčat se: tako vinčanje bilo bi nevaljalo, dok se nebi s pravim unutrnjim prostnim privoljenjem ponovilo.

Sedma zaprika jest *Nevirstvo* (Cultus dispa-

ritas), koja raztrguje vinčanje s nekrštenim učinjeno

Osma zaprika jest *Red Sveti* (Ordo Sacer), zato nemogu se ženit, koji su zakonito redjeni za Pištolu, za Evangjelje, i za Misničtvo.

Deveta zaprika jest *Uzao vinčanja* (Ligamen), zato koi su s jednim kipom vinčani, s drugim se vinčat nemogu, izvan posli smrti naravne istinite druga s kojim su bili vinčani.

Deseta zaprika zove se *Javnoga poštenja* (Publica honestas), koja zaprika poradja se:

1. Od zaručenja, iliti od ugovora ženitbenoga, zbiljnoga, prostnoga, povoljnoga, i zakonito učinjenoga, koi ugovor i posli raztrgnutja, i posli smrti ugovornika, oli ugovornice zabranjuje ženitbu s onim kipovim, koji se nalaze u Rodstvu po krvi u prvo kolino s ugovornikom, oli s ugovornicom tako da ugovornik ni posli raztrgnutja ugovora, ni posli smrti ugovornice nemože po zakonu uzet ni Matere, ni sestre, ni kćeri one udatbenice, s kojom je pria bio zakoniti ugovor, iliti zaručenje učinio. Po isti način ugovornica ni posli razmetnutja ugovora, ni posli smrti ugovornika nemože se vinčat za Otca, ni za

brata, ni za sina onoga kipa, s kojim je ugovor ženitbeni zakoniti jednoč bila učinila. I dabi se pod ovom zaprikom vinčali, njihovo bi vinčanje bilo nevaljalo. Dakle dalje od prvog kolina ova se zaprika nepruža.

2. Od vinčanja zakonitoga dilom putenoga sastanka neizpunjenoga; koja zaprika pruža se do petoga kolina.

Jedanaesta zaprika jest *Dob iliti godine*, (Aetas) porad koje zaprike, muškić nemore se oženit pria četrnaest godinah podpunih: a žensko nemore se udat pria godinah dvanaest podpunih: ako nebi zloća nadomirila dob.

Dvanaesta zaprika jest *Svojta* (Affinitas). I ova Svojta jest od dvi vrste:

1. Vrsta Svojte poradja se od vinčanja, i pruža se do petoga kolina, kako i Rodstvo po krvi: zato Udovac nemože uzet Rodicu po krvi svoje žene pokojne, koja s njom nije na peto kolino izašla. Isto ima se razumit i od Udovice, koja nemore se vinčat za Rodiaka Muža svoga pokojnoga, koi nije s nijm u peto kolino izkoračio.
2. Vrsta Svojte poradja se od sastanka putenoga grišnoga (ex copula illi–

cita) nemože dakle bludnik uzet Rodice bludničine, koja se s bludnicom u rodstvu u prvo, i drugo kolino nalazi: a tako i bludnica nemože se vinčat za rodiakab lunikova, koi s bludnikom nije u treće kolino izišao. Ova se zaprika Svojte grišne dalje od drugoga kolina nepruža.

Trinaesta zaprika jest *Kriomičnost* (Clandestinitas): t. j. Manjkanje Pastira vlastitoga, ili drugoga Misnika od istoga Pastira odredjena, i svidokah od Crkve naredjeni, jer da bi se tko vinčao mimo svoga Paroka, iliti Pastira vlastitoga, oli drugoga Misnika od istoga Paroka, oli od drugoga Misnika na mistu Paroka, od redjena, ili prid Pastirom brez svidokah podobnih (koji valja da budu ondi, i da čuju svojim ušima privoljenje povoljno zaručnika, i zaručnice); ovako vinčanje bilo bi nezakonito, dok se nebi izpunila, koja su od Crkve svete naredjena.

Četrnaesta zaprika jest *Nepodobnost vikovita*, iliti *neprištajna* (Impotentia), porad koje nemogu se zakonito ženit, ni udavat oni, koji su u tilu nakazni, i za ženitbeno dilo naravnim načinom nepodobni.

Petnaesta zaprika jest *Umaknutje*, iliti *Otimačina* ženske glave na silu (Raptus), porad koje zaprike otimač nemore se zakonito vinčat

s onom ženskom glavom, koju je oteo, i silom odvukao, doklegod ju u priašnje stanje prostosti nepovrati, to jest, dokledgod oteta ženska glava pod njegovom oblastju nalazi se; jerbo ženitba, i udatba da bude zakonita, valja, da bude s obe dvi strane prosta, i s pravim unutrnjim privoljenjem, koliko ženjenika, toliko udatbonice, združena. Poradi šta Crkva sveta stavlja u veliko proklestvo sve otimače, i njihove nanagovaraoce, i pomoćnike.

OPOMENA I.

Koji bi se vinčali pod kojom god od rečenih raztrgujućih zaprikah, nebi bili vinčani prid Bogom, nego bi živili u brezakonju i u svagdanjim grisim bludnosti pogane.

OPOMENA II.

Nike od rečenih zaprikah jesu stavljene od zakona Božanstvenoga; druge od Naravskoga, ko nepodobnost, nopristojna: a treće postavljene su od Crkve svete s razlozim velikim, za dobro obćeno Puka pravirnoga.

OPOMENA III.

Svrhu zaprikah postavljenih od zakona Božanstvenoga, i od Naravskoga, Crkva sveta,

nemože odpustiti. A svrhu zaprikah, koje je postavila Crkva, sam sveti otac Papa ima oblast za moć jih odpustit.

Zaprike zabranjujuće ženitbu.

Up. Koliko je zaprikah zabranjajućih Ženitbu?

Od. Zaprike osobite zabranjajuće Ženitbu jesu četeri.

Prva zaprika jest obustavljenje stavljeno od Pastirah, iliti Starešinah Crkovnih, ko od svetoga otca Pape, od Biskupa, oli od Župnika, brez kojizih oblastih da bi se tko protiva zabrani njihovoj vinčao, smrtno bi sagrišio.

Druga zaprika zabranjajuća jest vrime od Crkve svete zabiliženo, u koje se ženitba, i pirovanje zabranjuje, to jest od prvoga dneva Došaštja Gospodinova do Vodokrstja, i od prvoga dneva Korizme do osmoga posli Uskrsa.

Treća zaprika zabranjajuća ženitbu jest, ugovor ženitbeni s drugim kipom zakonito učinjeni, koi ugovor doklen se zakonito, i povoljno s obe dvie strane neraztrgne oni, koji su ga učinili, s drugim se kipom zakonito ugovarat, ni vinčat nemogu; a dabi se vinčali smrtno bi sagrišili.

Četvrta zaprika zabranjajuća Ženitbu jest zavit čistoće. Po isti način Naučitelji govore, da se brez griha vinčat nemogu slideći, to jest:

1. Koji neznaju Otajstvah poglavitih Vire naše svete, ni drugih stvarih potribitih nauka kršćanskoga.
2. Koji se nalaze u proklestvu, oli u kakvu grihu smrtnom očitom: i koji nisu izpunili zapovid Crkvenu Izpovidi korizmene, i Uskrsnoga Pričešćenja.
3. Kojim nisu izašla sva tri Navišćenja od svetoga Sabora Tridentinskoga naredjena; ako jim porad kakva razložitoga uzroka nebudu odpuštena.
4. Sinovi, i kćeri, kojim pravedno, i razložito nisu zadovoljni Roditelji, da se žene, i udaju, vinčat se nemogu, kako se od Sudacah Crkvenih razvide, i razsude razlozi, i protivnosti Roditeljah.
5. Nije podobno da se vinčaju udovice odmah posli smrti svojih mužovah zakonitih, navlastito ako se s razlogom može sumnjit, da su ostale prisobne.

OPOMENA.

Dabi se koi, oli koja pod kojomgod od rečeni zabranjujućih zaprikah s privarom povoljnom vinčali, smrtno bi sagrišili, nit primili

milosti, ni darovah, koje Bog podiljuje onim žaručnicim, koji sè s pravim bogoljubstvom u milosti Božjoj vinčaju. Bilo bi, reko, njihovo vinčanje grišno; ali nebi bilo od Crkve svete uništeno oliti raztrgnuto.

POGLAVJE V.

Prigovaranje I.

O Ljubavi Božjoj, i Iskrnjega.

Up. Koja je treća stvar potribita za sahranit se?

Od. Treća stvar potribita za sahranit se jest Ljubav Božja, i Ljubav Bratinska.

Up. Što je Ljubav Božja?

Od. Ljubav Božja jest jedan dar, jedna milost, oliti kripost Bogoštovna svrhunaravna, u Duše naše na Krštenju svetom od Boga ulivena, po kojoj ljubimo Boga iz svega srca, i sa svom jakostju Duše naše veće nego ikakvu stvar stvorenu, i veće nego nas iste, porad neizmirne dobrote, i izvrstitosti njegove: A Iskrnje naše ljubimo kako nas iste porad ljubavi Božje; jerbo nam je Bog ovako zapovidio.

Up. Koji su to Iskrnji naši, koje smo dužni ljubit kako nas iste?

Od. Iskrnji naši, koje nas Bog zadužuje, da ljubimo kako nas iste, jesu sva stvorenja razložita Nebeska, i zemaljska, svi An-

gjeli, i Dvorani Nebeski, sve Duše, koje se nalaze u mukam očištenja: i svi ljudi ovoga svita prošasti, sadašnji, i došasti; nesamo Rodbina, i Priatelji; nego i Nepriatelji isti. Djavli sami, i koji su s njima u Pakao osudjeni od naše ljubavi odcipljuju se; jerbo nikad više Boga ljubit nemogu.

Up. Jesmo li dužni ljubit Neznabožce, Nevirnike, krivovirce, zločince, i grišnike, koji očito nepristaju zlo činit, Boga uvridjivat, i kršćane progonit?

Od. Jesmo dužni ljubit sve gori rečene, i njima prilične, ne porad Nevirstva, Krivovirstva, i drugih njihovih zloćah, i opačinah, nego samo jerbo su stvorenja Božja razložita, i jerbi mogli, da bi hotili, nevirstvo, i druge opačine s Božjom pomoćju ostavit, i vikovičnje spasenje zadobit: zato nas Bog zadužuje „ da i nji ljubimo.

Up. Što to zlamenuje ljubit Iskrnjega kako nas iste?

Od. Ljubit Iskrnje kako nas iste zlamenuje, da smo dužni svakomu umrlomu čoviku, koliko priatelju toliko nepriatelju dobro želit, o njem dobro govorit, i u potribi ga duhovnoj, i vrimenitoj podpomagat koliko smo vridni, onako, kako mi razložito želimo, da i drugi nama učini.

Up. Počem se može poznat kršćanin, koi ljubi Boga?

Od. Kršćanin, koi ljubi Boga, poznaje se po obsluženju Zapovidih svetih Božjih, i po napridovanju u kripostima, u svetinji, i u dobrim dilim.

Prigovaranje II.

O Zapovidim Božjim.

Up. Koliko je Zapovidih Božjih, i koje su?

Od. Zapovidih Božjih ima deset: i jesu.

1. Ja jesam Gospodin Bog tvoj, nemoj imat drugoga Boga izvan mene.... ostala vidit na listu 43.

Up. Zašto se ove Zapovidi zovu Zapovidi Božje?

Od. Zovu se Zapovidi Božje, zašto bo jih je Bog isti svojom Božanstvenom Desnicom upisao na dvima Pločicam od kamena, i pridao Mojsii Proroku, zapovidivši mu, da jih proglasi Puku Izraelskomu, pria Došastja Isusova. A kad je došao na ovi svit Spasitelj Isus pravi Bog, i pravi Čovik, potvrdio je ove iste Zapovidi svete svoje, i zapovidio Apoštolim, da jih svemu Narodu čovičanskomu naviste, obećavši plaću vikovičnju svim, koji budu jih podpuno obsluživat, a vikovičnje odsudjenje svakomu čoviku ovoga svita, koi i jednu samu od rečenih zapovidih bude znano, i povoljno pristupit, i potlačit,

Up. Što se zadrži u ovim Zapovidim Božjim?

Od. U zapovidim Božjim nalazi, i zadrži se sve ono, što je potribito za izpuniti naše osobite dužnosti ljubavi, i poštenja prama Bogu, i prama Iskrnjim našim. Jerbo prve tri zapovidi uče nas, kako imamo štovat, i ljubit Boga mišlju, ričju, i dilon više nego ikakvu stvar stvorenu, i više nego nas iste. I ove tri prve zapovidi bile su u zakonu Mojsievu na prvoj ploči upisane. A u ostalim sedam zapovidih na drugoj ploči upisanih zadrže se dužnosti osobite prama Iskrnjím našim, to jest, da činimo dobro svatkomu, a zla nitkomu ni mišlju, ni ričju, ni dilom.

Up. Što zapovidi Bog u prvoj Zapovidi, da se ima činit, što li zabranjuje, da se neima činit?

Od. U prvoj Zapovidi: *Ja jesam Gospodin Bog Tvoj; nemoj imat drugoga Boga izvan mene,* zapovida Bog, da njega samoga poznajemo za našega Stvoritelja, i Gospodina, da se njemu samomu klanjamo, i u potribam našim od njega pomoć tražimo, po dostojanstvim dilah, i muke Isusove, i po molban pričiste Divicę Marie i svetih Slugah i Dvoranah njegovih. A u isto doba zabranjuje nam prikazivat ikakvu stvorenju vidjenomu ili nevidjenomu ono poštenje, poklone, molbe, i posvetelišta, koja se samomu Bogu pristoje.

Protiva ovoj Zapovidi griše. Neznabožci koji pravoga Boga za Stvoritelja, i Gospodara nepoznaju, i koji više od jednoga Boga štuju: kipoštovci koji se stvorenjim, i Vragovim istim u kipinam klanjaju, i posvetilišta, im prikazuju: Čaratari i Čaratarice, koji od Vraga, i od naslidnikah, njegovi, pomoći traže.

Up. U drugoj Zapovidi što nam Bog zabranjuje, što li nam zapovida?

Od. U ovoj drugoj Zapovidi: *Neuzmi Ime Božje u izpraznost*. Bog zabranjuje nam.

1. Svaku psovku protiva Bogu, i Svetim njegovim.
2. Svaku zakletvu lažljivu, nepravednu, i izpraznu.
3. Svaku nevirnost, i nepomnju u izpunjenju Zavitah, i obećanjah Bogu, i Svetim njegovim učinjenih.

A zapovida nam.

1. Da Ime sveto Božje svagdi, i u svako vrime štujemo, hvalimo, i slavimo.
2. Da zavite Bogu učinjene virno izpunjamo.
3. Da Svetim Božjim, i stvarima na službu njegovu posvećenim pristojno poštenje nosimo.

Up. U trećoj zapovidi, što nam Bog zapovida, što li nam zabranjuje?

Od. U ovoj trećoj Zapovidi: *Spomeni se posvetit dan svetčani,* Bog zapovida nam, da posvetimo s Bogoljubstvom, s molitvam, s Posvetilištim, i s drugim dobrim dilima sve Nediljé, i druge dneve Svetčane od Crkve naredjene.

A zabranjuje nam osobitim načinom u Nedilje, i u ostale dneve Svetčane ne samo svaki grih, svako brezpustvo, i brezakonje, koja su uvik zabranjena, nego ješter koliko je moguće svaki posao, i zabavu izvansku, koja Bogoštovstva smeta.

Up. U četvrtoj Zapovidi što nam Bog zapovida, što li nam zabranjuje?

Od. U ovoj četvrtoj Zapovidi: *Poštuj Otca, i Mater,* zapovida nam Bog, da poštujemo naše Roditelje, Starešine, i Dobročinioce, i da jim budemo zahvalni, podložni, i poslušni u svakoj stvari, koja se nesuprotivi zakonu svetomu Božjemu. A zabranjuje nam svaku neharnost, neposluh, i nepoštenje prama Roditeljim, i Starešinam.

Up. U petoj Zapovidi Božjoj, što nam se zabranjuje, što li nam se zapovida?

Od. U petoj Zapovidi: *Neubij*, zabranjuje nam se ubojstvo, i ozloglašenje iskrnjih naših.

A Zapovidase da čuvamo pomnjivo život i poštenje svačije.

Up. U šestoj Zapovidi sto nam se zabranjuje, šta li se zapovida?

Od. U šestoj Zapovidi: *Nesagriši bludno*, zabranjuje nam se svaka pogaština, i nečistoća bludnosti u mislim, u ričima, i u dilim, i svaka nepodobnost; koja bi mogla vatru bludnosti pogane u srcim našim, oli u drugim probudit.

A zapovida nam se čistoća izvrstita u mislim, u ričim, i u dilim, kako se pristoji pravovirnim Naslidnicim Isusovim, kogasmo dužni osobitim načinom u čistoći, i u svetinji naslidovat; obslužujući uprave spasonosne stanja našega vlastitoga, koje smo odabrali.

Up. U sedmoj Zapovidi što nam se zabranjuje, i što se zapovida?

Od. U ovoj sedmoj Zapovidi: *Ne ukradi* zabranjuje nam se svaka kradnja, nepravda, privara, koliko u trgovini, toliko u ugovorim, u obećanjim, ili po kojimu drago način drugi: to jest, da se neima činit nitkomu, što nebi smo rada bili, da se nama učini od drugoga.

A zapovida nam se, da povratimo stvari tudje, po kojimu drago način nepravedno prihvaćene, oli našaste, Gospodarim, čije, su; i da popravimo štete drugomu učinjene, oli nepravedno uzrokovane, koliko smo vridni popravit.

Up. U osmoj Zapovidi što nam se zabranjuje, što li zapovida?

Od. U osmoj Zapovidi: *Nereci kriva svido*-

čanstva, zabranjuje se svaka laž, ozloglašenje, murmuranje, i krivo svidočanstvo protiva Iskrnjim našim, ne samo na sudu, nego svagdi.

A zapovida nam se, da svidočino, govorimo, i dobro mislimo o Iskrnjim našim čuvajući, i braneći poštenje njihovo, kako želimo, da se čuva, brani, i uzdrži poštenje naše vlastito.

Up. U devetoj Zapovidi što se zabranjuje, što li zapovida?

Od. U devetoj Zapovidi: *Nepoželi tudjega druga,* zubranjuje se svaka misao, poželjenje, i nasladjenje nečisto bludnosti pogane navlastito s drugom tudjim.

A zapovida nam se osobitim načinom uzdržanje čistoće unutrnje srca, i duše, čuvajući se od mislih i nasladjenjah nečistih, na koje mrzi Bog, koi skrozju vidi, i poznaje sva skrovišta unutrnja srca čovičanskoga.

Up. U desetoj Zapovidi što nam se zabranjuje, i što zapovida?

Od. U desetoj Zapovidi: *Nepoželi nikakvu tudju stvar ovoga svita,* zabranjuje nam se svaka misao, i poželjenje nepravedno imanstva tudjega.

A zapovida nam se pravda izvrstita ne samo u dilim, i u ričima, nego i u mislim istim, i u poželenjim. Mogu se želit, i od Boga prosit dobra vremenita; ali taka poželjenja valja da

budu s pravdom, i s razlogom združena, i na spasenje duhovno upravljena.

Prigovaranje III.

O Zapovidim Cerkvenim u obćenu.

Up. Osim Zapovidih Božjih što su još dužni znat, i obsluživat kršćani za ugodit Bogu, i za dostignut kraljestvo slave vikovičnje.

Od. Osim Zapovidih Božjih dužni su kršćani znat, i obsluživah Zapovidi Crkve svete.

Up. Koliko je Zapovidih Crkvenih osobitih?

Op. Zapovidih Crkvenih osobitih ima pet, i jesu:

1. Slišat Misu....i ostala na listu 44.

Up. Jesu li svi kršćani, i kršćanke dužni rečene Zapovidi Crkvene obsluživat?

Od. Jesu dužni obsluživat, koliko je moguće, pod smertni grih, i pod izgubljenje duše, jerbo je Gospodin Isus dao svoju oblast Crkvi svetoj svrhu sviuh svojih Naslidnikah da njima vlada, i upravlja: i nit mogu imat Boga za Otca koji Crkvu svetu za Mater nepoznaju.

Up. Zašto se rečene Zapovidi Crkvene zovu osobite?

Od. Zovu se rečene Zapovidi osobite; zašto bo imaju i druge mnoge, koje smo dužni obsluživat, kad su nam od Pastira prikazane, i zapovidjene.

*

Prigovaranje IV.

O Posvetilištu Mise svete.

Up. Štoje Misa?

Od. Misa jest najveće, i najizvrstnije Posvetilište, u komu pod obličjem kruha, i vina prikazuje se Bogu Otcu Bog Sin, to jest; isti Spasitelj naš Gospodin Isukrst koije porad našega spasenja, i odkupljenja sebe istoga prikazao na posvetilište umirajući na drvetu križa.

Up. Što se prikazuje na posvetilište u svetoj Misi?

Od. U svetoj Misi prikazuje se po ruke Misnika isti Gospodin Isus s Dušom, i s Tilom, s Božanstvom, i s Čovičanstvom, i Muka njegova, i smrt na križu za naše odkupljenje podnešena; i tako priobilati plod iste Muke i smrti po svetoj Misi prima se.

Up. Kolika je cina, i dostojanstvo ovoga Posvetilišta svete Mise?

Od. Tolika je cina, i dostojanstvo Posvetilišta svete Mise, kolika je cina, i dostojanstvo Muke Isusove, to jest, neizmirna: buduć da se ísti Gospodin Isus pravi Bog, i Čovik u svakoj Misi na Posvetilište Bogu Otcu prikazuje.

Up. Za koje svrhe imamo Misu slišat?

Od. Imamo Misu slišat.

1. Za poštovat Boga, jer je dostojan neizmirne slave i poštenja.
2. Za zahvalit mu na tolikim neizbrojenim milostima, i darovim, koje smo od neizmirne dobrote njegove primili.
3. Za izplatit pravdi Božijoj dug pritežki porad naših grihah i opačinah.
4. Za isprosit one milosti, pomoći, duhovne, i vrimenite, od kojih svaki čas potribu imamo, i brez kojih nikakva dobra dila učinit nemožemo.

Up. Kako se ima Misa sveta slišat?

Od. Ima se Misa sveta slišat s pomnjom, i s bogoljubstvom, koliko je ikad moguće većim.

1. Čuvajući se od razgovora, šaptanja, i od razgledanja tamo amo po Puku, ili po Crkvi.
2. Čuvajući se od svake misli izvanske, i raztrkanja pameti.
3. Potribito je s družiti odluku našu s odlukom Misnika, razmišljat s bogoljubstvom diele Mise svete, i Otajstva, koja se u različitim dielim prikazuju.

Ud. Koliko je dielah osobitih u Misi?

Od. U Misi jesu četiri diela, to jest.

1. Evangjelje.

2. Prikazanje Oštie, iliti kruha na Pateni, i vina u Kaležu.
3. Posvećenje, i uzdignutje Tila, i Krvi Isusove, posli nego je Misnik izustio riči Isusove posvećenja svrhu kruha, i vina.
4. Pričešćenje Misnika s istim Posvetilištem.

Molitve pak, Pištola, i ostala od početka do Evangjelja, jesu jedna priprava za Posvetilište. Po isti način molitve, i ostala koja. Misnik na Otaru diluje posli Pričešćenja, jesu zahvalnosti Bogu na ime svega Puka za dobročinstva primljena.

Up. Što imamo činit kad se štije oli piva sveto Evangjelje?

Od. Kad se štije, oli piva sveto Evangjelje imamo.

1. Ustat na noge.
2. Učinit velikim prstom desne ruke križ na čelu, na ustima, i na prsim.
3. Probudit imamo u pameti živu viru, i slišat pomnjivo riči Isusove.

Up. Zašto uštajemo na noge, kad štije se iliti piva sveto Evangjelje?

Od. Ustajemo.

1. Za ukazat se pripravni izpunit dilom sve ono, što nam Gospodin Isus u Evangjelju zapovida.

2. Za ukazat očito svemu svitu, da se nestidimo bit naslidnici Isusovi, i obsluživatelji Evangjelja svetoga njegova.
3. Za ukazat se, da smo pripravni u svako doba, kad bi potriba bila, krv prolit za Viru i Zakon Isusov, koi se u Evangjelju zadrži.

Up. Što zlamenuju oni križi, koje činimo na čelu, na ustim i na prsim, kad se štije sveto Evangjelje?

Od. Prvi križ, koi činimo na čelu zlamenuje, da se neímamo zastidit porad svetoga Evangjelja.

Drugi križ na ustim zlamenuje, da stanovito virujemo, i očito izpovidamo Evangjelje sveto.

Treći križ na prsïm zlamenuje ne samo da smo pripravni izpunit, što nam Evangjelje zapovida, nego da bi potriba bila, da smo pripravni istu našu krv prolit za obsluženje svetoga Evangjelja.

Up. Što imamo činit, kad Misnik prikazuje, kruh, iliti Oštiu, i vino u Kaležu odmah posli Evangjelja?

Od. Imamo ponovit odluku, koju smo s početka učinili, slišat svetu Misu s bogoljubstvom, prikazujući s istim Misnikom ono sveto Posvetilište Otcu Nebeskomu za one četiri svrhe, koje smo s početka odlučili.

Up. Što imamo činit, kad Misnik podiže k Nebu prisveto Tilo, i Krv Gospodina Isukrsta posli ričih posvećenja.

Od. Imamo promišljat Isusa na križu uzdignuta, koi je sebe porad našega spasenja prikazao Otçu Vikovičnjemu na Posvatilište; i iznova prikazat ga s Misnikom u ovom prisvetom Posvetilištu Otarskom za sve svrhe malo pria spomenute.

Up. Zašto se u prsa udaramo, kad se podiže prisveti Sakramenat Tila, i Krvi Isusove?

Od. Udaramo se u prsa, za zlamenje, da smo mi uzrokovali muku, i smrt Gospodinu Isusu po našim grisim za koje se kajemo.

Up. A zašto ruke k Nebu dižemo, kad se podiže Tilo, i Krv Isusova od Misnika na Otaru?

Od. Dižemo ruke, za prikazat s Misnikom zajedno Bogu Otcu isto Posvetilište, koje Misnik na Otaru prikazuje.

Up. Što imamo činit, kad se Misnik pričešćuje?

Od. Kad se Misnik pričešćuje, imamo se u isto doba i mi pričeštit duhovno, t. j. učinivši podpuno dilo skrušenja, željiti imamo dostojno primit istoga Spasitelja duhovno koga prima Misnik u prisvetom Sakramentu.

Up. Koju korist primaju kršćani, koji Misu svetu s bogoljubstvom slišaju?

Od. Kršćani, koji Misu svetu s bogoljubstvom slišaju, dobivaju.

1. Oproštenje grihah prostnih.
2. Milost, i pomoć bogoljubno živiti, i dužnosti stanja vlastitoga izpunit.
3. Sriću, i napridak u poslim duhovnim i vrimenitim.
4. Sačuvanje od mnogih zalah, i nesrićah, koje bi jim se mogle dogodit, kad bi svetu Misu po nepomnji ostavili.
5. Zadobivaju mnoga oproštenja dopuštena od svetih, Otacah Papah svim pravovirnim, koji pobožno svetu Misu slišaju. Zato veli Augustin sveti, da za pomršenje grihah, i za oblakšanje pokore, valja više jedna Misa nego sve molitve ovoga svita.

Vlastite dekle koristi nepoznaju oni kršćani i kršćanke, koji Misu svetu i u raditnje dneve ostavljaju, kad, god imaju prigodu slišat ju.

Up. Primaju li jednak plod duhovni od ovoga Posvetilišta svi kršćani, koji Misu svetu slišaju.

Od. Neprimaju svi jednaka ploda, nego koji imadu više bogoljubstvo u srcu, i koji s većim, nastojanjem, i zadržanjem Misu svetu slišaju, oni i plod obilatii primaju,

Up. Ima li veću korist duhovnu oni, koi Misu služi, nego oni, koi sliša?

Od. Veću korist ima oni, koi služi, ako ju služi podobno, i s pravim bogoljubstvom.

Prigovaranje V.

O Postu.

Up. Što je Post?

Od. Post jest pedipsanje tila po uztegnutju od jestbinah zabranjenih·

Up. Od koliko je vrstah Post?

Od. Post jest od tri vrste, to jest.

1. Post duhovni.
2. Naravni.
3. Crkveni.

Up. Što je Post duhovni?

Od. Post duhovni jest zauzdanje prignutjah zločestih, i uztegnutje od svakoga griha, i nasladjenja grišnoga.

Ovi je Post Bogu najdraži, a nama najkoristnii, i dužni su ga svi kršćani i kršćanke svega vrimena života virno, i podpuno obsluživat; ako se žele sahranit.

Up. Što je Post naravni?

Od. Post naravni jest uztegnutje podpuno od švakoga ića i pića, baš i od najmanje stvari. Ovaki se Post iziskuje za prisveto Pričešćenje: i počima od po noći, dok se pričesti.

Up. Što je Post Crkveni?

Od. Post Crkveni jest uztegnutje od mesa, i od biloga smoka svakoga uz korizmu, na Kvatre i na Bdenja, iliti Pridblagdane od Crkve zabiližene; u koje dneve samo jedan put na dan može se blagovat, i to oko podne; a u večer štogod malo, koi imaju potribu.

Up. Jesu li svi kršćanih i kršćanke dužni postit Korizmu, Kvatre, Pridblagdane, i druge postove od Crkve naredjene.

Od. Dužni smo postit svi, izvan male djece do sedam godinah, koju Crkva ni na kakav post nezadužuje; a posli sedme do dvadeset i prve godine podpune, imadu se uztegnut mrsnih jestbinah, premda mogu brez griha služiti se jestbinam postnim, koliko je njima od potribe, više putah priko dneva.

Po isti način mogu se više putah priko dneva jićom postnim pokripit Zanatčije, i Težaci, koji težke posle rade, i siromasi, koji neimaju se čim na jedan put nasititi, tako i žene prisobne, i koje djecu malu doje, mogu se više putah priko dneva postnim jestbinam razložito pokripit.

Bolestnici pak, i oni, kojim postni jedžeci hude zdravlju, dužni su svoje potribe, Likarim, i Pastirim duhovnim prikazat, i vladat se po njihovoj upravi, i nauku, da mogu bit mirni u duši.

Up. Korizma od kada je započela?

Od. Korizma počela je od starih vrimenah pria došastja Isusova; kako nam svidoči Pismo sveto o Mojsii, i o Ilii svetom, koji su za četerest danah postili: koji post Spasitelj Isus dilom je potvrdio, posteći u pustinji za cili četerest danah, ništa nejidući, i nepijući. Od Gospodina Isusa primili su ovi sveti običaj Apoštoli, i zajedno s Evangjeljem svetim po svitu su ga razglasili, i Crkvi svetoj, da ga obslužuje, i čini podpuno obsluživat, pridali.

Up. Post Korizmeni kad započima, i dospiva?

Od. Post Korizmeni počima od Čiste sride u po noći; a dospiva u oči Uskrsa posli po noći.

Up. U Nedilje, koje dolaze u Korizmi mogu li se kršćani služit mesom, oli barem bilim smokom?

Od. Ni u Nedilje Korizmene nije prosto kršćanim služit se bilim smokom, a još manje mesom: ali mogu se više putah služit u dneve Nedilje jestbinam postnim.

Up. Kvatre, i drugi postovi priko godine kada počimaju, i dospivaju?

Od. Počimaju uvik u po noći u oči dneva od posta; a dospivaju posli po noći dneva slidećega, ako nisu dva, oli tri posta sjedinjena: na oni način kako počimaju, i dospivaju, i Svetkovine Nediljne, i godišnje od Crkve za-

povidjene, to jest, od po noći, do druge ponoći; i tako biva jedan dan, i jedna noć.

Up. Barem u Petke, i u Subote priko godine, osim Korizme, i Kvatarah, i drugih postovah od Crkve naredjenih može li se brez griha jist bili smok, mliko, sir, maslo, i jaja?

Od. Može u onim Kraljevinam, i Biskupiam gdi neima kakva zavita, oli običaja osobitoga od uzdržanja.

Up. Kako se imaju vladat u ime posta oni, koji su se po sebi zavitovali postit, oli žežirnjat, iliti sušit s kruhom, i vodom nike dneve priko godine?

Od. Kako su se zavitovali, i imali odluku zadužit se, onako su dužni svoje zavite izpunit.

Up. Uz Korizmu, oli u drugi koi dan od posta, ol u Petak, i Subotu dabi se tko desio na dugu putu, oli u kakvu mistu, gdi nemože imat jestbinu postnu za pokripit se; u takoj potribi pitaš bi li se mogao služit bilim smokom, oli mesom, ako nebi mogao imat biloga smoka?

Od. U takoj, i tolikoj potribi, dab i se tko našao u dan postni, mogao bi se brez griha služit ne samo bilim smokom, nego, kad nebi mogao imat ni po jedan način ni postnoga jedžeka, ni biloga smoka za uzdržanje života, mogao bi se pokripit i mesom. Ali se ima čuvat, da nebi komu, koi nezna za njegovu potribu,

zločestu priliku dao; jer u takom degadjaju nebi mogao brez griha mrsit se očito, navlastito ako bi njegove jestbine mogle uzrokovat pogrdjenje Zakona svetoga Isusova.

OPOMENA.

Svrhu treće, i četvrte zapovidi Crkvene, to jest svrhu Izpovidi, i Pričešćenja, i svrhu pirovanja, vidi ona, koja su gori rečena u prigovaranjim o Sakramentim na listu 93 i slidećim tia do lista 139.

Prigovaranje VI.

O Dasetini.

Up. U petoj zapovidi svojoj što nas Crkva zadužuje?

Od. U petoj zapovidi Crkva zadužuje nas, da od sviuh plodah zemaljskih, od voća, od živinah, i od ostaloga imanstva, i dobitka godišbenoga deseti dio ima se prikazat za posvetilište od zahvalnosti Bogu za uzdržanje, i za nakićenje Crkavah, i drugih stvarih za Bogoštovstva odredjenih, a osobitim načinom za pošteno uzdržanje, i hranu Crkovnjakah, koji su se na službu Božju posvetili.

Up. Kada su započele plaćat se Crkvi Desetine, i tko je jih zapovidio?

Od. Započele su plaćat se Desetine još u starom Zakonu po zapovidi Božjoj, kako se štie na mnogo mista u Pismu svetomu, gdi Bog zapovida pod strašne pedipse Puku Izraelskomu, da plaća virno, i podpuno, ne samo Desetinu, nego i prvine od svakoga ploda novoga, od žita, od voća, i od živinah, za uzdržanje Misnikah od oni vrimenah. A Spasitelj Isus premda u Evangjelju svetomu nije priašnje zapovidi svrhu Desetine, i svrhu prvinah ponovio; ništanemanje očito veli, da je svaki poslenik dostojan plaće pristojne: koji dakle Otaru služe, od Otara valja da živu, kako svidoči Apošto Pavao sveti. Zato iz početka, koji se na viru Isusovu obraćau, sva njihova imanstva Apoštolim pridavau, živući iz općene. Ma to posli budući se Naslidnici Isusovi po svemu svitu uzmnožavali, bi od potribe, da Starešine Cerkvene, s' oblastju od Gospodina Isusa primljenom, u Saborim svetim zakone od uprave, da se od sviuh Naslidnikah Isusovi u vrimena došasta ima plaćat Crkvama, i Crkovnjacim od sviuh plodah, i dobitakah godišni Desetina, i ovi zakoni imaju se obsluživat i sada po onaj način kako osobite naredbe oli običaj naredjuju.

Poglavje VI.

Prigovaranje svrhu griha.

Up Koje je zlo najveće, koje se može dat na svitu ovomu?

Od. Najveće, i jedino zlo, koje se može dat, i izmislit na svitu ovomu, jest grih: jerbo po njemu dobrota neizmirna Božja uvridjuje se, i porad njega dolaze sva Božja pokaranja na ovomu, i na drugomu svitu.

Up. Što je grih?

Od. Grih jest povoljno pristupljenje, iliti potlačenje Zakona svetoga Božjega.

Up. Od koliko je vrstah grih?

Od. Grih jest od dvi vrste, to jest.

1. Grih iztočni.
2. Grih vlastiti.

O Grihu Iztočnom.

Up. Koi je to grih Iztočni?

Od. Grih Iztočni jest oni, koi dolazi od griha naših prvih Roditeljah Adama, i Eve, koji pristupiše zapovid Božju izidavši niku voćku od Boga zabranjenu, i porad toga neposluha bili su izgubili milost Božju, mnoga dobra vrimenita, i slavu Nebesku, i bili su podložni smrti, i svim tugam, i nevoljam od ovoga, svita.

Up. Zašto se grih naših prvih Roditeljah zove grih iztočni?

Od. Grih naših prvih Roditeljah zove se iztočni; jerbo mi svi, koji se od njihove krvi radjamo, bivamo dionici njihove opačine, i njihove osude s' vikovičnjim izgublenjem duše; i zato smo podložni smrti, bolestima, i drugim tugam, i nevoljam od ovoga svita od koizi ništa nebi smo trpili, da nebudu naši prvi Roditelji Adam, i Eva sagrišili, i po istomu grihu nesrićnomu sebe, i nas u zlo oborili.

Up. Kako se izbavljamo od griha Iztočnoga?

Od. Izbavljamo se od griha Iztočnoga po dostojanstvim dilah, i muke Isukrstove na Krštenju svetomu.

O grihu Vlastitom.

Up. Što je grih Vlastiti?

Od. Grih Vlastiti jest povoljno pristupljenje Zakona svetoga Božjega u onomu kipu, koi griši.

Up. Od koliko je vrstah grih Vlastiti?

Od. Grih Vlastiti jest od dvi vrste, to jest:

1. Grih smrtni, iliti veliki.
2. Grih prostni, iliti mali.

O grihu Smrtnom.

Up. Što je grih smrtni, iliti veliki?

Od. Grih smrtni jest povoljno pristupljenje

Zakona svetoga Božjega u stvarma velikim od Boga zabranjenim, oli zapovidjenim.

Up. Zašto se grihsi veliki zovu grihsi smrtni?

Od. Grihsi veliki zovu se smrtni; zašto bo zadaju smrt svrhunaravnu Duši, dižućjoj ljubav, i milost Božju, koja je život svrhunaravni Dušah pravovirnih.

Up. Koje štete uzrokuje grih smrtni u Dušama našim?

Od. Svaki grih smrtni uzrokuje štete neprocinjene u Dušama našim, to jest:

1. Odcipljuje nji od Boga.
2. Diže jim sva dostojanstva dobrih dilah pria u milosti Božjoj učinjenih, i onizih, koja u stanju griha čine.
3. Podlaže jih pod biče pravde Božje, i pod neizbrojene tuge, i nevolje na ovomu svitu.
4. Obara jih u sužanstvo vražie: i u muke paklene posli smrti vrimenite za uvike.

Up. Kako se mogu pomrsit grihsi smrtni posli Krštenja učinjeni?

Od. Grihsi smrtni posli Krštenja učinjeni pomrsuju se:

1. Po skrušenju podpunomu združenu sa željom izpovidit jih.
2. Po dobroj i valjaloj Izpovidi.

O grihu Prostnom.

Up. Što je grih Prostni, iliti mali?

Od. Grih Prostni, iliti mali jest povoljno pristupljenje Zakona svetoga Božjega, u stvarima malim od Boga zapovidjenim, oli zabranjenim.

Up. Zašto se grih mali zove grih prostni?

Od. Grih mali zovese prostni; jerbo nas neodcipljuje sa svim od milosti Božje, niti uzrokuje toliko štetah u Dušama našim; koliko uzrokuje grih smrtni.

Up. Koje dakle štete uzrokuju nam grihsi Prostni?

Od. Grihsi Prostni uzrokuju štete slideće.

1. Prikraćuju nam mnoge milosti Božje.
2. Steru nam pute, i stavljaju nam zamčice za upast u grih smrtni.
3. Uzrokuju nam mnoga vrimenita pokaranja na ovomu svitu.
4. Obaraju nas u muke od Purgatoria, ili Očištenja posli smrti.

Up. Kako se mogu pomrsit grihsi Prostni?

Od. Mogu se pomrsit grihsi Prostni:

1. S pokajanjem.
2. Sa svetom Izpovidju.
3. S molitvam, s postom, s lemozi-

nam, i s drugim dobrim dilima učinjenim u milosti Božjoj.

Up. Kako se mogu poznat, i razabrat grihsi smrtni, iliti veliki, od grihah prostnih, iliti malih?

Od. Premda je veoma mučno, brez osobite milosti Božje, i prosvitljenja grihe prostne od grihah smrtnih razabrat; ništa nemanje s Božjom pomoćju mogu se poznat na ovi način:

1. Ako si mišlju, ričju, dilom, ostavljenjem, oli po koi drugi način učinio veliko uvridjenje Bogu, oli Iskrnjemu tvomu: takodjer ako si veliku štetu Bogu, oli ljudima uzrokovo, smrtno si sagrišio. A gdi nije golemo nepoštenje, i uvridjenje Bogu, ni ljudma učinjeno, oli uzrokovano, običajnim načinom neće bit grih smrtni, nego prostni.
2. Imaš znati, da su grihsi smrtni sve one misli, riči, dila, i ostavljenja, koja Bog, i Crkva sveta pod pokoru od vikovičnjeg osudjenja zapovida oli zabranjuje.

Od ove vrste jesu:

1. Šest griha protiva Duhu Svetomu.
2. Četiri griha, koji osvetu vapiu prid Bogom.

3. Psovka protiva Bogu, i Svetim Božjim.
4. Mrzenje na Boga.
5. Nasladjenje pogano ili mišlju, oli dilom u kojoj mu drago vrsti od bludnosti, osim sastanka zakonitoga za uzmnožanje Naroda čovičanskoga odredjenog od Boga Stvoritelja.

O načinim Ruzličitim kojim se Grišit Običaje.

Up. Čim se služimo za sagrišiti?

Od. Služimo se za sagrišit moćima duševnim, i oćućenjima tilesnim.

Up. Na koliko načina more se sagrišit?

Od. More se sagrišit:

1. Mišlju.
2. Ričju.
3. Dilom.
4. Ostavljenjem, iliti nedilovanjem.
5. Zlom prigodom.
6. Zlom prilikom.
7. Svetogrdjem.
8. Neumitnostju povoljnom.
9. Zlim običajom.
10. Sebeljubstvom.

Up. Kako se more sagrišit mišlju?

Od. Mišlju more se sagrišit:

1. Zločestim mislima prigodu dajući.
2. Privoljenjem unutrnjim na grih.
3. Željom unutrnjom za sagrišit.
4. Zadržavanjem u mislima grišnim od nevirstva, od zlobe, od nečistoće, nehajući od nji se čuvat, i nji odbacivat.

Up. Kako se može sagrišiti ričma?

Od. Griši se ričma:

1. Psujući.
2. Lažući.
3. Kunući se krivo, nepravedna, i izprazno.
4. Proklinjajući.
5. Murmurajući, zloglaseći, i drugim načinom Iskrnje naše pogrdjujući.
6. Riči nečiste, i nepodobne izgovarajući.

Up. Kako se može sagrišit dilom?

Od. Griši se dilom, kad se čini povoljno koja stvar, koju Zakon Božji zabranjuje, da se činit neima.

Up. Kako se sagrišit more ostavljenjem iliti nedilovanjem?

Od. Griši se ostavljenjem, iliti nedilovanjem, kad se nehaje izpunit ono, što Zakon Božji zapovida.

Up. Kako se može sagrišit prigodom?

Od. Griši se prigodom, kad se tko u po-

gibio očitu grišnu povoljno stavlja, i u njoj se zadržaje.

Up. Koja je to očita grišna pogibio?

Od. Očita grišna pogibio zove se ona, u koju čovik kolikogod puta stavi se, oli svagda, oli često sagrišit običaje; od koje prigode, oliti pogibili grišne dužan se je svak čuvat, koliko i od griha istoga; jer tko ljubi pogibio poginut će u njoj.

Up. Kako se može sagrišit zlom prilikom?

Od. Grišit se može zlom prilikom:

1. Govoreći, ili čineći prid drugim stvari grišne, i nepodobne, s kojim se drugi na grih navode.
2. Drugoga od kakva dobra odvraćajući.

Up. Kako se more sagrišit svetogrdno?

Od. Griši se svetogrdno koju mu drago stvar na službu Božju posvećenu pogrdjujući, oli u nepoštenju držeći, oli s njom se na zlo služeči.

Up. Kako se može sagrišit neumitnostju, iliti neznanstvom?

Od. Griši se neumitnostju, iliti neznanstvom nehajući naučit, i uvižbat se u stvarima, koje smo dužni, i moramo naučit.

Up. Kako se more sagrišit zlim običajom?

Od. Griši se zlim običajom često se na isti grih povraćajući.

Up. Kako se more sagrišit sebeljubstvom?

Od. Griši se sebeljubstvom iztražujući nerazložito vlastitu korist, i zadovoljnost u svakoj stvari; a uklonjajući od umrtvenja, i pedipsanja vlastitih prignutjah, i oćućenjah.

Up. Koliko je stvarih koje nas najveće na grih pritežu?

Od. Stvari, koje nas najveće na grih pritežu jesu tri, to jest:

1. Svit.
2. Tilo.
3. Vrag pakleni.

Up. Što zlamenuje ova rič Svit?

Od. Ova rič Svit zlamenuje:

1. Ljude svitovnjake, koji svu njihovu čestitost, i zadovoljnost u stvarima izpraznim, i vrimenitim stavljaju: na kriposti, i na svetinju mrze: vikovičnju duhovnu čestitost malo, oli ni malo procinjuju.
2. Zlamenuje ista razkošja vrimenita, nasladjenja, dostojanstva, i bogatstva.

Up. Kako nas navodi Svit na grih?

Od. Navodi nas Svit na grih zločestim prilikam, i nepodobnim običajim, koji se suprotive Zakonu Božjemu i Naredbam Crkvenim.

Up. Kako nas navodi Tilo na grih?

Od. Navodi nas na grih Tilo, želeći sveudiljno zadovoljnost, i nasladjenja od Boga zabranjena.

Up. Kako nas Vrag pakleni navodi na grih?

Od. Navodi nas na grih Vrag pakleni nevidjenim načinom napastujući nas, i potičući na svaku zloću, i opačinu, prikazujući nam pod obličjem dobra sve ono, štoje zlo u sebi, i s takom privarom obara nas u propast od izgubljenja vikovičnjega; kako je bio oborio naše prve Roditelje u Raju Zemaljskomu.

Up. Kako se možemo učuvat od griha, i od nepriatelja, koji nas na grih navodi?

Od. Možemo se učuvat s pomoćju Božjom često se spominjajući, i promišljajuči najposlidnja, koja nam se imaju dogodit.

Pričovaranje.

O Najposlidnjim Čovječjim.

Up. Koja su to najposlidnja, koja nam se dogodit imaju.

Od. Najposlidnja, koja se svakomu umrlomu čoviku dogodit imaju jesu:

1. Smrt.
2. Sud.
3. Raj.
4. Pako.

O Smrti.

Up. Štoje smrt?

Od. Smrt jest razdiljenje Duše od Tila.

Up. Tkoje bio uzrok od smrti?

Od. Najprvi uzrok od smrti, i od sviuh bolestih zalah, i nesrićah, koje na ovomu, svitu trpimo, bioje grih od neposluha naših prvih Roditeljah Adama, i Eve, koga ućiniše u Raju Zemaljskomu; poradi koga griha svi se radjamo sužni vražii, i dostojni mukah pakleni, koje bismo za uvik trpili, da nas nebude Gospodin Isukrst svojom Krvju, i smrtju na križu viseći odkupio, i iz ovoga strašnog sužanstva izbavio, ostavivši nam Krštenje sveto, s kojim se od griha iztočnoga peremo, i od sužanjah vražii, sinovi Božji, i dionici slave Nebeske postajemo.

Up. Moremo li znat kada ćemo, gdi će mo, i kako ćemo umrit?

Od. Brez osobitog Božjeg očitovanja nitko znat nemore, kadaće, gdi će, i kako će umrit; zato valja, da uvik stojimo pripravni, i da nastojimo umrit smrtju pravednih, da nas smrt nemila iznenada u kakvu grihu smrtnomu nepritrgne.

Up. Hoće li svi pravovirni kršćani umrit smrtju dobrom?

Od. Bog bi dao, daje tako! al je prava istina, da i kršćanah veći dio umire smrtju zločestom; jerbo ni Krštenje, ni Vira kršćanska, koi su došli na zrilost od razuma, nikoga brez dobri dilah saranit nemogu.

Up. Koji umiraju smrtju zlom?

Od. Umiraju smrtju zlom svi oni, koji umi-

raju u grihu smrtnomu, od koje mu drago vrste bio: a zadostaje jedan grih smrtni samo neizpovidjen, i pokorom svetom nepomršen, za činit umrit smrtju zločestom, i za izgubit se za uvike.

Up. Koji običajnim načinom u grihu umiraju?

Od. Običajnim načinom u grihu umiraju, koji u grihu smrtnomu živit običaju.

Up. Koji kršćani, i kršćanke smrtju dobrom umiraju?

Od. Svi oni kršćani, smrtju dobrom umiraju, koji umiraju brez griha smrtnoga: a oni umiraju brez griha smrtnoga, koji običaju dobro, i sveto život provodit; jer kakav je tko život provodio, onaku će i smrt imati.

Up. Kad umira Tilo, umirali zajedno i Duša?

Od. Duša nikad umrit nemore, nego će uvik živit: jerbo je neumrla.

O Sudu.

Up. Posli razdiljenja od Tila kud idje Duša?

Od. Svaka Duša posli razdiljenja od Tila, idje na Sud Božji.

Up. Šta je Sud Božji?

Od. Sud Božji jest, strahovito izkušanje, i pridavanje razloga od sviuh mislih, ričih, i dilah, Sudcu pravednomu Spasitelju Isusu, od koga svaka Duša bitiće po pravdi izkušana, i sudjena.

Up. Od koliko je vrstah Sud Božji?

Od. Sud Božji jest od dvi vrste: jedan se zove Sud Osobiti, koi se čini odma posli smrti, a drugi zove se Sud općeni, koi će bit na skončanju svita ovoga.

Up. Kud idje Duša posli Suda Osobitoga?

Od. Duša krštena pravovirna naslidnica Isusova, koja se nadje na Sudu osobitom brez ikakva griha, otiće uprav u kraljestvo Nebesko.

Up. Kuda će otić posli Suda osobitog Dusa, koja se nadje u grihu prostnomu, ili malomu?

Od. Svaka Duša krštena pravovirna, koja se bude nać u grihu prostnomu, ili za smrtne grihe, od koji se je pokajala, i izpovidila, nije podpuno pravdi Božjoj na ovomu svitu izplatila, posli Suda osobitoga otiće u Purgatorie, iliti u misto od Očištenja, i ondi će pribivat, dok izplati vas dug od pokore pravdi Božjoj.

Up. Što je to Purgatorie, iliti misto od Očištenja?

Od. Purgatorie, iliti misto od Očištenja jest jedna strahovita propast: iliti jedna peć ognjevita od Boga odredjena, u kojoj se prže na mukam strahovitim Duše pravovirnih, koje nisu podpuno pravdi Božjoj na ovomu svitu za grihe ispovidjene, i oproštene s pokorom pristojnom zadovoljile.

Up. Koja je različitost medju mukam paklenim, i medju mukam od purgatoria?

Od. Različitost je golema medju mukam paklenim, i mukam od purgatoria; jerbo će muke paklene durat za uvike vikovah; a muke od purgatoria nisu vikovičnje, nego imaju svoj dospitak.

Up. Kuda će otići Duša, koja se nadje na sudu osobitom u grihu smrtnomu?

Od. Duša, koja se nadje na sudu osobitom u grihu smrtnomu, otiće uprav u muke paklene za uvike.

Up. Što će bit od Tila posli smrti?

Od. Običajnim načinom svakó Tilo posli smrti razpast će se, i obratit u zemlju, od koje je stvoreno; i tako će pribivat do Suda općenoga; prie koga sva Tilesa, i dobrih, i zločestih, po hotienju Božjemu, u jedan čas, kad zatrubi Trublja Boga vičnjega, uskrsnutiće sjedinivšiše opet s Dušama svojim, za doć na Sud Općeni prid Sudca Isukrsta, komu je data oblast od Boga Otca za sudit žive, i mrtve, i da svakomu dade plaću vikovičnju po dilim svojim; to jest pravovirnim naslidnicim svojim kraljestvo Nebesko; a zločestim svima vikovičnje muke paklene.

Up. Kada će, i gdi će bit Sud općeni?

Od. Sud općeni bitiće na svrhi svita, u mistu od Boga odredjenomu, gdi će se skupiti po mogućstvu, i hotienju Božiemu u trenutje oka svi Puci, i Narodi od ovoga svita prošasti,

sadašnji, i došasti, pravovirni, i nevirni, zli, i dobri.

Up. Tko će sudit Puke, i Narode, u oni strašni dan Suda općenoga?

Od. Sudiće naš Gospodin Isukrst pravi Bog Čovikom učinjeni.

Up. Zašto će bit Sud općeni?

Od. Potribito je, da bude Sud općeni:

1. Jerje tako Bog odredio, i očitovo, neka poznaju svi Puci, i Narodi slavu, i veličanstvo Spasitelja Našega Isukrsta pravoga Boga, i pravog Čovika, koga nisu hotili poznati, za Obkupitelja, ni obsluživat Zakona svetoga njegova.
2. Da Tilesa dobrih, svetih Naslidnikah Isusovi posli onoga dneva strašnoga uživaju za uvike zajedno s njihovim Dušama slavu Nebesku, koju su zadobili; a da tilesa zločestih, i opakih muče se posli onoga dneva za uvike s njihovim Dušama osudjenim u Paklu.

O Paklu.

Up. Što je Pako?

Od. Pako jest jedna propost pristrašna, jedna tavnica vikovičnja, jedna peć ognjevita, u koju stavio je svemogući Bog svu srdžbu

neizmirne pravde svoje, da se u njoj muče za uvike, brez ikakva pokoja s' Vrazim zojedno svi zločinci od ovoga svita, koji se nisu hotili Gospodinu Isusu poklonit, i Zakona njegova svetoga obsluživat.

Up. Dokle će se Osudjeni mučit u paklu?

Od. Mučit će se za uvike vikovah; jerbo u paklu odkupljenje neima.

Up. Što imamo činit za nepropast u vikovičnje muke paklene?

Od. Za nepropast u muke paklene imamo:

1. Ljubit Boga iz svega srca više nego ikakvu stvar stvorenu: a Iskrnje naše ljubit, kako nas iste.
2. Čuvat se od svakoga griha više nego od ikakva drugoga zla od ovoga svita.
3. Podpuno obsluživat zapovidi svete Božje i Crkvene.
4. Činit dobra dila, napridujući u kripostima, i u svetinji.
5. Za prošaste grihe činit dostojnu pokoru.

O Raju.

Up. Koju će plaću imat dobri kršćani, koji Zakon sveti Božji budu izpunit?

Od. Svi pravovirni Naslidnici Isusovi, koji Zakon sveti Božji budu podpuno obslužit, imatiće plaću vikovičnju u Raju Nebeskomu.

Up. Što je Raj Nebeski?

Od. Raj Nebeski jest misto priplemenito gori u visinam Nebeskim, misto od pokoja, i od veselja neizmirnoga, koje je Bog Otac naš primilostivi pripravio onim, koi ga ljube, i koji mu virno na ovomu svitu služe, da uživaju priko sve vikovičnosti brez ikakve dosadnosti priplemenito lice njegovo, svako dobro, i podpunu čestitost, i zadovoljnost srca, koja se ni jezikom izkazat, ni pametju dosegnut nemore: oni samo procinit ju mogu, koji imaju, i budu imat milost uživat ju.

Up. Uživaju li svi Sveti, i Blaženi jednaku slavu u Raju?

Od. Svi Sveti, i Blaženi toliku veću slavu, blaženstvo, i dostojanstvo uživaju u Raju, koliko su živući na svitu ovomu veće Boga ljubili, i zopovidi svete njegove izvrstnie obsluživali: premda se svikolici podpuno zadovoljni nalaze; budući da svi Boga, koi je dobro neizmirno, vide, posiduju, i u njemu se nasladjivaju.

POGLAVJE VII.

O DUŽNOSTIM.

Dvanaest dužnostih svakoga čovika prama Bogu po zakonu Naravnom.

Svaki čovik dužan je stavit svu pomnju za poznat Boga, koliko se izvrstnie može:

1. Da je sami jedini Bog sviu stvarih

vidjenih, i nevidjenih Stvoritelj, Uzdržitelj, i Upravitelj.

2. Da je Bog Svemoguć, i da se u svakomu mistu bistveno nalazi: da je Sveznani, i da svaka bistro vidi, i znade prošasta, sadašnja, i došasta, očita, i skrovita, štogod stvorenja diluju, i misle, svaka su mu jednako od vika poznana, i očita.
3. Da se Bog svima stvarima brine, i potribita providja.
4. Da je Bog Gospodar dat čoviku Zakon, i zapovidi svete svoje; a da je čovik dužan virno, i pomnjivo izpunit sve ono, što mu Bog zapovida.
5. Svaki čovik dužan je stavit svu pomnju za poznat sve ono, što mu Bog zapovida; a što po sebi poznat nemože, dužan je pitat druge naučnie, i pametnije da mu kažu Zakon Božji, i iztomače.
6. Da Bog pravovirne obslužitelje svoga svetoga Zakona na ovomu, i na drugomu svitu izvrstitim milostima nadaruje: a da neobslužitelje, i pogrditelje strašnim pokaranjim pedipsaje.
7. Dužni smo Boga se bojat ko Otca primilostivoga, i Gospodara svemo-

gućega, i ljubit ga iz svega srca, i sa svom jakostju Duše naše ko našega najvećega Dobročinioca.

8. Dužni smo u svako vrime Boga štovat, hvalit, i slavit s onim Bogoštovstvom, koje je on isti očitovo, i zapovidio Crkvi svetoj Rimskoj Katoličanskoj po pripoljubljenomu Sinu svomu Isusu, i po Apoštolim, i njihovim Nastupnicim.

9. Dužni smo sa svom pomnjom želit, i nastojat, da i ostali Puci, i Narodi pravoga Boga poznaju, i da ga hvale, i štuju, s nama zajedno u jedinstvu Zakona svetoga Isusova, budući ovi jedini pravi Zakon, u komu se može saranit.

10 Dužni smo ponizno zagrlit, i temeljito virovat sve ono, što je Bog Crkvi svetoj očitovo; jerbo nas Bog niti hoće, niti može privarit.

11. Dužni smo nepristajno Bogu zahvaljivat na milostima i dobročinstvim primljenim: i u svakoj našoj potribi duhovnoj, i tilesnoj njemu se uticat, i od njega pomoć ponizno prosit, priklonivši se u svemu volji svetoj njegovoj.

12. Dužni smo znat, da smo primili

od Boga Dušu neumrlu, na sliku, i priliku njegovu stvorenu, pametju, razumom, i voljom nadarenu, koja će i posli smrti tilesne uvik živit, i imat onu plaću, koju bude na ovomu svitu zaslužila.

Deset dužnostih osobitih svakoga čovika prama sebi istomu po Zakonu Naravnomu:

1. Dužan je svaki čovik sebe zdrava, i čitava uzdržavat, za moć Bogu virno služit, sebi, i drugomu koristan biti.
2. Za uzdržanje svoga kipa, i bitja ima se služit načinom pravednim, i poštenim.
3. Moći svoje Duše u nauku prosvitliti i na dobro upravljati.
4. Zločesta prignutja, i požude tilesne zauzdavati, razlogu, i Zakonu podložit.
5. One nauke, i zanate naučit, i slidit, koje se pristoje, vlastitom bitju, i stanju, za moć pošteno, i pravedno živit.
6. U svakomu svomu dilu prividit svrhu, i kud što može izići
7. Ništa brez razloga, i brez poštene svrhe nedilovat.

*

8. Drugiu svitovanja, sude, nauke, i običaje razborito procinit, i razabrat, za neprivarit se, i ne bit od drugi privaren.
9. Vlastitim trudom pošteno svoje stanje uzdržavat.
10 Poznati, dasu same kriposti pravo nakićenje, slava, dika, i gospostvo svakoga čovika, a osobito kršćanina.

Sedam dužnostih Otacah i Materah prama njihovim Sinovim, i Kćerim.

Dužni su Otci, i Matere:
1. Ljubit svoje Sinove, i Kćeri ljubavju kršćanskom, pravednom, i razložitom.
2. Za nji nepristajno molit, i Bogu ih priporučivat.
3. Kazivat jim pomnjivo, i razborito dužnosti kršćanske, to jest, sva ona, koja su dužni virovat, i obsluživat, da mogu bit ugodni Bogu, i pohvaljeni od ljudih poštenih: načine od ljudstva, i zanate od rukodilja, za moć s njihovim trudom živit, njihove kuće i pleme pošteno uzdržavat.

4. Često ih ponukovat, opominjat, i na kripostna dila probudjivat.
5. Svako njihovo pomankanje s razlogom, i s načinom pokarat, i pedipsat.
6. Svagda se tako opazno, pametno, pošteno, i kripostno, u ričima, i u dilim vladat, da njihovi sinovi, i kćeri mogu od nji svako dobro naučit, i od svakoga se zla čuvat, naslidujući kripostno življenje njihovih Roditeljah.
7. Pošteno ih uzdignut, i odranit, i potribite jim stvari koliko jim njihovo stanje dopušta, za pošteno sadašnje, i došasto življenje providit.

Oni dakle kršćani i kršćanke, koji neimaju prave odluke, ni podobnosti rečene dužnosti izpunjat, nemogu se brez uvridjenja Božjega ženit, ni udavat, poradi šta Ženjenici, i Udadbenice i pria, i posli Zaručenja dužni su iz svega srca Bogu se priporučivat, da jim pamet prosvitli, i pomoć podili, da mogu virno rečene, i druge osobite dužnosti stanja njihova podpuno obslužit.

Osam dužnostih osobitih Sinovah i Kćerih prama njihovim Otcim i Materam.

Dužni su Sinovi, i Kćeri.

1. Posli Boga najveće ljubit, i štovat njihove Roditelje, ljubavju sinovskom srčanom, dilorednom, svako jim dobro duhovno, i vrimenito želit, dobro od nji govorit, i koliko mogu veće, dobro jim činit.
2. Za njihovo duhovno spasenje, za dugovično zdravlje, za pošteno življenje, i za napridno vladanje, i uzdržavanje nepristajno Boga molit.
3. Bit jim podložni, i poslušni u svakoj stvari, koja nije grišna.
4. Naslidovat njihove svete nauke, i kripostna dila.
5. Razboriti svit od Roditeljah pitat, i po njemu se vladat, izvan ako bi bio protivan razlogu, i zakonu Božjemu.
6. Njihove Roditelje u svim potribam duhovnim, i vrimenitim, koliko veće mogu, do smrti nepristajno podpomagat.
7. A navlastito kad se nalaze u bolesti, oli u pogibili smrtnoj dužni su jim zovnut Misnika, i nastojat,

da podju s ovoga svita oružani s prisvetim Sakramentim.

8. Posli smrti dužni su Sinovi i Kćeri njihove Roditelje s dostojnim poštenjem ukopat, zadužbine, i odredjenja njihova, ako su kakva pria smrti učinili, odma izpunit; i nikad se njihovi Dušah u molitvam, i drugim dobrim dilim nezaboravljat.

Dužnosti Zaručnikah, i Zaručnicah.

Zaručnici, i Zaručnice od Vinčanja do smrti dužni su:

1. Jedno drugomu poštenje nosit.
2. Jedno drugomu virnost uzdržavat.
3. Jedno drugomu u potribam tilesnim razložito, i zakonito zadovoljit.
4. Do smrti zajedno pribivat.
5. Medjusobom se u stvarima duhovnim, i vrimenitim podpomagat.

Muž prama svojoj Ženi, valja da bude:

1. Srčani priatelj.
2. Virni drug.
3. Razložiti poglavar.
4. Ljubeznivi brat.
5. Milosrdni Otac.

Žena prama svomu Mužu, valja da bude:

1. Srčana priateljica.
2. Virna drugarica.

3. Dragovoljna podložnica.
4. Ljubezniva Sestra.
5. Milosrdna Mati.

Dužnosti osobite Gospodarah prama njihovim Slugam i Najmenicim.

Dužni su Gospodari svoje Sluge, i Službenice:

1. Ljubit ko Sinove.
2. Naučit jih stvari potribite od zakona Isusova.
3. S ljubavju njima zapovidat.
4. Njihova pomankanja razložito karat.
5. Odvratit jih od svakoga zla.
6. Ponukovat jih na dobro, i na podpuno obsluženje Zakona Božjega.
7. U dneve svetčane da Bogu služe nastojat.
8. Davat jim dobar izgled.
9. Platit jim na vrime najam pogodjeni pravedno, i podpuno.

Dužnosti osobite Najmenikah Slugah i Službenicah prama njihovim Gospodarim.

Dužni su Najmenci, Sluge, i Službenice njihove Gospodare, i Gospodarice:

1. Ljubit, i štovat ko Otce, i Matere.
2. Slušat ko starešine u svakoj stvari, koja nije grišna.

3. Služit jim virno, pomnjivo, i dragovoljno.
4. Njihove stvari ko svoje vlastite čuvat, i pazit od svakoga kvara, i pogibili.

Dužnosti osobite Meštarah, i Zanatčiah prama njihovim Učenićim.

Dužni su Meštri, i Zanatčie njihove Učenikė:

1. Ljubit ko Sinove.
2. Kazivat jim Nauke, i Zanate ljubeznivo, ustrpljivo, i pomnjivo.
3. Razložito njihova pomankanja karat.
4. Davat jim svete Nauke, i dobre prilike, da budu bogabojeći, i u njihovim Naucim, i Zanatim pomnjivi, i pravedni.

Dužnosti osobite Učenikah prama njihovim Meštrim, i Majstorim.

Dužni su Učenici svoje Meštre, i Majstore:

1. Ljubit ko Otce.
2. Štovat ko starešine.
3. Slušat ko Gospodare u stvarma od Nauka, od Zanata, i od življenja poštenoga.

Dužnosti obćenske svakoga Čovika prama svojim Iskrnjim.

Svi ljudi od ovoga svita imaju istoga jednoga Boga za Stvoritelja, istoga Gospodina Isukrsta za Odkupitelja, istoga Adama, i Evu za Roditelje, po stvorenju dakle, po Odkupljenju, i po naravnom rodjenju jesu svi ljudi od ovoga svita iskrnji jedan drugomu, i porad toga dužni smo:

1. Medju sobom se ljubit, ko prava Bratja, i Sestre.
2. Jedni za druge Boga melit.
3. Jedan drugom iz svega srca svako dobro duhovno, i vrimenito želit.
4. Medjusobom se štovat, i ljubeznivo pozdravljat, i od svake dosadnosti, uvridjenja, i neljubstva pomnjivo se čuvat.
5. Jedan drugoga u svakoj potribi duhovnoj, i vrimenitoj, koliko je vridan, podpomagat.
6. Jedan drugoga na dobro svitovat, i od zla svakoga odvraćat.
7. Jedan drugoga poštenje, i imanstvo, koliko svoje vlastito, čuvat, i branit.
8. Činit svako dobro, koliko smo vridni, svakomu, a zla nikakva ni-

komu: da paće dužni smo i onim istim koji nam zlo čine, dobro vraćat, i za nji Boga molit.

Dužnosti svagdanje sviuh pravovirnih Kršćanah, i Kršćankah, kako se imaju vladat u jutru, kad ustanu, i u večer pria pokoja.

DILOVANJA JUTRNJA.

1. Kako ustaneš, učini zlamenje križa svetoga i reci: Blagosovljeno budi prisveto i nerazdiljeno Trojstvo Otac, i Sin, i Duh Sveti, sada, i vazda, i uvike vikovah. Amen.
2. Zahvali Bogu primilostivomu, koi te je saćuvo onu noć od svakoga zla duhovnoga, i tilesnoga, i zdravo priveo na svitlost dneva počimajućega.
3. Prikažimu tebe istoga na službu oni dan, to jest, Dušu sa svim moćima, tilo sa svim oćućenjim, odlučujući upravit na službu njegovu sve tvoje misli, riči, i dila: kako se nalazi u ovoj molitvici doli zabileženoj.
4. Učini stanovitu odluku ćuvat se vas oni dan od svakoga griha, a

navlastito od onih pomankanjah, u koja si običajan češće upadat.

5. Zaprosi milost od Boga, i pomoć od Blažene Divice Marie, od svetoga Angjela Stražanina, i tvojih svetih Zaštititeljah, da moreš ovu svetu odluku, virno, i podpuno izvršit, poznajući tvoju slabost, i ponizno izpovidajući, da brez osobite Božje milosti i pomoći nisi vridan nikakva dobra ni pomislit, a kamo li učinit.
6. Nadastavi druge molitve običajne. A priko dneva često se Boga spominjaj, i na pomoć ga zazivaj, s kojom kratkom, i vrućom molitvicom, govoreći užganim srcem na priliku: Bože moj, budi mi na pomoći: Bože moj, pogledaj na me nevoljnog grišnika, smiluj mi se, i pomozi me i tako dalje.

MOLITVA.

Jutrnja od prikazanja.

Klanjamti se, Gospodine Bože moj, poklonom pridubokim, i ljubimte iz svega srca moga; jerbo si dostojan svake slave, i poštenja. Zahvaljujem ti na svim milostima, i darovim,

koje sam od neizmirne dobrote tvoje primio. Prikazujem ti na posvetilište od moje podložnosti, i zahvalnosti sva dostojanstva Gospodina Isukrsta Sina tvoga, Blažene Divice Marie, i sviuh Dvorana Nebeski. Odlučujem, i upravljam sve moje misli, riči, i dila na slavu, i poštenje tvoje, i za spasenje Duše moje, sjedinujući ovu moju odluku sonom odlukom priizvrstitom, koju imade na zemlji Gospodin Isus, Blažena Divica Maria, i ostale pravovirne sluge, i službanice tvoje. Vas ovi dan želim provest u milosti svetoj tvojoj. Želim bit dionik sviuh Posvetilištah molitavah, i drugih dobrih dilah koja se budu dilovat u Crkvi svetoj Katoličanskoj: i želim primit za svako dobro dilo, koje budem ovi dan s pomoćju tvojom učinit, sva oproštenja, dopuštena od svetih Otacah Papah, na oni način, kako su od isti dopuštena, i odredjena, koliko za žive, toliko za pokojne, koji se u mukam od Očištenja nalaze. Bože moj, pomozi me. Bože moj pokripi me: Bože moj prosvitli me, da mogu poznat, i izpunit u svemu, i po sve volju svetu tvoju svega vrimena moga života, a osobito vas ovi dan hvalećite, i slaveći po sve vike vikovah. Amen.

DILOVANJA VEČERNJA.

Posli nego u večer rečeš tvoje običajne molitvice, nikad nemoj zaostavit ovo, što slidi.

1. Promisli u kratko sva tvoja dila, riči, i misli, onoga dneva; pokaj se za sve tvoje nepomnje, i pomankanja: i zahvali Bogu primilostivomu, da te nije zapustio upast u zlo veće, i u koi god grih smrtni, što se je po tvojoj slabosti lasno moglo dogodit.
2. Dabi se po nesrići dogodilo, (što Bog sačuvo) da si u koi grih smrtni upao, žestoko se pokaj, s odlukom temeljitom izpovidit ga, koliko bude moguće pria: i ponovi stalnu odluku, s Božjom pomoćju, daćeš bolje se čuvat unapridak.
3. Zahvali Bogu iz svega srca, da te je sačuvo oni dan od svakoga zla duhovnoga, i tilesnoga, na providjenju, i na ostalim darovim od Boga primljenim.
4. Stavi se pod obranenje Božje moleći ga ponizno, da te sačuva onu noć od smrti nagle, i nenadnje, i od svakoga duhovnoga i tilesnoga zla.

5. Poskropivši se vodom Blagosovljenom, i oruzavši se zlamenjem križa svetoga stavi se na počivanje, i promišlaj tvrdu postelju Spasitelja Isukrsta na križu propetoga; oli koje drugo otajstvo, dokle te san priuzme.

PONUKOVANJE.

Dilujući jutrom, i večerom samo za jedan čerek sata ovo duhovno sabranje, i iskušanje većućeš korist duhovnu imat, i tvoje življenje na bolje lašnjećeš upravit, nego da cio dan klečeći na kolinam krunice, i Rožaria, oli druge molitve glasne prigovaraš.

Prokušaj, i vidičeš, s pomoćju Božjom, očiti napridak življenja kršćanskoga u tebi. Paće napominjam ti i ovo, da, kad nebi mogo porad kakva velikog truda, i uzroka druge molitvice običajne izgovorit, ovi dilovanjah nemoj nikad ni jutrom, ni večerom zaostavljat, ako ćeš sve druge molitvo ostavit. Na poslitku želim svima, koji se budu služit ovim knjižicam, stalno zdravle, ugodni mir, bratinsku ljubav, duhovni napridak, obilnost milosti Božje, podpuno Duha Svetoga prosvitljenje, i utišenje na ovomu svitu, a vikovičnje spasenje, i veselje na drugomu.

Priporučujem se u ista doba, da se i mene

u njihovim molitvam nezaborave, koi sam želio ovo nikoliko stvarčica duhovni izpisat, za veću slavu, i poštenje Božje, i za spasenje sviuh pravovirnih kršćanah, koji se u Državi Bosanskoj nalaze.

Nadostavljaju se Dila krìpostih Bogoštovnih Vire, Uhvanja, Ljubavi, i Skrušenja iliti Pokajanja, Svrhu dila Vire.

Up. Šta viruješ?

Od. Virujem, da je Gospodim Bog jedan u bitju, i u naravi: i da se u ovomu jedinomu Bogu tri sobstva, iliti tri kipa Božanstvena, koji se zovu Otac, i Sin, i Duh Sveti: i da je drugi kip Trojstva prisvetoga Isukrst Sin Božji učinio se Čovik u utrobi Pričiste Divice Marie po kriposti Duha Svetoga; i da je muku podnio, i umro na križu za naše spasenje: i da će on isti doć na svrhi svita ozgor iz visinah nebeskih sudit žive, i mrtve, to jest, dobre, i zločeste; i da će dat dobrim Raj nebeski, a zločestim vikovičnje muke paklene. Posli toga virujem sva ona, koja je Bog očitovo svetoj Materi Crkvi, koja me uči, i vodi pravim putom od spasenja: a ona, budući vladana, i prosvitljena od Duha Svetoga, nit može koga privarit, nit u svomu nauku od ikoga može bit privarena.

Up. Kako viruješ sva ova?

Od. Virujem temeljito, stanovito, nesumljivo baš iz svega srca, tako da sam pripravan za potvrdjenje, i uzdržanje Vire ove svete, istu moju krv prolit, i život izgubit.

Up. Zašto tako stanovito viruješ?

Od. Virujem jerbo je Bog isti, koi je prava istina, i koi nit može privarit, ni privaren biti, ova otajstva svoja privisoka Crkvi svojoj objavio, i tako stanovito, da virujemo, zapovidio nam.

Up. Kako se ima govorit dilo vire?

Od. Vidi na listu 57.

SVRHU DILA UHVANJA.

Up. Što uhvaš?

Od. Uhvam u priveliko milosrdje Božje, da ću primit po dostojanstvim dilah, i muke Isukrstove, i po mojim dobrim dilima, koja s pomoćju Božjom budem učinit oproštenje griha moji, i Raj nebeski.

Up. Kako uhvas?

Od. Uhvam kripko, stanovito, i brez ikakve sumnje.

Up. Zašto uhvaš tako stanovito?

Od. Zašto mie obećao Bog, da će mi i grihe oprostit, i slavu nebesku dopustit, koi budući primoguć, primilostiv, i priviran, nemero pomankat u svomu obećanju.

Up. Kako se ima govorit dilo od uhvanja?
Od. Vidit na listu 57.

SVRHU DILA LJUBAVI.

Up. Što ljubiš?
Od. Ljubim najveće Gospodina Boga Stvoritelja, i Odkupitelja moga: a Iskrnje moje ljubim kako mene istoga.
Up. Kako ljubiš Boga?
Od. Ljubim ga iz svega srca moga, i sa svom jakostju Duše moje, svrhu svake stvarí stvorene.
Up. Zašto ljubiš Bega?
Od. Ljubim ga, zašto je Bog u sebi pravo, najveće, i neizmirno dobro, i za to dostojan je svake najveće slave, ljubavi, poštenja, i poklona·
Up. Kako se ima govorit dilo od ljubavi?
Od. Vidi na listu 58.

SVRHU DILA SKRUŠENJA ILITI POKAJANJA.

Up. Odašta se kaješ?
Od. Kajem se od sviuh griha moji.
Up. Kako se kaješ?
Od. Kajem se iz svega srca moga, i sa svom jakostju Duše moje, mrzeći, odbacujući, i pogrgujući sve grihe, zloće, i opačine učinjene, mislima, ričma, i dilima, imajuči odlu-

ku stanovitu pravo se izpovidit, i pria umrit nego ikad unapridak povoljno sagrišit.

Up. Zašto se kaješ?

Od. Kajem se zašto sam uvridio Boga Stvoritelja i Odkupitelja moga, koi je dobro najveće.

Up. Kako se ima govorit dilo Skrušenja iliti Pokajanja?

Od. Vidi na listu 58.

UKAZANJE STVARIH

KOJE SE U OVIM KNJIŽICAM UZDRŽE

NIHIL OBSTAT

Fr. Angelus Kraljević Episcopus Metellopolis et Vicarius Apostolicus Hercegoviensis.

IMPRIMATUR

Fr. Hieron. Gigli O. P. S. P. Apost. Magister.

IMPRIMATUR

Petr. Villanova-Castellacci Arch. Petr. Vicesg.

U RIMU

SLOVA VJEROPLODNIČINA

U RUKU VITEZA PETRA MARIETTIA

1867.